

ГУРАМ ПЕТРИАШВИЛІ

ПРИГОДИ ЕЛІ і РАРУ

Олександра Синиченко (перекладач):

"Праця над цією перлиною дитячої літератури - для мене велика втіха. На жаль, поза межами Грузії мало хто знає про це творіння талановитого грузинського прозаїка, але якби був оголошений закритий світовий конкурс на найкращий твір для дітей, то ця річ, напевно, могла би претендувати на призове місце".

(з приватного листування 25.10.2005 р.)

Оксана Фиряєва (журналіст):

"Якщо реінкарнація справді існує, то пана Петріашвілі можна назвати сучасним втіленням Ганса Християна Андерсена з його безмежною любов'ю до людей, умінням побачити диво у найбуденніших речах та унікальним даром відчувати в етвом чужі радості та біль".

(Журнал "Кіно, Театр" №6, 2005 р.
Стаття "Казкар маленького міста")

Іван Андрусак (поет):

"...справдешній шедевр - повість Гурама Петріашвілі "Елі і Рару" ...
Говорити про Вічне мовою вічності дано дуже небагатьом письменникам.
Одиницям. Одинакам. Сьогодні це - Гурам Петріашвілі. Читаймо його і
своїм дітям, і - собі. Він говорить про те, що нам, людям, насправді болять.
І так, як нам болять. Якщо ми все ще люди".

(Тижневик "Народне слово", 30 червня 2006 р.
Стаття "Оскар Вайлд ХХІ століття")

Автор і Елі

ГУРАМ ПЕТРІАШВІЛІ

ПРИГОДИ ЕЛІ і РАРУ

Переклад з грузинської
Олекси Синиченка

Художник
Віра Кругіліна

«Вета-Прес»

Київ – 2007

Маленька Елі та її брат Бруно вирішили врятувати слона.
Ці викликали багато небезпечних і водночас веселих пригод,
в які були втягнуті зовсім різні люди.

Переклад Олекси Синиченка
Художник Віра Крутіліна

Т. 3. 068
4

ISBN 978-966-8027-06-2

- © Петріашвілі Гурам, 2007
- © Синиченко О.П., переклад, 2007
- © Крутіліна В.В., художнє оформлення, 2007
- © "Вета-Прес", 2007
- © СП "Інтертехнодрук", дизайн, макет, 2007

Був ранок.

Батько Елі Іона сидів за столом і порався в невеличкій скриньці з якимись механізмами. Коротка гумова трубка з'єднувала скриньку зі спущеною кулею, такою великою, що, не вмістившись на столі, вона розстелилася на підлозі й займала майже всю кімнату.

Добре придивившись, ви б помітили, що повітряна куля обрисами схожа на слона.

На столі було розгорнуто креслення. Час від часу Іона заглядав туди і знову вертався до механізмів.

Елі, дівчинка років шести, зручно вместилася у великому кріслі. На вухах у Елі, як у радистки, були каучукові навушники, і вона щось слухала.

Навушники, набагато більші за звичайні, з'єднував обруч, що сидів на голові Елі як німб, і з нього стриміли три блискучі металеві спиці - одна посередині й дві з боків. Усе це робило дівчинку схожою на маленьку інопланетянку - дивну, але гарну.

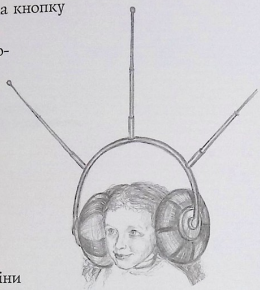
- Татусю, хочеш послухати Наяну? - запитала Елі.
 - Якщо ти пропонуєш, залюбки послухаю, - відповів Іона, не підводячи голови.
 - Будь ласка, - засміялась Елі й натиснула кнопку на обручі.

Зазвучала музика: доволі приємним голосом співала жінка.

Батько з донькою слухали пісню...

Коли музика скінчилася, Елі розплющила очі й глибоко зітхнула. Тоді вимкнула магнітофон і, легенько натиснувши на спиці, втопила їх так, що на обручі лишилися тільки маленькі горбочки; далі зняла навушники, і весь пристрій став схожий на сумку, ручкою якій слугував обруч.

Тепер Елі дивилася на прикріплену до стіни велику афішу. Там була зображена жінка. Осяяна світлом прожекторів, вона стояла на трапеції під високим куполом цирку і всміхалася.

- Татусю, - Елі повернулася до Іони.
 - Що, доню?
 - А Наяна схожа на маму?
 - Мені здається, схожа.
 - Я пам'ятаю, і в мамі був такий голос, - радше сама собі сказала дівчинка. Іона не відповів. - Татусю, коли ти закінчиш слова? - раптом змінила тему Елі.
 - Скоро.
 - Як скоро?
 - Цієї ночі.
 - Цієї ночі? І коли надмеш, він буде достоту схожий на Рару?
 - Так.
 - Чудово! - Елі засовалася в кріслі. - Тату...
 - Що, доню?
 - Тату... - повторила Елі. Мабуть, вона хотіла про щось попросити батька.
 - Я слухаю.
 - Завтра ти поведеш мене до Рару?
 - Поведе тебе Бруно.
 - А ти, тату?

- Я завтра новий апарат випробую.
- Це той велосипед, на якому буде їздити догори ногами клоун?
- Так.
- А коли мені його покажеш?
- Коли схочеш.
- Коли він буде добре їздити, згода?
- Так.

Елі якийсь час мовчки дивилася на батькову роботу, а потім зітхнула, як уміють зітхати діти, наслідуючи дорослих, але те зітхання радше означає: який-бо дивний і цікавий світ.

Дівчинка вийшла в іншу кімнату.

То була кімната Елі та її чотирнадцятирічного брата Бруно.

Брат сидів за столом і щось малював на невеличкому аркуші паперу.

На стіні були прикріплені такі ж аркуші. На деяких приклеєно листок, на інших - пелюстку квітки чи травинку.

Елі мовчки глянула на брата.

- Бруно!

- Що, Елі?

- Бруно, чому ти часом рвеш свої малюнки?

- Хочу - малюю, хочу - рву. Хіба не можна?

- Чого ж, можна, та я б не рвала.

- А що б ти з ними робила?

- Дарувала б комусь.

Бруно повернувся і якийсь час допитливо дивився на Елі. Упевнившись, що вона сказала просто так, нічого особливого не замисливши, він погладив сестру по голові.

Елі була приємна братова ласка, але його руку вона все-таки скинула, труснувши головою: я вже, мовляв, не маленька, щоб мене голубити.

Узяла з полиці книжку з малюнками і, сівши на стілець біля вікна, почала читати.

Невдовзі підвела голову і знову звернулася до брата:

- Знаєш, Бруно, що вчора сказав мені Рару?

- Не знаю, - відповів захоплений малюванням Бруно.

Елі підійшла:

- І не хочеш, щоб я сказала?

Бруно засміявся:

- Звісно, хочу!

- Рару сказав, що дуже скучає за своєю батьківщиною. Коли він був зовсім маленьким, мати піднялася з ним на вершину великого водоспаду, і тепер щодня сниться йому той водоспад.

- Та-ак, - Бруно знову взявся до малювання. - А що було далі?

- Слухай, якби про це розповісти, його відпустили б на батьківщину? Він потім повернеться. Якщо не сам, то прийдуть інші й тут по черзі залишатимуться, щоби діти їх бачили.

- Дорослі злякаються: а раптом жоден слон не захоче сюди приїхати?

- Не захоче - то й не треба. Врешті-решт, і на малюнку можна подивитися. А якщо комусь із дітей так уже захочеться побачити живого слона, нехай поїде до них у гості й там подивиться.

- Згоден, це слушна думка, - усміхнувся Бруно.

- І тато теж погодиться?

- Неодмінно.

- А Наяна?

- Вона - так, але що про це скажуть інші дорослі?

- Ех, - зітхнула Елі. - Оці дорослі...

Хвилинку постояла замислена, потім принесла з кухні троє яблук. Одне дала Бруно й пішла до батька.

- Татусю, хочеш яблуко?

- Хочу, - сказав Іона, витер руки і взяв яблуко.

Елі вместилися в кріслі і смачно відкусила. Нараз вона щось пригадала.

- Татусю, чому я не люблю груш?

Іона глянув на доньку й наморщив лоба:

- Це складне запитання.

Елі засміялася:

- Ні, справді, татусю. Ось яблука люблю, і виноград, і інжир, і диню, і все. А груші - ні.

- Чого не любиш, того не їж, - знайшов собі раду Іона.

- Це так, але чому я їх не люблю?

Елі підійшла до телевізора.

- Подивимось, добре? - спитала вмикаючи.

- Може, й Наяну покажуть, - сказав батько таким тоном, щоб Елі відчула: він знає, чому вона вмикає телевізор, - сподівається побачити Наяну.

Елі розсміялася. А тоді всілася в крісло і втупила очі в екран. Там спочатку заблимало, потім по ньому забігали чорні смуги. Нарешті з'явилось зображення розбитої вітрини ювелірного магазину й почувся голос диктора:

"...Збиток перевищує півмільйона. З усього видно, що діяли тут досвідчені злодії. Відбитків пальців ніде не виявлено..."

На екрані постали напівпорожні прилавки. Диктор вів далі:

"...Викрадено найкращі вироби. Підозрюються все ті ж троє осіб, яких уже відколи не вдається спіймати. Якщо ви завважите когось із цієї трійці, просимо..."

І на екрані з'явилася світлина, що зображала трьох молодиків. Вони стояли, обнявшись, і зухвало дивилися на глядачів. Один був високий, другий - середній на зріст, але товстий і пузатий, а третій - низький та худий.

"...Нагадаємо, що за допомогою гриму та перук вони часто змінюють зовнішність, але впізнати їх легше завдяки тому, що вони люблять ходити разом..." - розповідав диктор.

Елі перемкнула кілька каналів, але жодна передача їй не сподобалася і вона вимкнула телевізор. Та тільки взялася за книжку, як задзеленчав телефон.

Слухавку взяв Іона.

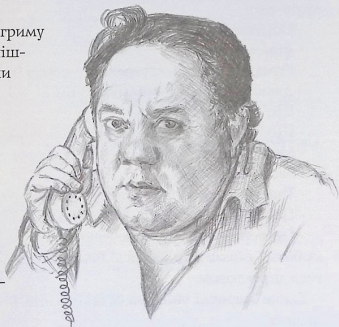
- Слухаю.

- Зрастуй, Іоно, це Бікентій, - почувся голос у телефоні.

- Привіт, Бікентію...

- Скажи, будь ласка, чи вдома Елі?

- Так, вона тут.

- Шойно мені зателефонували від пана Ди-ди. Він саме зупинився в нашому місті. За годину відвідає мій зоопарк. Він чув, що Елі розмовляє зі слоном, і хоче побачити це на власні очі.

- Ну, ти ж її знаєш... - почав Іона.

Зрозумівши, що мова йде про неї, Елі облишила читання.

- Знаю, знаю, - сказав Бікентій, - але ж, брате, поклич її.

- Елі, поговори з дядьком Бікентієм, - простягнув їй слухавку Іона.

Елі взяла в батька слухавку й радісно гукнула:

- Здрастуйте, дядьку Бікентію, як поживаєте?

- Якщо по правді, не зовсім добре, Елі.

- Чому?

- Одному чоловікові треба побачити, як ти розмовляєш зі слоном, а я знаю, що ти не любиш з ним говорити на задоволення.

- Еге ж, не люблю. От ви могли б своєму

другові сказати: поговорімо, бо хтось там хоче послухати нашу розмову? Таж друга це...

- Образить?

- Ага, саме так.

- Гаразд, що вдієш, - сумно промовив Бікентій. - До побачення.

- Дядьку Бікентію! - поклікала Елі.

- Що, Елі? Слухаю тебе.

- Що буде, коли я не поговорю зі слоном?

- Мене звільнять. Я більше не буду директором зоопарку.

- Звільнять? За це?

- Так. Той чоловік не любить, коли його бажань не виконують.

- Це погано, - мовила Елі й задумалась.

- По-перше, замість мене призначать мого заступника Коку, а тварин він не любить, - сказав уже з надією Бікентій. - А по-друге... по-друге, мені треба зостатися директором.

Елі не звернула уваги на останні слова Бікентія. Щось надумавши, вона промовила:

- Добре, дядьку Бікентію.

- Справді?... Дякую тобі, Елі, люба. За десять хвилин я під'їду своєю машиною. Відвезу тебе і привезу... Бувай...

Елі поклатла слухавку й подивилася на батька.
Батько усміхнувся й кивнув: мовляв, ти вчинила добре.

• • •

Не минуло й години, як до воріт зоопарку підкотив величезний блискучий лімузин пана Ди-ди. Там його зустріли Бікентій та Кока і, йдучи попереду авто, повели його до вольєра слона.

Слон спокійно стояв на відведеному для нього майданчику, обгородженому сіткою, й дивився на Елі. Поруч із дівчинкою були Бруно та старенький сторож зоопарку.

Лімузин зупинився. З нього вийшов Ди-ди зі своїм п'ятнадцятирічним сином Гордяком.

Обидва були аж надто повні, з однаковими маленькими очицями, що надавали їхнім обличчям злого виразу.

Ди-ди ні до кого не привітався.

- Х-х, починай! - грубо тицьнув він пальцем у бік Елі.

Дівчинка не виказала образи.

- Рару, пробач, що мені доводиться розмовляти з тобою в присутності інших, але так треба, - мовила вона слонові.

Ди-ди на ці слова Елі люто примружився, але нічого не сказав. Потім блимнув очима на присутніх і наказовим тоном кинув:

- Х-х, ану хто-небудь про щось спитайте у слона!

Бікентій і Кока не зважилися й словом обізватись, а старенький сторож сказав:

- Елі, дитинко, спитай, чи любить Рару місячні ночі.

Елі спитала і, подивившись на слона, сама ж відповіла.

- Так, дуже любить.

- Х-х, усе ясно, - сказав пан Ди-ди.

Кока зрозумів: Ди-ди не повірив, що Елі справді розмовляє зі слоном, і повернувся до сторожа:

- Що йому до місячних ночей? Хіба не бачиш, що дитина сама придумує відповіді!

- Х-х, що скажеш ти, Бікентію? - спитав Ди-ди.

Бікентій розгубився. Він не хотів образити Елі, але й боявся Ди-ди.

- Як вам сказати... знаєте... я...

- Х-х, не треба філософії, все і так ясно.

Зрадівши, що вловив думку Ди-ди, Кока підлестився:

- Пане Ди-ди, можна, я спитаю?

- Х-х, давай! - дозволив Ди-ди.

- Ну, якщо йдеться про місяць, хай скаже слон, скільки місяць важить, - і Кока підступно посміхнувся.

- Рару, ти зрозумів запитання? - звернулася Елі до слона. - Тоді відповідай.

сказала:

- Місяць - це світла, ніжна кулька. Маленьке слоненя надуло її, і вона полетіла на небо.
- Х-х, що ти таке кажеш, - не зрозумів Ди-ди.
- Так відповів Рару, - промовила Елі.
- Кока зловтішно посміхнувся, - мовляв, хіба я не казав? - і хотів щось додати, але осікся, бо пан Ди-ди вибухнув сміхом.

- Х-х, х-х, ха-ха-ха-ха... Каже, надуло? Ха-ха-ха!

Кока й собі почав удавано сміятися.

- Нісенітниця, - сказав раптом Гордяк. - Дівча дурне і верзе дурниці.
- Ди-ди так реготав, що аж пузо тряслося.
- Ха-ха-ха, як дав їй ваш син! Так і відрубав. Та він просто мудрець! - своїм невпинним сміхом підлецувався Кока до Ди-ди.

Елі й слон сумно дивилися одне на одного. Бікентій і сторож опустили голови. Бруно стояв, стуливши губи і стиснувши кулаки. Він з усіх сил стримувався, щоб не вибухнути.

Як раптово почав сміятися Ди-ди, так само несподівано й урвав свій сміх.

- Х-х, усе ясно. Але краще щось придумати. Нам не треба, щоб між людьми пішли пересуди, начебто хтось розмовляє зі слонами й бегемотами... - Ди-ди на мить замовк і втупився в Елі. - А дівчинка, видно, молодець, придумала чудовий фокус. Х-х.

Очі в Коки заблищали.

- Пане Ди-ди, може, їх показувати в цирку? - запропонував він.
- Ди-ди пильно подивився на Коку.
- Х-х, і ти теж молодець! Слушна думка!
- Так, пане Ди-ди, тоді всі будуть певні, що це всього-на-всього фокус. Людей це розважить, і не буде пересудів.
- Х-х, а хто ти в цьому зоопарку? - спитав Ди-ди.

- Заступник директора, пане Ди-ди.

- Х-х, заступник?... Добре... Добре... Буду знати, - сказав Ди-ди й подивився тепер на Бікентія. Хотів щось додати, але тут вихопилась Елі:

- Ми не будемо виступати в цирку!
- Х-х, як то не будете?
- Не будемо - і все. Ми друзі, а розмова друзів - ніякий не цирк.

- Х-х, що базікає ця дівчинка? - повернувся Ди-ди до присутніх.

- Ми не підемо в цирк. Так і Рару каже, - знову мовила Елі.

- А хто вас питатиме? - втрутився Кока.

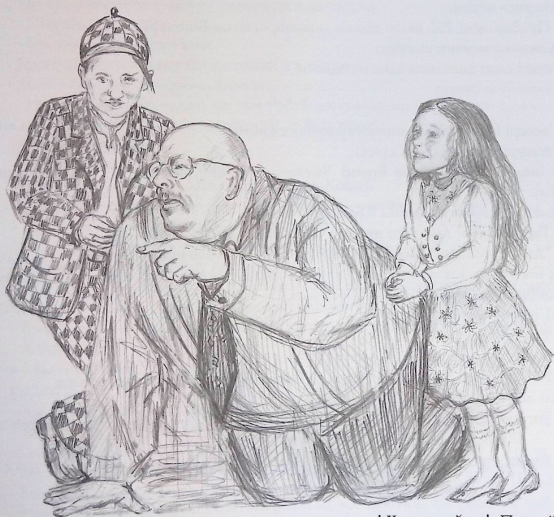
- Рару сказав, що взагалі не хоче з вами говорити, - не здавалася Елі.

- Х-х, ви дивіться на цю шмаркачку! Та я тобі вуха намну! - розгнівався пан Ди-ди і рушив до Елі.

Дівчинка навіть не ворухнулася. Широко розплющеними очима дивилася, як насувається на неї пузатий здорвило.

Але Ди-ди не встиг дістатися до Елі: слон набрав у хобот води з маленького басейна і спрямував на нього такий сильний струмінь, що тілистий пан аж покотився по землі.

Кока першим кинувся піднімати Ди-ди, але той відсторонив його і якось підвівся сам.

- Щоб я більше не бачив цього слона в зоопарку! Х-х, геть його!.. Продайте!.. Негайно!.. - задихаючись від гніву, пробурмотів Ди-ди.

- Не продавати його треба, а вбити! - гукнув Гордяк і пошукав каменя, щоб кинути в слона.

Бруно ступив крок уперед і вже замірився вдарити Гордяка, але старенький сторож поклав йому на плече руку й прошепотів:

- Не лізь, синку, в бійку, для всіх буде гірше.

Бруно зупинився. Він обняв Елі за плечі і втупив гнівний погляд в Гордяка.

Не знайшовши каменя, Гордяк підійшов до сітки й люто штурхнув її ногою.

- Ти маєш рацію, Гордяче, цього слона треба було б убити. Але живий слон коштує набагато дорожче, - сказав Ди-ди й повернувся до Бікентія: - Продаси його першому, хто дасть за нього двадцять тисяч. Куди переслати гроші, ти, мабуть, знаєш.

І черевань із сином попростували до лімузина.

Кока відчинив дверці і, коли вони з пихтінням заїздили в авто, шанобливо зачинив їх.

Ди-ди більше не промовив ні слова. Він навіть ні з ким не попрощався.

Лімузин поїхав.

- Пробач мені, Елі, якщо тільки можеш, - сказав Бікентій.

Дівчинка мовчки кивнула.

Вона і слон дивилися одне на одного.

Обом було сумно.

• • •

Увечері Іона знову возився з гумовим слоном.

Засмучена Елі сиділа в кріслі.

В іншому кріслі сидів Бруно. Читаючи книжку, він час від часу поглядав на Елі.

Раптом дівчинка спитала в батька:

- Татусю, оцей Ди-ди чи як його там... Чому його всі бояться?

- "Ди-ди" означає - директор директорів. Він начальник над усіма - і над дядьком Бікентієм, і навіть над директором нашого цирку. Якщо він захоче, то вижене Бікентія з роботи. Тому й бояться.

- І тебе може вигнати?

- Так, доню.

- Але ж ти його не боїшся, тату?

- Ні, не боюся. Я ж не директор, для мене робота завжди знайдеться.

Елі задумалась, потім спитала:

- Татусю, і Найяна теж не зможе допомогти Рару? Якщо напишемо й попросимо.

- Думаю, що й вона не допоможе. Коли Ди-ди звелів продати, то так вони й зроблять.

- Але ж Найяну всі люблять. Ди-ди послухається Найяни.

- Ні, якщо не захоче, то не послухається.

Засмучена Елі дивилась у вікно. А Іона облишив механізми й креслення і поринув у думки.

Бруно, відклавши книжку, якийсь час дивився на батька й сестру. Потім

вийшов у свою кімнату, дістав зі старої шафи пачку газет і взявся їх гортати. На решті знайшов те, що шукав. На останній сторінці газети великими літерами було надруковано оголошення:

**"УВАГА! УВАГА! УВАГА!
ВСІ, ХТО БАЖАЄ, МОЖУТЬ ВЗЯТИ УЧАСТЬ
У ЗМАГАННІ. ПЕРЕМОЖЕЦЬ У СТРИБКАХ
НА МОТОЦИКЛІ ОТРИМАЄ
В НАГОРОДУ ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ ТИСЯЧ.
ЗМАГАННЯ ПРОВОДЯТЬСЯ
ДВАДЦЯТЬ СЬОМОГО ТРАВНЯ!
БАЖАЄМО УСПІХУ!"**

- Сьогодні двадцять четверте, - прошептав Бруно, - отже, час іще є. Треба спробувати.

Він заховав газети в шафу і повернувся до батька:

- Піду прогуляюся.

- Іди, синку, - відповів Іона.

Бруно ніжно погладив Елі по голові й вийшов.

Дівчинка й далі засмучено дивилась у вікно.

- Не хвилюйся, Елі, може, ми хоч трохи допоможемо Рару, - заспокоював Іона доньку. Він підійшов до телефону й набрав номер.

Елі сумно зітхнула.

Спочатку ніхто не відповідав.

- Алло! - нарешті в слухавці почувся голос Коки.

- Будь ласка, попросіть до телефону Бікентія, - звернувся до нього Іона.

- Що йому сказати? Хто ви і в якій справі?

- Скажіть, що це Іона, хоч поговорити щодо слона.

- Що саме ви хочете йому сказати?

- Що саме? - Іону розсердило розпитування Коки. - Хочу попросити, щоб Бікентій продав слона тому, хто слонові сподобається.

- Ви що, пропонуєте запитати слона, чи подобається йому покупець?

- А чом би й ні?

- І хто його питає?

- Донька моя, Елі.

- Ах, це ви? То ваша донька розмовляє зі слонем?

- Так.

- І ви цьому вірите?

- Звісно, що вірю. Чого б вона мене обманювала? Брехати вона не вміє.

- Як же ви, доросла людина, можете вірити фантазіям дитини?

- Вірю... А ви хто будете?

- Я заступник пана Бікентія.

- Тоді, мабуть, і ви знаєте, що одного разу, коли Рару було погано і ніхто не зміг йому допомогти, Елі сказала, щоби провели його по вербовій алеї і йому стане краще.

вийшов у свою кімнату, дістав зі старої шафи пачку газет і взявся їх гортати. На решті знайшов те, що шукав. На останній сторінці газети великими літерами було надруковано оголошення:

**"УВАГА! УВАГА! УВАГА!
ВСІ, ХТО БАЖАЄ, МОЖУТЬ ВЗЯТИ УЧАСТЬ
У ЗМАГАННІ. ПЕРЕМОЖЕЦЬ У СТРИБКАХ
НА МОТОЦИКЛІ ОТРИМАЄ
В НАГОРОДУ ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ ТИСЯЧ.
ЗМАГАННЯ ПРОВОДЯТЬСЯ
ДВАДЦЯТЬ СЬОМОГО ТРАВНЯ!
БАЖАЄМО УСПІХУ!"**

- Сьогодні двадцять четверте, - прошептав Бруно, - отже, час іще є. Треба спробувати.

Він заховав газети в шафу і повернувся до батька:

- Піду прогуляюся.

- Іди, синку, - відповів Іона.

Бруно ніжно погладив Елі по голові й вийшов.

Дівчинка й далі засмучено дивилась у вікно.

- Не хвилюйся, Елі, може, ми хоч трохи допоможемо Рару, - заспокоював Іона доньку. Він підійшов до телефону й набрав номер.

Елі сумно зітхнула.

Спочатку ніхто не відповідав.

- Алло! - нарешті в слухавці почувся голос Коки.

- Будь ласка, попросіть до телефону Бікентія, - звернувся до нього Іона.

- Що йому сказати? Хто ви і в якій справі?

- Скажіть, що це Іона, хоч поговорити щодо слона.

- Що саме ви хочете йому сказати?

- Що саме? - Іону розсердило розпитування Коки. - Хочу попросити, щоб Бікентій продав слона тому, хто слонові сподобається.

- Ви що, пропонуєте запитати слона, чи подобається йому покупець?

- А чом би й ні?

- І хто його питає?

- Донька моя, Елі.

- Ах, це ви? То ваша донька розмовляє зі сломом?

- Так.

- І ви цьому вірите?

- Звісно, що вірю. Чого б вона мене обманювала? Брехати вона не вміє.

- Як же ви, доросла людина, можете вірити фантазіям дитини?

- Вірю... А ви хто будете?

- Я заступник пана Бікентія.

- Тоді, мабуть, і ви знаєте, що одного разу, коли Рару було погано і ніхто не зміг йому допомогти, Елі сказала, щоби провели його по вербовій алеї і йому стане краще.

- І що було далі?
- Далі Рару видужав.
- Це просто випадковий збіг.
- То, може, збіг був і тоді, коли Рару почав непокоїтися у вольєрі й пояснив Елі, в який колір треба пофарбувати стіни його домівки?
- Велике діло... Звісно, і це збіг.
- Гаразд, хай буде по-вашому, але дайте мені поговорити з Бікентієм.
- Будь ласка, - сказав Кока, і чути було, як він гукнув: - Пане Бікентію, вас просять, візьміть слухавку!
- Слухаю, - почувся голос Бікентія.
- Бікентію, турбує тебе Іона.
- Яка халепа трапилась, Іоно! Просто не знаю, що робити.
- Будь другом, Бікентію, виконай одне прохання.
- Кажи, брате, ти ж знаєш, я все зроблю, що зможу.
- Бікентію, ти все-таки продай слона тому, хто слонові сподобається.
- Добре, Іоно. Обіцяю, що так і зроблю.
- Дякую, - сказав Іона. - Ти добра людина. До побачення.
- До побачення.
- Іона поклав слухавку.
- Елі знову зітхнула, потім сумно всміхнулася батькові:
- Дякую, татусю.

• • •

- Уже стемніло.
Освітленою вулицею простував Бруно.
Він зайшов у телефонну будку, набрав номер і, накинувши на мікрофон хусточку, приготувався до розмови.
У квартирі Бікентія задзеленчав телефон. Дівчина, ровесниця Бруно, відклала книжку і взяла слухавку.
- Слухаю.
  - Здрастуй, Тато, - привітався Бруно.
  - Здрастуйте... Я не впізнаю вас, хто це?
  - Ти не знаєш мене, та це не має значення. Прошу тебе, поклич до телефону батька.
  - Батько на роботі. Щось сталося? Здається, ви стурбовані.
  - Ди-ди хоче позбутися слона з зоопарку. Він звелів продати його першому-ліпшому покупцеві.
  - Продати? - Тата на мить замовкла. - Ми повинні допомогти слонові. - І, подумавши трохи, додала: - Я знаю, хто нам допоможе... Треба сказати Гордюку.
  - Бруно, не стримавшись, пирснув зо сміху.
  - Чого ви смієтесь?
  - Якби Гордяк міг, то він не продавав би Рару, а просто вбив би його.

- Якби ви краще знали Гордяка, то цього б не говорили.

- Так, я його погано знаю.

- Авжеж, Гордяк не такий, щоб зробити погане слонові. Він, мабуть, пожартував або ви його не зрозуміли...

- Я думаю, що він саме такий.

- Ви не знаєте...

- А ти що про нього знаєш?

- Знаю, - сказала Тата й дивилась на стіну. Там висіли точнісінько такі ж картинки, як малював Бруно. - Якщо нікому не скажете... Гордяк по-тай посилає мені такі гарні малюнки, такі гарні...

- Гордяк посилає? Він сам це сказав?

- Ні.

- Звідки ж ти знаєш, що це він посилає?

- Мені дядько Кока сказав.

- Дядько Кока? А він звідки знає?

- Він був у них у гостях і випадково побачив, як Гордяк малював.

- Гордяк малював? - сумно посміхнувся Бруно.

- Чому ви замовкли?.. - спитала Тата.

Бруно думав.

- Ви мене чуєте?.. - занепокоїлась дівчинка.

- Гаразд, якщо Гордяк такий хороший хлопець, то попроси його допомогти слонові, - озвався нарешті Бруно. - До побачення.

- До побачення. Що передати батькові?

- Я сам поговорю з ним.

- І ви не скажете, хто ви?

- Скажу коли-небудь.

- До побачення, - попрощалася Тата й поклати слухавку.

Бруно засунув хусточку в кишеню і тепер зателефонував у зоопарк.

Слухавку знову взяв Кока.

- Алло!

- Здрастуйте. Попросіть, будь ласка, пана Бікентія.

- А хто говорить?

- Це Бруно, син Іони.

- Ах, Бруно?! Зараз.

У слухавці почувся голос Бікентія.

- Слухаю тебе, Бруно.
- Дядьку Бікентію, зачекайте кілька днів. Не продавайте Рару.
- Хочеш дістати грошей?
- Так, хочу.
- А де ж ти знайдеш таку суму, адже слон коштує дуже дорого - двадцять тисяч.
- Знайду, тільки дайте мені час.
- Скільки днів тобі треба?
- Не більше як тиждень. Зараз я їду до Оринчо, і за кілька днів з'ясується, будуть у мене гроші чи ні.
- Когось там маєш грошовитого?
- Так, - трохи повагавшись, відповів Бруно.
- Добре. Нехай допоможе тобі Бог!
- Дякую, дядьку Бікентію... І ще одне прохання.
- Кажи.
- Нікому не розповідайте про нашу розмову.
- Гаразд, ніхто не знатиме.
- Дякую... Дуже дякую. До побачення, дядьку Бікентію.
- Стривай, а на дорогу гроші маєш?
- Аякже!
- Якщо не маєш, я позичу.
- Дякую, не турбуйтеся.
- Ну, будь молодцем. До побачення.

• • •

- Коли Бруно повернувся додому, він застав Елі саму.
- А де тато? - спитав він.
  - Ілюзіоніст Пуча придумав якийсь новий номер і зателефонував татові, щоб він допоміг йому зробити для номера пристрій.
  - Це надовго?
  - Здається, ні.
  - Дуже добре. Слухай, Елі, є у нас тільки один спосіб урятувати Рару.
  - І я про це думала. Ми повинні купити слона. Але як?!
  - Гроші я дістану. Зараз же вилітаю до Оринчо.
  - Так далеко?..
  - Єе ж, так треба.
  - І де там знайдеш гроші?
  - Де?.. - Бруно завагався, чи слід сказати Елі, що він задумав.
  - Не хочеш говорити? - образилася дівчинка.
- Бруно вирішив сказати неправду.
- Це довга історія. Там в одному місці шукають скарб і не можуть знайти. Я вирахував, де він має бути.
  - Як добре! - заплескала в долоні Елі.

- Татові скажи, хай він пробачить мені, що їду, не спитавши його.
- А це дуже небезпечно?.. Бруно, можна мені поїхати з тобою?
- Ну, почала... Що подумає тато, коли нікого не застане вдома? Та й нема там нічого цікавого. Піду викопав під деревом невеличку яму - та й по всьому.
- Ти скоро повернешся?
- За три дні.
- І де ти там житимеш? У полі?.. А те дерево велике? - посипалися запитання.
- Там є великий готель "Віко".
- А дерево, Бруно?
- Що, дерево?
- Велике?
- Так собі, середнє. - Хлопцеві набридли запитання. - Я послішаю, Елі. Літак скоро відлітає. Все інше розповім, коли приїду.
- Добре, - згодилася дівчинка, але, раптом розхвилювавшись, схопила його за руку. - Стривай, Бруно! Ти ж ще малий, тебе ж не впускають у готель!
- Я й про це подумав, - сказав Бруно спокійно. - Почекай-но тут.
- Він вийшов, а коли за кілька хвилин повернувся, Елі в захваті застрибала. Бруно одягнув батькову шкіряну куртку, на голову надів мотоциклетний шолом, над верхньою губою приліпив вуса, і тепер наче не Бруно, а якийсь молодий мотогонщик усміхався до Елі.
- Я пам'ятаю ці вуса. Подарував тобі їх клоун Папе, правда ж? Як тобі личать!..
- Ну, добре, я пішов. До побачення, Елі. - І раптом Бруно посерйознішав: - Або врятую Рару, або скручу собі шию.
- До чого тут твоя шию? - не зрозуміла Елі.
- До чого? - Бруно спершу розгубився, але швидко придумав, що сказати. - Ти ж знаєш, що означає говорити в переносному значенні. Мене туди й назад безплатно ніхто не повезе, а гроші маю лише ті, які батько дав нам на лижі. Отож, якщо не знайду скарбу і гроші витрачу даремно, ми зостанемося без лиж. Про це й можна сказати: скрутити шию.
- Зостанемося без лиж? І дуже добре! Знаєш, Бруно, останнім часом я чогось розлюбила і сніг, і лижі.
- Бруно розсміявся, поцілував сестричку в чоло і пригорнув її голову до грудей.
- Ти хороша дівчинка. Для тебе варто знайти скарб.
- До побачення, Бруно! - сказала Елі зі сльозами на очах.
- До побачення! - і Бруно пішов до дверей.
- А що це ти несеш? - спитала Елі навздогін.
- Бруно підняв туго напхану сумку:
- Тут потрібні мені інструменти.
- Такі круглі?
- Елі, клянуся вусами, я запізнююсь на літак!
- Дівчинка засміялася й підбігла до брата.
- Підскочила й, повиснувши в нього на шиї, поцілувала.
- Бруно пішов...

• • •

Упевнившись, що Бікентія немає, Кока прослизнув до його кабінету, всівся в крісло і мовив:

- Ну, тепер начувайся, ненажеро!

Потім він подумав: "Ні, не треба називати Бікентія ненажерою, адже й пан Ди-ди любить попоїсти. Якби при ньому в мене вирвалось це слово, тоді пиши пропало. Отже, доведемо до відома Ди-ди, що ми з'ясували".

Кока набрав номер.

- Секретарка Ди-ди слухає, - почулося в слухавці.

- Негайно з'єднайте мене з паном Ди-ди. Маю невідкладну справу.

- Хто його питає?

- Я Кока, заступник директора зоопарку в місті Оліло. Пан Ди-ди мене знає.

- Зачекайте, - сказала секретарка.

За кілька хвилин у слухавці почувся голос Ди-ди.

- Х-х, у чому річ?!

- Пане Ди-ди, Бікентій хоче продати слона сім'ї тієї дівчинки. Він пообіцяв її братові зачекати кілька днів, поки дістане гроші.

- Х-х, дурниці! А ти як думаєш?

- Я, пане Ди-ди, думаю, що було б непогано продати слона мандрівному звіринцеві.

- Х-х, дуже добре! - зареготав Ди-ди. - Так ми й про дітей подбаємо: в кожному місті й селі зможуть побачити слона.

- До того ж директор звіринця - серйозна людина і не дозволить слонові видумувати всякі дурниці: нібито він, наприклад, розмовляє з дівчиськами.

- Х-х, ти мені часом подобаєшся. Як ти сказав? Він серйозна людина?

Молодець!..

І, не попросившись, Ди-ди поклав слухавку.

Кока задоволено відкинувся в кріслі Бікентія і так обвів очима кабінет, ніби вже був тут господарем.

• • •

Елі вже зібралася лягати, як раптом задзеленчав телефон.

Дівчинка схопила слухавку.

- Алло!

- Елі, це дядько Бікентій, поклич Бруно.

- Бруно вже відлетів до Оринчо.

- Ох, даремно старається! - промовив засмучений Бікентій.

- Чому даремно?

- Ди-ди звелів мені завтра вранці продати Рару мандрівному звіринцеві.

- Звіринцеві? Чому?

- Каже, треба, щоб усі діти знали, як виглядає слон. А звіринець об'їджає всю країну.

- І я вже не побачу Рару?

- Чому ж, вони й до нас приїжджатимуть... - Бікентій зітхнув. - Пробач мені, Елі, але я нічим не можу допомогти Рару, хоч і жаль мені його дуже. Директор того звіринця сам як звір, мучить тварин... Ех, не слід було тобі цього казати.

- Чому ж, я хочу знати правду.

- До побачення, Елі, не дуже переживай.

- До побачення, дядьку Бікентію.

Дівчинка поклала слухавку і, страшенно засмучена, згорнулася калачиком на ліжку.

"Там він весь час буде в клітці..." - подумала вона, і на очі набігли сльози.

• • •

Годинник пробив дванадцять.

Елі лежала в темряві з розплющеними очима й думала.

Нарешті, щось вирішивши, вона схопилася з ліжка і почала швидко вдягатися.

Знайшла олівець і написала татові записку. Потім узяла свій складений як сумка магнітофон, вийшла надвір і обережно рушила вулицею.

Побачивши когось, вона відступала за дерево або ховалася в під'їзді. Тому до зоопарку йшла дуже довго.

Насилу дійшовши до залізної огорожі, почала шукати в ній лазівку. Врешті-решт знайшла розхитаний прут.

- Ось тут ми можемо пролізти, - сказала сама собі дівчинка.

Сама вона легко могла просунути між прутами, якби не заважав магнітофон. Та нарешті пропхала і його й попрямувала до вольєра слона.

Коли проходила повз клітки з птахами, якась із них раптом закричала.

- Ой! - вихопився в Елі тихий зойк, але тут же наказала собі: - Не бійся! - А потім сама й відповіла: - А я й не боюся! Я тільки переживаю, щоб нас не почули і все не зірвалося.

Невдовзі дівчинка підійшла до вольєра. Притулилася обличчям до сітки й тихо покликала:

- Рару, Рару...

Із будиночка вийшов слон, перетнув майданчик і підступив до сітки.

- Рару, ти в небезпеці. Я прийшла рятувати тебе. Підеш зі мною?

Слон повільно схилив голову.

- Іди до хвіртки, Рару, - сказала Елі й попростувала вздовж сітки туди, де була хвіртка. Побрів потойбіч сітки і слон.

Із кущів за ними спостерігав старенький сторож.

- Я знав, що Елі неодмінно прийде, - прошепотів він.

Дівчинка прив'язала до величезного залізного засува мотузку, інший її кінець дала слонові й тихо попросила:

- Потягни на себе, тільки обережно, без шуму.

Слон ухопив мотузку хоботом і дуже повільно потягнув.

Хвіртка майже безшумно відчинилася.

Слон вийшов.

- Я піду попереду, а ти - обережно за мною, - сказала Елі, й вони рушили.

Раптом дівчинка зупинилася. Слон теж уповільнив крок.

- Як ти думаєш, Рару, дідуся-сторожа покарають? - спитала Елі.

Слон слухав... Елі помовчала, а потім додала:

- Знаєш, він такий добрий... Коли б я не прийшла, він завжди каже: "Піди до свого друга". Але іншого виходу в нас немає, треба йти.

Перед алеєю, що вела до виходу із зоопарку, Елі знаком попросила слона зупинитися, а сама тихенько пішла вперед.

Вона дійшла до виходу й заглянула в будку сторожа.

Там нікого не було.

Елі підійшла до великих залізних воріт і мало не закричала від радості: ворота були відчинені.

Вона швидко повернулася до слона.

- Сторож забув зачинити ворота, - сказала радісно.

Була вже третя година ночі, коли Елі й Рару досягли придорожнього лісу, що ріс неподалік від міста.

Вони сховалися за густими деревами метрів за двадцять від дороги.

Зачувши шум машини, Елі вибігала на узбіччя і з-за дерева роздивлялася, яке це авто.

Автомобілі проїжджали рідко, до того ж тільки легковіки.

- Ех, невже не з'явиться така машина, щоб нас підібрала? - спитала сама себе Елі. І глянула на слона. - А ти як гадаєш, приїде така машина?.. Ну гаразд, більше не буду плакатися.

Раптом почувся важкий гул.

Елі знову побігла до дороги і, сховавшись за дерево, вдивлялася в темряву.

Невдовзі вдалині заблимає світло, але горіла тільки одна фара.

"Мабуть, друга зіпсувалася", - подумала дівчинка.

Авто наближалось.

Коли залишалося метрів сто, Елі роздивилась, що це всього лише мотоцикл.

Гул наростав і скоро переріс у нестерпний гуркіт. Потім раптом звук урвався. Елі подумала, що мотоцикл зупиняється, і сховалася за деревом.

Але мотоцикл не зупинився.

Елі побачила, як безшумно, наче привид, пронісся великий мотоцикл, на якому один за одним сиділо троє молодиків. Вони були одного зросту, однієї статури й однаково одягнені - у довгі чорні плащі й чорні капелюхи, а очі закривали чорні окуляри.

Дівчинка провела їх здивованим поглядом.

Минуло ще кілька секунд, і мотоцикл несподівано заревів так, що Елі мимоволі затулила вуха руками.

Так з ревом і помчав у темряву дивний мотоцикл.

Елі вже хотіла вернутися до Рару, як знову почула шум мотора.

Звідти ж, звідки недавно з'явився мотоцикл, наближалось яскраве світло.

Приємно гудів двигун.

Придивившись, Елі радісно прошепотіла:

- Яка велика машина!

І справді, дорогою їхав величезний рефрижератор.

У кабіні сидів лише водій.

Був це здоровенний чолов'яга. Він дивився на дорогу й наспівував:

- Щасти-и-ить мені... Щасти-и-ить...

Побачивши на дорозі дівчинку, водій різко загальмував і висунув голову з кабіни.

Елі підбігла до машини.

- Здрастуйте! - привіталася вона з водієм.

- Здрастуй! - відповів той.

Елі раптом стало страшно: хто знає, що він за людина і як поставиться до її прохання. Дівчинка трохи розгубилася.

- Ну? - сказав водій. - Ну?

Елі все ще мовчала.

Потім, піднявшись на східець кабіни, вона зблизька подивилася водієві в очі й спитала:

- Дядьку, ви любите слонів?

- Диви яка! Гляди не впади, - засміявся водій. - Спустиись, я відчиню дверці, і тоді піднімешся.

- Ви любите слонів? - повторила Елі.
- Еге ж, люблю. Спускайся обережно!

Елі стрибнула додола, і водій відчинив дверці.

- Залазь.

- Спочатку ви спустіться. Так треба.

- Ну, коли треба, то будь ласка... - сказав із усмішкою водій. Він важко виліз із кабіни і, обтрусивши руки, простягнув Елі правицю.

- Познайомимось. Мене звать Гугу.

- А мене Елі, - потиснула його руку дівчинка.

- Дуже приємно, - мовив Гугу. - То скажи, чого хочеш?

- Ви не допоможете мені врятувати слона?

- Щось болить у нього? Я ж не лікар!

- Вони хочуть продати слона звіринцеві.

- Ясно. Нам треба викрасти слона із зоопарку й десь заховати? - усміхнувся

Гугу.

- Я його вже викрала.

- І де ж він?

- Ходімо, - сказала Елі й повела водія до слона.

- Таж я його привіз у зоопарк! - вигукнув Гугу. - Здоров був, слоне!

- Рару сказав вам: "Доброго здоров'я!"

- Справді? - здивувався Гугу. - Видно, упізнав... Стривай, стривай, ти не та дівчинка, що зі слонем розмовляє?

- Так, це я. Зараз слон подякував вам за яблука, каже, вони були дуже смачні.

- Скажи йому: нема за що дякувати. Коли я віз його, то по дорозі заїхав додому пообідати і подумав, що треба б і слона чимсь пригостити, то й завів його в садок. Дружина сварилася, мовляв, він там усе переламає і ще й мені щось заподіє. Але ж я знаю, що серце в слона добре.

Гугу замислився, якийсь час думав і нарешті промовив:

- Елі, спершу скажи мені, що ти задумала, і тоді разом вирішимо, що робити.

- Мій брат поїхав до міста Оринчо. Там він знайде скарб, і ми купимо Рару, -

сказала Елі. Раптом, згадавши, запитала: - Дядьку Гугу, чи ви не знаєте, хто ті люди в чорному, що їздять на великому мотоциклі?

- Ага, щойно вони з ревом промчали повз мене... Це люди Ди-ди. Він найняв їх, щоб спіймати трьох відомих злодіїв. Але на це вони неспроможні, а самі всякі неподобства коять.

- Ось і я одразу зрозуміла, що вони погані люди, - сказала Елі. - І Ди-ди дуже погана людина. Це він звелів продати Рару.

Гугу сів на траві під кущем і промовив:

- Отже, так... Поміркуємо...

• • •

Із цирку Іона повернувся вранці. Тільки-но зайшов до кімнати, як помітив аркушик, прикріплений над ліжком.

Іона начепив окуляри і прочитав:

"Татусю! Бруно просив, щоб ти йому пробачив. І мені пробач, татусю. Бруно полетів до Оринчо. Він знає, де там закопано скарб, і з тим скарбом ми визволимо слона. Я заберу Рару, бо Ди-ди хоче продати його звіринцеві. Поки Бруно знайде скарб, я ховатиму Рару. Мені дуже шкода дядька Бікентія, бо його ж покарають, якщо зникне Рару, але я не можу інакше. Бруно зупиниться в готелі, що зветься "Віко". Татусю, їдь і ти туди. Не хвилюйся, Бруно сказав, що він за три дні знайде скарб. До побачення, татусю".

Іона задумався. Потім підійшов до телефону й набрав номер.

- Слухаю, - почувся жіночий голос.

- Це зоопарк?

- Так, секретарка пана Бікентія слухає вас.

- Будь ласка, попросіть до телефону пана Бікентія.

- Він ще не прийшов, телефонуйте йому додому, - сказала секретарка.

Іона знову набрав номер.

- Слухаю, - озвався Бікентій.

- Здрастуй, Бікентію, це Іона.

- Здрастуй! Знаєш, слон пропав. Тільки не кажи Елі, а то вона засумує... Як ти гадаєш, мене за це звільнить Ди-ди? Я вирішив не повідомляти його про зникнення слона й пошукати самому, але боюся, що Кока тут же доповість, - засипав Іону словами схвилюваний Бікентій.

- За це не бійся. Кока сам спробує його знайти.

- Твоя правда... Директором буде той, хто розшукає слона. Я думаю, Іону, що сам він не міг утекти. Між іншим, спитай Елі, куди б слон подався, якби надумав утекти.

- Елі залишила мені записку. Вона жалкує, що за це тобі перепаде.

- А куди вона подалася?

- Бікентію, слона забрала Елі.

- Забрала Елі? - здивувався Бікентій. - Куди забрала?

- Про це вона нічого не написала. Знаю тільки, що вона збирається добратися з ним до Оринчо. Там і Бруно.

- Про це я знаю. Він мене просив, щоб я не продав слона, поки не дістане грошей. А потім мені зателефонував Ди-ди і звелів продати слона негайно. Я ска-

зав про це Елі, і ось... - зітхнув Бікентій.

- Не бійся, ми їх знайдемо. Тільки нам гуртом треба попросити Ди-ди, щоб не продавав слона в звіринці.

- Та він мене вижене одразу ж, як тільки я почну про це, - сумно промовив Бікентій. - Лише б знайти слона, а тоді зміркуємо, як діяти. Головне, щоб Кока не знайшов його першим... А ти, Іоно, що робитимеш? Не бійся, поки з Елі слон, її ніхто не скривдить.

- Я теж збираюся їхати до Оринчо. Бувай здоровий.

- До побачення. Дякую, що зателефонував, - сказав Бікентій.

На кухні поралася дружина. Підійшовши до холодильника, Бікентій вийняв пляшку лимонаду, налив у склянку й випив.

- Яка дивна сім'я... - промовив він сам до себе. - Просто дивовижна.

Дружина запитливо глянула на нього.

- Слона, виявляється, викрала Елі... Мале дівча - і поцупило слона. А перед тим телефонував Бруно і сказав, що дістане гроші й купить його. Не розумію, де чтирнацятилітній хлопчак дістав би двадцять тисяч? А сам Іона, ти ж знаєш, конструє всілякі пристосування для циркових артистів і всі їх спершу на собі випробує. Міг би сам виконувати номери, прославитись, але чомусь не хоче. Нічогосінько не розумію!

- Вони хороші. І Дея була хороша жінка, - зітхнула дружина.

- А я що кажу?! Хороші, але дивні. Все у височінь дивляться, наче не на землі живуть. Дея не хотіла користуватися ременями безпеки й розбилася. Не розумію, чому треба було відмовлятися від ременів...

- Мабуть, інакше не могла.

- От і мене це дивує.

- Що тепер збираєшся робити? - спитала дружина.

- Правду кажучи, не знаю... Кока, мабуть, уже шукає слона. Якщо знайде, стане директором.

- Ну й нехай стає!.. Не помremo ж ми, врешті-решт.

- Ех! - зітхнув Бікентій і надкусив торта.

• • •

Кока залишив мотоцикл на розі і, сховавшись за деревом, спостерігав за домом Іони.

Іона з валізою у руді вийшов з дому й попрямував до автобусної зупинки. Невдовзі підїхав автобус.

Кока начепив темні окуляри і рушив на мотоциклі услід.

Іона стояв замислений біля заднього вікна автобуса.

"Літаком туди доберуся за дві години, - думав він. - Побачу Бруно... Але ж хлопець нічого не знає про Елі. Ні, краще поїду поїздом. По дорозі, може, про щось довідаюсь, а то й Елі зустріню".

Автобус зупинився біля залізничного вокзалу.

Іона зійшов і попрямував до касового залу.

- Я правильно зметикував, - промовив Кока. - Слона викрали вони.

Він припаркував мотоцикл біля тротуару й попростував за Іоною.

Той підійшов до однієї з кас.

Кока став неподалік, удаючи, що читає розклад. А насправді він дослухався до розмови Іони з касиром.

Іона купив квиток. Обернувшись, він упізнав темні окуляри і згадав, що цей чоловік їхав слідом за автобусом на мотоциклі.

"Це, звісно, Кока. Стежить за мною", - подумав Іона й зайшов до залу очікування.

Кока вернувся до мотоцикла і зняв темні окуляри.

"Треба їхати за Іоною, але ж і тут я маю бути... - розмірковував він. - Що робити? Стривай... Стривай... Урешті-решт, чим же я гірший навіть за Ди-ди?.. Я знаю, що робити! Мені теж потрібні троє, які поїдуть за Іоною..."

Кока роззирнувся. "От хоч би ці... Видно, на розум вони не багаті, але під мудрим керівництвом можна їх використати", - подумав він.

У скверіку на лавці сиділи троє: один спав, інший заціпеніло втупився в квіти, а третій, скрутивши аркуш паперу "підзornoю трубою", дивився через неї.

Кока підійшов до трійці.

- Часу маю обмаль, тому напрямки запитаю: чи хочете заробити багато грошей?

Той, що з "підзornoю трубою", одразу відповів:

- Хочемо.

- Тоді чекайте мене тут. Нікуди не йдіть.

- Не підемо. Нам дуже треба багато грошей.

Кока вбіг у касовий зал, тоді вернувся, сів на мотоцикл і швидко помчав.

За півгодини Кока повернувся. Троє так само сиділи на лавці.

Один усе ще спав, інший втупився уже не в квіти, а в кущі, а третій підніс до ока одірваного від чогось гудзика і розглядав дірочки.

Їхня дивна поведінка викликала в Коки деякий сумнів, і він звернувся до розглядача гудзика:

- Перш ніж перейти до справи, я хочу знати, навіщо вам гроші.

Той поклав гудзика в кишеню.

- Охоче пояснимо. Кожного з нас турбує нерозгадана таємниця. Це Дампі. Він весь час бачить той самий сон, а коли прокинеться, то сну вже не пам'ятає і знову засинає, сподіваючись запам'ятати свій сон... Це Пополі. Його погляд мимоволі втуплюється в що-небудь, від чого він уже не може відірватися. І він теж не знає, чого воно так. А я Краста. Мені теж завжди треба через щось дивитися, я й

не знаю, навіщо здалося це зазирання. Тепер ми вирішили так влаштувати своє життя, щоб ніщо не завдавало нам клопоту і ми думали тільки про те, як розгадати наші таємниці. А для цього потрібно багато грошей.

- Зрозуміло. - Кока на мить завагався: чи не помиляється він, вибравши їх для стеження за Іоною, але час відходу поїзда наближався й іншого виходу не було. - А тепер слухайте! - сказав він суворо.

- Хвилинку! - і Краста штовхнув сусіда. - Пополі, цей чоловік має нам щось сказати.

- Ага, я слухаю! - Пополі відірвав погляд від кущів і зітхнув.

- Дампі, Дампі, прокинься! - штовхнув Краста вже іншого.

Дампі розплющив очі. Якийсь час він вдивлявся в небо, а відтак промовив:

- Ех, не запам'ятав...

Тепер усі троє дивилися на Коку.

- Отже, так! Мене звуть Кока. Я заступник директора зоопарку. За кілька хвилин відходить поїзд до Оринчо. У нього сів один із викрадачів слона. Один із вас, ось ти, наприклад, - показав він на Красту, - будеш із ним у двомісному купе, а ви двоє - в сусідньому. Будете стежити за ним і постараетесь довідатися, де слон. Чоловік цей з біса хитрий, тому ви будьте обережні. Зв'язок будете підтримувати по радіо...

По цих словах Кока витяг з кишені піджака радіопередавач, схожий на коробку з-під цигарок.

- Коли вам треба буде поговорити зі мною, натисніть оцю кнопку. Якщо на

цю натиснете, передавач вимкнеться. Коли я викликастиму вас, почуєте бриніння. Тоді натисніть третю кнопку, і бриніння припиниться... Ага, ще ось що! - Кока дістав із кишені світлину. - Придивіться до цього чоловіка й запам'ятайте його. Це Бікентій, мій директор. Він також шукає слона. Якщо зустрінете, поставайте всіма способами перешкодити йому. Він на боці викрадачів.

І Кока роздав усім передавачі та квитки на поїзд.

- Гроші отримаєте, коли знайдемо слона. Слон коштує двадцять тисяч. Кожен із вас отримає третину цієї суми. А тепер беріться за справу!

- До побачення! - схопилася на ноги трійця.

Всі троє позасовували радіопередавачі в кишені і жвавим кроком попрямували до вокзалу.

За кілька хвилин пішов туди ж і Кока.

Хотів переконатися, чи в той вагон сіли...

Коли поїзд відійшов, він задоволено подумав: "З радіопередавачами це я добре вигадав! Так навіть Ди-ди не підтримує зв'язку зі своїми молодиками в чорних окулярах".

• • •

Мотодром був на великому полі за двадцять кілометрів від Оринчо.

По один бік треку височіли трибуни.

Перед ними спорудили великий трамплін, з якого мали стрибати учасники змагань.

Неподалік був довгий навіс.

Там стояло безліч мотоциклів, біля яких крутилися їхні власники.

Вусатий чоловік із веселим виразом обличчя підвів Бруно до одного з мотоциклів.

- Це, братику, і є твій коник. Доглядай його і вчи стрибати, як тобі хочеться.

- Дякую. Можна повести його зараз же?

- Авжеж. А можеш тренуватися і тут, у нас.

- Ні, я люблю тренуватися на самоті, - сказав Бруно.

- Як хочеш, - поплескав його по плечу Вусань.

Бруно вивів мотоцикл із-під навісу й покотив його до далекого пагорба.

На те, щоб добратися туди, знадобилося більш як півгодини.

Він обійшов навколо пагорба й оглянувся.

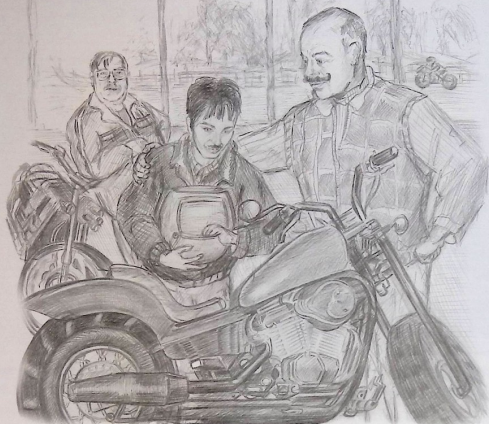
Невелику галявину зусібіч оточував ліс.

- Мабуть, тут нас ніхто не побачить. Ну, приступимо до діла, - сказав Бруно і, поклавши на землю свою напхану сумку, сів на мотоцикл. - Згадаємо, як це робили інші. Спочатку треба відтягнути тут, потім тупнути ногою отут, потім повернути ось це.

І по цих словах мотоцикл рвонув уперед.

Не втримавшись у сидлі, Бруно упав. Мотоцикл проїхав кілька метрів і перекинувся.

Хлопець поволі підвівся і, накульгуючи, підійшов до мотоцикла.

Мотор ще працював.

- Еге-ге, мій конику, так у нас діло не піде! Ми мусимо врятувати Рару, а це ж не жарт.

• • •

Поїзд мчав. У двомісному купе було тихо.

Краста лежав на верхній полиці, втупившись у стелю. Іона дивився у вікно.

Красті не лежалося. Видно, він хотів зав'язати розмову з Іоною і не знав, з чо-го почати.

Нарешті, звисивши голову, він спитав:

- Яка з тварин вам більше до вподоби?

- Чому ви питаєте мене про це? - з усмішкою глянув на нього Іона.

- Просто так, - розгубився Краста.

- Ну, як вам сказати... Я більше люблю птахів.

- Ага-а, - озвався Краста. Помовчавши трохи, він продовжив: - А слонів ви не любите?

Пильно подивившись на нього, Іона подумав: "Невже і цей стежить за мною?"

- а вголос відповів:

- Чого ж? І слонів люблю.

Краста не знайшов що сказати і тільки й мовив:

- Ага-а.

Іона знову дивився у вікно. Потім він дістав із чемодана бінокль і взявся оглядати місцевість.

По якомусь часі Краста знову глянув униз і коли побачив бінокль, очі в нього заблищали.

- Можна й мені подивитися?

- Будь ласка. - Іона простягнув йому прилад.

Краста, трохи звисившись із полиці, приклав бінокль до очей, і раптом з його нагрудної кишені висунувся радіопередавач і впав на підлогу.

Іона підняв коробочку і простягнув йому.

- Візьміть - у вас щось випало.

І в цю мить почувся голос Коки:

- Слухаю, Красто, слухаю!

Іона поглянув на радіопередавач.

- Це до вас говорять? - спитав він Красту.

- Мабуть, тезка мого комусь треба. Цю штуку я купив сьогодні. Сподобалась, гарна коробка. Навіть не знаю, що це таке.

- Так-так, - промовив Іона і всміхнувся у вуса.

Краста забрав радіопередавач і, непомітно натиснувши кнопку, вимкнув його.

- Дивна штука! - сказав він, ніби чудуючись, і заховав передавач у кишеню.

Потім ще раз заглянув у бінокль і повернув його Іоні, спитавши:

- На що ви постійно дивитесь у бінокль?

- Моя донька викрала із зоопарку слона й везе його до міста Оринчо. Он там, унизу, проходить автомобільна траса. Може, вони їдуть цією дорогою.

Краста здивувався, що Іона так просто видав таємницю. Подумавши, що чоловік не такий уже й хитрий, він запитав:

- А навіщо вашій доньці слон?
- Є один чоловік, звуть його Ди-ди. Так от, він наказав продати слона м а н - а рівному звіринцеві. А моя донька знає, що слон там помре.
- Звідки ж їй знати?
- Іноді вона розмовляє зі слоном.
- Це ваша донька розмовляє зі слоном? Я бачив її. Дуже хороша дівчинка! - широко похвалив Краста.

Саме в цей час у купе Дампі й Пополі почулося бриніння радіопередавачів. Пополі дивився у вікно. Дампі спав на верхній полиці.

Пополі витяг з-під подушки передавач і натиснув кнопку. Гудіння урвалося.

- Слухаю вас, пане Коко, - прошепотів Пополі.
- Чому ти шепочеш? Що сталося? - почувся сердитий голос Коки.
- Не хочу розбудити Дампі.

- Хіба я спати вас туди послав? Зараз же розбуди!

Пополі штурхнув кулаком Дампі.

- Дампі, пан Кока сказав, щоб я тебе розбудив.

Дампі розплющив очі й зітхнув:

- Ось і тепер не можу згадати.

Із радіопередавача почувся Кокин крик:

- Зараз же загляньте до Красти й повідомте, що сталося! Він викликав мене, але не говорив.

- Добре!

- Ну, швидко! І більше щоб ви мені не спали! Чуєте?

Радіопередавач замовк.

Тільки-но Пополі зібрався вийти, як Краста сам зайшов у купе.

- Слухайте! Іона сказав, що слона викрала його донька. Ди-ди звелів продати слона звіринцеві, а Іонина донька хоче його врятувати. Очевидно, Іона й сам не знає, де слон.

- А він не обманює? - спитав Пополі.

- Ні, не схоже, щоб обманював, - відповів Краста.

- І що нам тепер робити? - обізвався Дампі.

- Раз нам потрібні гроші, ми маємо стежити далі, - сказав після паузи Пополі.

- І я так думаю, - згодився Краста. - Якщо він нас обманює, ми це, врешті-решт, побачимо, а як ні - тим краще.

- Коли хочете правду, то Іона для мене у тисячу разів кращий за того клятого Коку, - сказав Дампі.

Пополі кинув оком на радіопередавач: чи не ввімкнутий він і чи не чує розмови Кока, й тоді признався:

- І мені подобається Іона.

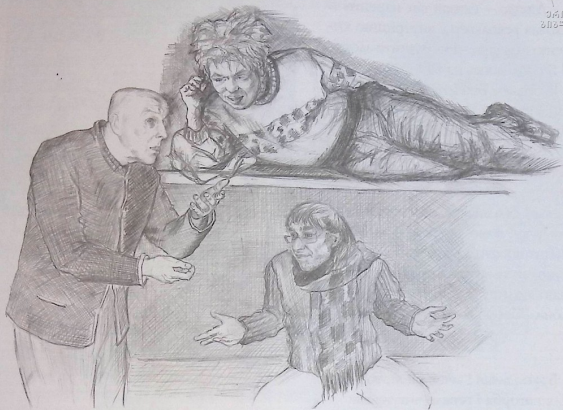
- О, я його знаю краще за вас. Він дуже хороша людина.

- Це ми погані, що стежимо за ним, - знову зітхнув Дампі.

- Якби ж не така потреба... - зітхнув Пополі.

- Авжеж... - додав Краста.

• • •

До кабінету Бікентія зайшла секретарка з папірцем у руці.

- Телеграма, пане Бікентію.

Він мовчки пробіг очима повідомлення. Там було написано:

"Місто Оліло. Зоопарк. Панові Бікентію. Ті, що вас цікавлять, їдуть автострадою № 17. Рефрижератор № 3-2-31-37. Ваш доброзичливець".

- Що пишуть? - спитав Кока.

- Нічого особливого, - сказав неправду Бікентій і поклав телеграму в кишеню.

- Викликають у справі. Я поїду, а ви залишайтеся тут! - сказав він Коці й обернувся до секретарки: - Повідомте співробітників, а для відвідувачів повісьте об'яву, що слон хворий і тимчасово ми його не показуємо.

Секретарка вийшла. Кока вийняв із кишені револьвер.

- Що це? - спитав Бікентій.

- Може, вам знадобиться. В дорозі багато чого трапляється...

- О, дякую. - Бікентій узяв револьвер. - Але ж я не вмію стріляти...

- Осюди закладають кулі, цю штуку відтягують, а сюди натискають пальцем... - пояснював Кока, ставши збоку, і непомітно витяг з кишені директора телеграму. Бікентій уважно слухав.

- Дякую, - сказав він нарешті й заховав револьвер у внутрішню кишеню піджака. - Ну, бувайте здорові! Я сподіваюсь на вас!

Як тільки Бікентій вийшов, Кока розкинувся в його кріслі і, прочитавши телеграму, спохмурнів.

- Знаю, на що ти надієшся! Думаєш, знайдеш слона і залишишся директором... Дурень... Хоч би той револьвер сам вистрелив у тебе та влучив у ту твою порожню макітру! Ми ще побачимо, хто знайде слона.. А що, як телеграма правдива? Ні, я знаю людину, без якої не вивели б слона... Скоро все з'ясую!

...

Бруно мчав і мчав на мотоциклі біля пагорба і весело вигукував:

- Жени, жени, мій конику!.. Жени, рідний!

...

Поїзд прогуркотів по мосту і тепер наближався до невеличкого гарненького містечка.

Іона стояв біля вікна. Він завжди радів, коли випадало їхати поїздом, - адже він проїздив через це містечко!

І зараз від хвилювання серце в нього стукотіло швидко-швидко.

Поїзд стихив хід і зупинився біля вокзалу.

Вокзальна споруда й сама милувала око, а ще ж обабіч її прикрашали розкішні сквери.

Іона вийшов з купе, швидко пройшов коридором і спитав провідника, скільки часу стоятиме поїзд.

- Десять хвилин, - відповів той.

Іона подякував і, зіскочивши з підніжки, попрямував до скверу.

Краста з вікна простежив за ним і кинувся в сусіднє купе до товаришів:

- Підійть котрийсь і подивіться, що робить Іона в сквері.

- Я піду, - зголосився Дампі.

Іона сидів на лавці, оточеній кущами бузку, і згадував минуле.

П'ятнадцять років тому на цій самій лавці він познайомився з матір'ю Елі.

Тоді саме цвів бузок, і його запах відтоді п'янив

Іону.

Він зітхнув...

І раптом відчув, що хтось за ним стежить. Оглянувся й побачив біля дерева Дампі. Той не встиг схватитися й тепер стояв зняковілий і розгублений. Завваживши прихилену до дерева лопату, він схопив її і кинувся старанно копати землю.

Іона підійшов до нього і спитав:

- І вас послали стежити за мною?

- Ні, що ви! Я тут працюю.

Іона посміхнувся. Дампі так незграбно копав, що було ясно - він тримає в руках лопату вперше.

- А можна подивитися, як ви працюєте?

- Будь ласка.

- Мій поїзд ось-ось рушить, то я зайду у вагон і буду дивитися на вас із вікна.

- Як хочете... - сказав Дампі, якому, на подив для нього самого, дуже сподобалося копання, і він залюбки перевертав земляні брили.

- До побачення, - попрощався Іона.

- До побачення, - відповів Дампі.

Іона поспішив до поїзда.

Кріста й Пополі бачили з вікна, що Іона й Дампі розмовляють, але, не чуючи їх і не розуміючи, що діється, тільки здивовано переглядалися.

Поїзд рушив. А Дампі не переставав копати.

- Ей, Дампі, що ти робиш? - покликав його Пополі. - Доганяй, а то зостанешся!

Дампі не почув чи з якоїсь іншої причини не відповів. Він усе ще квапливо копав.

- Дампі!. Дампі!. - ще погукав Пополі, але даремно.

Поїзд надав ходу, і невдовзі зникли з очей і Дампі, і сквер, і той гарний вокзал.

• • •

Сонце заходило. Бікентій вів машину. Однією рукою він тримав кермо, а в другій - велику булку, наминаючи її за обидві щоки. Булку перед тим він розрізав навпіл і всередину поклав великий шмат ковбаси.

Бікентій підкріпився і тепер був у доброму настрої.

- Не отримаєш, Коко, директорства! - сказав він із насмішкою і натиснув на газ.

Настала ніч.

Гугу вів рефрижератор. Поруч сиділа Елі. Очі в неї злипалися.

Гугу глянув на дівчинку і сказав:

- Поспи, Елі.

- Ага, я хочу спати, - відповіла вона й потім додала: - Люблю подорожувати...

- Можемо працювати разом, на пару, - усміхнувся Гугу.

Елі теж усміхнулась і заплющила очі.

• • •

Місяць освітлював пагорбок.

Бруно вправлявся в їзді. Він уже освоїв мотоцикл.

Розганявся і раптом круто повертав, мало не лягаючи на землю.

Випишував коло за колом.

Нарешті мотоцикл з розгону вискочив на пагорбок.

- Егей, не хвилюйся, Рару! Ми з коником урятуємо тебе! - вигукнув Бруно, стрибнув разом із мотоциклом і опустився по той бік пагорбка.

• • •

Була північ. У будці сторожа зоопарку горіло світло.

Із-за кущів виглядав Кока.

Старенький сторож вийшов із будки, несучи на спині великий лантух.

- Ага, зараз ми будемо все знати, - прошепотів Кока.

Він нечутно ступав за сторожем. Ішли вони довго.

Сторож перетнув територію зоопарку й підійшов до старезної стайні. Її жерстяна покрівля геть поржавіла. На дверях висів величезний замок.

Сторож злегка торкнувся його, і він, клацнувши, відкрився. Коли старенький увійшов у стайню, Кока задоволено пробурмотів:

- Увага! Зараз таємниця розкриється!

Невдовзі сторож вийшов зі стайні, тримаючи в руках порожній лантух.

Сяючи від задоволення, Кока засміявся:

- Ну яких ще треба доказів? Слон тут. Мене обдурити неможливо!

• • •

Світало.

Дампі спав, обіпершись на лопату, і вві сні усміхався.

Певно, снилося йому щось приємне.

Раптом на дорозі, що проходила за сквером, з'явився мотоцикл із молодиками в чорних окулярах. Їхав він безшумно, але, порівнявшись зі сквером, раптом заревів.

Дампі підскочив і широко розкрив очі.

Молодики розреготалися.

Дампі глянув на сонце, що сходило, і усміхнувся.

Потім гукнув мотоцикалістам:

- Дякую, хлопці, що розбудили! Я нарешті знайшов те, що шукав!
- Він, певно, пришелепкуватий, - сказав той, що сидів за кермом.
- Ось як ці дурні дбають про місто! Просто засинають на лопатах! - мовив інший і, витягнувши з кишені порожню пляшку, вдарив нею об дорогу. Осколки розлетілися на всі боки. - Так вам і треба! - додав він зловтішно.
- Чи не віддупувати нам його? - додав третій.
- Хай іншим разом, - відповів той, що за кермом. - Зараз лінки вертатися.

• • •

Сходило сонце.

Бруно, що спав біля пагорба поряд із мотоциклом, прокинувся, протер очі й, схопившись на ноги, заходився робити вправи, щоб розігрітися, а тоді знову сів на свого "коня".

- Ну, почали! - Бруно погладив кермо і зірвався з місця.
- З гуркотом помчав на пагорбок. Там зупинився і глянув на небо.
- Еге, мій конику, день має бути гарний.
- Він швидко з'їхав із пагорба і помчав полем.
- Та раптом мотоцикл перекинувся.
- Ну-ну, не роби так! - сказав Бруно. Він підхопився, підняв мотоцикл і знову взявся за своє.

• • •

Щойно розвиднілося.

- Гугу вів рефрижератор і тихо наспівував: "Щастить мені, щастить-и-ить..."
- У кабіні за сидіннями була велика ніша, і в ній спала Елі.
- Гугу вів машину...
- Елі прокинулася. Вилізши з ніші, вона сіла поруч із Гугу і привіталася:
- Доброго ранку, дядьку Гугу!
- Здрастуй, Елі! Як спалося?
- Дякую. Такий гарний сон приснився, - сказала дівчинка. - Наче ми з вами були на барвистому полі і... - Вона раптом затнулася і подивилася на Гугу. - А ви зовсім не спали?
- Чого ж, і я поспав часинку. А знаєш що? Давай поспідаємо! Хочеш?
- Хочу. Ви теж зголодніли? А я дуже.
- Гугу, не спускаючи ока з дороги, витяг з-під сидіння велику сумку, дістав з неї каструлю і простягнув Елі: - Ану дивися, що там.
- Дівчинка зняла кришку і примружила очі: - Ух, як смачно!
- В каструлі лежали ще теплі пиріжки.
- Тут десь має бути й лимонад, - сказав Гугу.
- Зупинивши машину, він перегнувся назад і дістав зі скриньки дві пляшки со-

лодкого напою.

Відкривши обидві, він одну пляшку дав Елі, а другу взяв собі.

- За нашу перемогу! - сказав Гугу і цокнувся пляшкою об пляшку Елі.

Вони пили лимонад і їли пиріжки.

- Я ще вчора хотів запитати тебе, що це за дивна сумка? - спитав Гугу, коли машина рушила.

- Це апарат, що зробив мені тато. Тут записано пісні Наяни. Хочете послухати?

- Хочу, ще й дуже, - сказав водій.

- Зараз... - Елі наділа навушники. - Це такий апарат, що коли ніхто не хоче, то слухаю тільки я, а якщо захочуть послухати інші, то будуть чути й вони.

Дівчинка натиснула кнопку, і полинула пісня Наяни.

- Хтось нас доганяє... - помітив раптом Гугу.

Машина Бікентія обігнала рефрижератор і якийсь час ішла попереду, потім поступово збавила хід.

Невдовзі рефрижератор наздогнав її. Тепер вони йшли біч-о-біч.

- Здрастуйте, дядьку Бікентію! - гукнула Елі.

- О, Елі, це ти? - Бікентій удав, що дуже здивований. - Куди їдеш?

- У гості до дядька Гугу. А ви куди?

- Маю тут одну маленьку справу, - сказав Бікентій.

- Ага-а, - сказала Елі. - А хочете послухати Наяну?

- Авжеж! - зрадів Бікентій. - Будемо разом їхати і слухати.

Елі додала гучності.

Так і мчали поруч і невдовзі в'їхали в невеличке містечко.

Гугу зупинив машину на узбіччі.

Бікентій потроху відстав від рефрижератора і зупинився метрів за двадцять.

Вийшовши з авта, він підняв капот і став поратися в моторі, але з рефрижератора ока не спускав.

Трохи згодом із кабіни вискочила Елі й, помахавши рукою, пішла вздовж вулиці.

- Довго не ходи! - гукнув їй Гугу.

Ступивши кілька кроків, Елі обернулась і гукнула Бікентієві:

- Дядьку Бікентію, хочете, принесу вам морозива?

- Дякую. Якщо буде вершкове, то принеси.

Коли Елі зникла з очей, Бікентій сів у машину.

До спинки його сидіння було прикріплено величеньку скриньку. Бікентій відкрив кришку й добув звідти чимало провізії.

Спочатку він накинувся на їжу, але невдовзі, подумавши, попрямував до рефрижератора, щоб запросити до трапези Гугу.

Він став на підніжку, заглянув у кабіну і вже хотів сказати: "Ходімо поспідаємо", але побачив, що Гугу спить, поклавши голову на кермо.

І він вернувся до своєї машини смакувати наїдки. А коли наївся, відчув, що його також зморює сон.

- Трохи і я подрімаю, - пробурмотів і заплющив очі.

• • •

Рано-вранці Кока прибув до зоопарку.

Проходячи повз старенького сторожа, що куняв біля воріт, він сказав:

- Іди за мною. Хочу тобі щось показати.

Сторож послухав. Кока попрямував до тієї старезної стайні.

- Може, скажеш, чоловіче, куди й чого мене ведеш? - запитав сторож Коку.

- Ходи, ходи. Сам добре знаєш.

Кока підійшов до стайні й смикнув замок. Той відімкнувся.

- Ось так! Зараз відчинимо... - сказав Кока і штовхнув двері.

Сам відступив набік і запросив сторожа:

- Ану заходь!

- Добре. - Сторож увійшов у стайню.

Кока підступно посміхнувся:

- Тепер скажи, що ти там бачиш?

- Бачу представника родини конячих.

- Що, що?

- Так написано на його клітці в нашому зоопарку, а по-простому - це осел.

- Який осел? Що за осел? - заревів Кока, кинувся у стайню і остовпів.

Там і справді хрумтів капустою звичайнісінький віслюк.

Кока довго дивився на нього і тоді гнівно спитав сторожа:

- Що він тут робить?

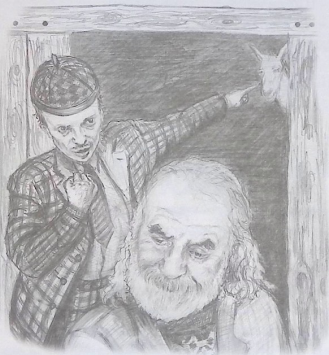
- Учора ввечері він посварився зі своєю подругою, і тимчасово я його поселив тут.

- Хто тобі дозволив?

- Ніхто.

- Іди звідси. І щоб більше я не чув, що ти тут сам когось переміщаєш!

- Як скажете. - І сторож вийшов зі стайні й попростував до своєї будки.

Кока залишився сам. Стояв засмучений. Раптом почулося бриніння.

Спам'ятавшись, Кока вихопив із кишені радіопередавач:

- Слухаю. Хто це?

- Це Дампі, пане Коко, - почулося з передавача.

- Щось розвідав?

- Так.

- Кажі швидше!

- По-перше, Іона, виявляється, батько тієї дівчинки, яка розмовляє зі слоном.

- Ну то й що?

- А те, що дівчинка викрала слона даремно. Виявляється, ви хочете його продати мандрівному звіринцеві.

Кока розсердився:

- Слухай, що я кажу! Тобі нема до цього діла. Треба вам грошей чи ні? Якщо треба, то роби те, що тобі доручили.

- Грошей мені вже не треба, - почувся з передавача спокійний голос Дампі.

- А то чому? Розбагатів у дорозі? - іронічно засміявся Кока.

- Ні. Гроші були мені потрібні, щоб я мав змогу спати скільки хочу. А тепер мені вже не треба багато спати - я вже знаю свій сон.

- Що ти говориш? Який сон?!

- Мені приснилося, що я доглядаю за садом. Тепер я знаю, що маю робити. Я буду садівником і радуватиму дітей та дорослих фруктами і квітами.

- Що ти верзеш! - заревів Кока.

- Не кричіть! Я більше не хочу з вами розмовляти! - І по цих словах з радіопередавача почувся такий сильний стукіт, що Кока аж підскочив.

- Ей, що ти робиш? - зарепетував Кока. Але передавач мовчав. - Мабуть, клятий, розбив. А бодай ти вдавився своїми снами! - кинув гнівно Кока і додав: - Я ще всім вам покажу! Не так легко мене перемогти!

• • •

Був уже полудень, коли Бікентія розбудило гудіння авта. Він виглянув.

Рефрижератор рушав, але не в той бік, куди пішла раніше Елі.

- Ага, вони хочуть мене обдурити! - сказав Бікентій. - Не виїде!

І поїхав за рефрижератором.

Вони вже проминули містечко, і тепер автомобіль Бікентія гнав слідом за рефрижератором по дорозі, що тяглася вздовж річки.

Після тривалих перегонів рефрижератор раптом стихив хід і зупинився.

Бікентій об'їхав його і теж загальмував. Із кабін рефрижератора, ніби нічого не сталося, скочив Гугу і, піднявши капот, почав порпатися в моторі.

Бікентій теж вибрався з машини і пройшов повз Гугу до дверей рефрижератора. Він хотів їх відчинити, але там висів великий замок.

Намацавши щось у задній кишені, Бікентій пішов до Гугу. Водій обернувся:

- О, і ви тут? - усміхнувся він.

- Чому не зачекали Елі? - спитав Бікентій.

- А чому я мав її чекати? - так само запитанням спокійно відповів Гугу.

- То ви не повинні були зачекати? Ану покажіть, що везете в рефрижераторі.

- А чому я повинен вам показувати? Хто ви такий?

- Хто б я не був, покажіть! - сказав Бікентій і витяг із задньої кишені револьвер.

- О, ви так? Ну що ж, ходімте! - сказав Гугу і, витерши руки ганчіркою, рушив попереду Бікентія. Підійшовши до дверей, він дістав з кишені ключа й відкрив замок. Бікентій стояв за спиною в Гугу з револьвером напоготові.

Гугу широко розчинив двері. Рефрижератор був порожній!

Сторопілий Бікентій тільки й спитав:

- А де слон?

Гугу відібрав у Бікентія револьвер, неквапливо розібрав його і всі частини викинув у річку. Потім відповів:

- А чому слон повинен бути тут?

- Так написано в телеграмі... - відказав засмучений Бікентій.

Тим часом із кабіни рефрижератора непомітно вислизнула Елі, яка, поки Бікентій спав, вернулася до Гугу.

Навшпиньки дівчинка підкралась до авта Бікентія. Відчинивши задні дверцята, вона залізла всередину й заховалася під скринькою для провізії.

Бікентій нічого не помітив. Він стояв похнюплений, не знаючи, що робити.

Завваживши, що Елі вже в машині Бікентія, Гугу попрощався з ним і пішов до своєї кабіни.

- Будь ласка, скажи, куди поділась Елі? - спитав услід Бікентій.

- Вона сказала, що їде до брата в Оринчо, - відповів Гугу і сів у кабінку.
- То ви обманули мене?.. І телеграму ви послали? - спитав Бікентій.
Гугу розсміявся і знизав плечима: мовляв, що нам було робити? Відтак, наспівуючи свою пісеньку, завів мотор рефрижератора.
Бікентій пішов до своєї машини.

• • •

Кока мчав на мотоциклі. Він виїхав з міста і прямував до лісу.
У лісі зупинив мотоцикл і взявся оглядати землю на узбіччі дороги.
Оглядав довго й уважно.
Нарешті знайшов те, що хотів. Опустився навпочіпки і ще придивлявся.
- Ага, тут він проходив двічі, а тепер пішов туди, - сказав задоволено.
Він вернувся до мотоцикла й повільно поїхав по сліду.
- Побачиш, дорогий Бікентію, хто з нас буде директором, - злісно посміхнувся Кока.

• • •

Елі сиділа за кріслом під скринькою для провізії.
Бікентій гнав машину на великій швидкості.
Ось він вїхав у якесь село. Обіч дороги жінки продавали фрукти.
Бікентій зупинив машину і вийшов.
Невдовзі він повернувся і висипав в скриньку для їжі повне відро груш.
Машина рушила.
Тепер він раз у раз обертався, брав грушу і з апетитом їв.
Елі слухала, як жадібно плямкав Бікентій.
Спершу вона відвертала носа, потім наважилась - що буде, те й буде! - і простягла руку за грушею. Взяла одну і дуже обережно, щоб не почув Бікентій, надкусила. Спочатку груша їй не сподобалась, але потім вона розсмакувала.
І тепер обоє їли груші й задоволено усміхалися.

• • •

Там, де Кока знайшов сліди слона, тепер щось видивлявся сторож. Однією рукою він притримував руль велосипеда. Велосипед був старий, видно, господар давно не їздив на ньому. Невдовзі й сторож знайшов те, що шукав. Сівши на велосипед, він поїхав по сліду.

• • •

Поїзд зупинився на якійсь станції.

Іона виглянув у вікно і сказав:

- О, тут буває добрий лимонад!

Потім звернувся до Красти:

- Може, і вам принести?

- Ні, ні, дякую.

- Як хочете, - Іона вийшов з купе.

Як тільки двері за ним зачинилися, Краста зіскочив з верхньої полиці й постукав у стінку. Невдовзі в двері просунув голову Пополі.

- Чого стукаєш? Де Іона?

- Вийшов, хоче лимонаду випити.

- А чому ти не подався за ним?

- Не знаю. Багажу він не взяв...

- А може, він нас дуриць? Давай я пильнуватиму його багаж, а ти постеж за ним.

Краста вискочив із купе, розштовхуючи пасажирів, пробіг по коридору й висстрибнув із вагона. На платформі почав розгублено роззиратися.

- Ви щось шукаєте? - спитав хтось.

Краста повернув голову. Перед ним стояв Іона і посміхався.

- Ні... Я це так... Хотів лимонаду знайти...

- Лимонад он там. Ходітьте, я почастую вас.

Вони підійшли до павільйону.

Іона купив дві пляшки лимонаду. Вони випили.

- Пробачте, я залишу вас на хвилинку, - сказав Іона, - піду он туди, хочу на дещо поглянути. - І пішов.

Краста услід йому гукнув:

- Може, потрібна допомога?

- Ні, дякую.

Іона пройшов сотню кроків і, спустившись вузькими сходами, зник за залізничним мостом. Там проходила автомобільна дорога.

Краста стояв ні в сих ні в тих.

Раптом пролунав дзвінок, і черговий по станції оголосив:

- Поїзд номер сто тридцять сім за хвилину відходить з першої колії. Краста кинувся за Іоною. Збіг сходами і пірнув під міст. Вибіг із протилежного боку і роззирнувся. Там нікого не було. Дорога вела вгору.

Задиханий Краста вибіг на узвіз, глянув униз, і раптом очі в нього заблищали. Унизу стояв великий рефрижератор. У відчинені двері кузова заглядали двоє. Одним із них був наш Гугу, а інший - старий чоловік в окулярах.

"Усе ясно, слон у цій машині. Вони домовилися, що тут зустрінуться. Пан Кока мав рацію, коли застерігав нас, аби були обережні, бо Іона з біса хитрий. Ось заgrimувався під старого і стоїть собі, наче й не він", - міркував Краста. І побіг до машини.

Тим часом ті двоє, видно, дійшли згоди. Гугу замкнув двері і разом зі старим пішов до кабіни. Якраз у цю хвилину до них підбіг Краста.

- Пробачте, ви куди їдете?

- Туди, - Гугу показав рукою напрямок.

- І мені туди треба. Може, підкинете?

- Будь ласка, сідайте. Якраз у кабіні є вільне місце.

- Пробачте, але, якщо ви не проти, я краще вмощуся там, - і Краста показав рукою на кузов.

- Навіщо вам це? Тільки намучитеся. Та й темно там.

- А я якраз і хочу темряви. У мене болять очі, і лікар сказав, що мені корисно бути в темряві. Якщо це, звісно, не образить вас, - звернувся він до старого.

- Чого ж це має мене образити?!

Гугу подивився з підозрою на Красту, а потім кивнув головою:

- Як хочете... Я зараз вернуся. А ви, - сказав він старому, - сідайте поки що в кабіну.

Вони підійшли до дверей рефрижератора.

Гугу відімкнув замок, відсунув засув і відчинив двері.

Краста обережно заглянув і мимоволі проговорився:

- Еге! А де ж слон?

Гугу нахмури́в брови:

- Що ви? Який слон?

І раптом голосно розсміявся.

- Що вас так розсмішило? - зовсім розгубився Краста.

- Ще й тобі потрібен слон? Ну ти диви! - реготав Гугу.

Краста зніяковіло дивився на нього.

- Тепер, голубе, багато хто шукає слона, - пояснив нарешті Гугу.

- Це він вам сказав? - показав рукою на кабінку Краста.

- Не розумію. Хто сказав?

- Іона.

- Який Іона?

- А той, що сидить у вашій кабіні. Він заgrimувався під старого й начепив на носа окуляри.

- Що ви? Який грим? Це відомий учений!

- Але ж він щойно підійшов до вас? Хіба ви не чекали його тут?

- Ні. Ми їдемо разом зранку. Якщо хочете, переконайтеся, чи й справді грим на ньому, чи своє волосся.

- Тоді звідки ви знаєте, що багато хто шукає слона?

- Вранці пристав до мене один із револьвером: хочеш не хочеш - давай йому слона.

- А який він на вигляд?

- Повний. Бікентієм звуть.

- Ага-а. І він слона шукає. А нас послав шукати його заступник.

- І багато вас?

- Було троє, тепер залишилося двоє.

- А що сталося з третім?

- Кинув пошуки.

- І добре зробив. Слона він усе одно не знайшов би. Слон надійно захований.

- А ви звідки знаєте?

- Знаю.

Краста нічого не сказав і знов заглянув у кузов.

- Що там таке велике? Якийсь верстат чи прилад? - спитав він Гугу.

- То телескоп. Ми веземо його в гори. А вчений цей - астроном. Телескоп установалять високо в горах. Звідти краще видно зорі.

Краста раптом попросив:

- Візьміть і мене в гори.

- Гаразд, їдьте.

Гугу зачинив двері й, закривши їх на засу́в, почепив замок. Вони пішли до кабіни. Краста сів поруч зі старим астрономом. Машина рушила.

Краста якийсь час мовчав, потім раптом запитав старого:

- Можна буде й мені подивитися в телескоп?

- Авжеж.

- А кілька разів?

- Скільки завгодно, тільки щоб не заважали тим, що працюють.

- Як працюють?

- Ну, як вам сказати... Вони дивляться на небо, ведуть спостереження...

- А далі?

- І далі дивляться й дивляться.
- Оце й уся робота?
- Так. Якщо виявлять нову зірку, то впишуть її в журнал.
- Нову зірку?
- Авжеж, - вступив у розмову Гугу. - І називають зірку ім'ям того, хто її виявив.
- Краста завмер. Якийсь час їхали мовчки.
- А скоро ми піднімемось у гори? - озвався він нарешті.
- Годин за п'ять, - відповів Гугу.
- Годин за п'ять... Годин за п'ять, - заспівав раптом Краста.
- Гугу глянув на нього, усміхнувся і до співу Красти долучив своє:
- Щасливий я... Щасли-и-ивий...
- Поїзд мчав. Пополі сидів у купе Іони й Красти і нервував.
- Він то дивився у вікно, то поглядав на валізу Іони.
- І тільки хотів був простягнути руку до валізи, щоби побігти їх шукати, як у купе ввійшов Іона. Пополі відвів очі. Лець усміхнувшись, Іона спитав:
- Пробачте, і ви їдете в цьому купе?
- Так. Побуду трохи тут, - відповів Пополі й задивився у вікно.
- Обидва мовчали. Пополі раз у раз позирав на двері.
- Не втерпівши, він спитав Іону:
- А куди пішов той чоловік, що їхав з вами в купе?
- Ви його знаєте?
- Розмовляли в коридорі.
- Дивний він, правда?
- Чому ви так думаєте?
- Хто його знає! Спочатку пішов за мною, а потім сів у якусь велику машину й поїхав.
- У велику машину?
- Так. - Іона виглянув у вікно й показав пальцем: - Он, бачите? Він їде в цій машині.

Автомобільна дорога проходила вздовж залізниці, і поїзд якраз доганяв рефрижератор, що рухався повільно. Із кабіни висунувся Краста.

Забувши про конспірацію, Пополі схопився, опустив віконну раму й загукав:

- Красто, Красто!

Краста глянув на нього і наспівував далі.

- Що ти робиш? Куди їдеш, навіжений?! - кричав Пополі.

Краста, щасливо усміхаючись, гукнув йому:

- Я їду в гори. Хочу стати астрономом!

- Ти що, з глузду з'їхав? Що скаже пан Кока?

- Ну його до дідька! Бувай здоровий!

Поїзд обігнав машину.

Пополі сів і задумався.

Іона спитав усміхаючись:

- Пробачте, чи той це пан Кока, що працює в зоопарку?

Не підводячи голови, Пополі відповів:

- Так.

- І вам він теж доручив стежити за мною?

Пополі опам'ятався.

Він розгублено подивився на Іону.

Потім сердито сказав:

- Раз ви вже все знаєте, то я підтверджую: еге ж, це так! Але те, що обіцяв йому, я виконаю.

- Правду кажучи, люблю я відвертих людей. Тоді, може, скажете й те, чому ви стежите за мною?

- Тому що ви вкрали слона.

- Мені здається, що ви непогана людина, і я не хочу, щоб ви даремно мучилися. Даю вам чесне слово, що я нікуди не втечу. Я їду до Оринчо. І цієї ночі можете спати спокійно.

Дякую, - сказав Пополі. - Признаюся вам, дуже хочеться спати. Я ще ніколи ні за ким не стежив. виявляється, це дуже стомлива справа. Обіцяне я мушу ви-
конати, а так не хочу робити вам прикростей.

Пополі влігся.

Заплющив очі.

Невдовзі, вже напівсонний, підвівся.

Витяг з кишені радіопередавач і поклав його на стіл.

- Я дуже міцно сплю. Будь ласка, розбудіть мене, коли почуєте бриніння, - попросив він та й знову ліг.

- Вас викликатиме пан Кока? - спитав Іона.

- Так... пан... Кока... - ледве повертав язиком Пополі.

- Оце вистежувач! - усміхнувся Іона й накрив його ковдрою.

- Дякую... - пробурмотів Пополі. - Дякую, - повторив і захропів.

• • •

Був вечір. Бікентій уже їхав вулицями Оринчо.

Раптом він побачив на фасаді театру неонову рекламу із зображенням Наяни.

- О, Наяна! - вигукнув Бікентій і зупинив машину.

Елі прикусила язика. Вона хотіла підхопитися і вдарилася головою об скриньку.

Нічого не помітивши, Бікентій вийшов з машини, зачинив дверці й пішов до театру.

Елі виглянула і побачила неонову рекламу Наяни.

- Наяна! - зітхнула вона радісно.

Вийшла з машини й тихенько пішла за Бікентієм.

Бікентій підійшов до каси. У віконці висіла табличка: "Всі квитки продано".

Він уже хотів вернутися до машини, як тут підійшов перекупник і запропонував квиток.

- За скільки? - спитав Бікентій.

Той запросив дуже багато.

- Нехай там що, а Наяну я послухаю! - сказав Бікентій і купив у перекупника квиток.

"Який він хороший і смішний", - думала Елі і, виглядаючи з-за колони театру, дивилася на Бікентія, що радісно крокував до машини.

Бікентій повернувся в авто, а Елі зайшла до театру.

У вестибюлі зустріла лише прибиральницю, що витирала мокрою ганчіркою мармурову підлогу. Елі підійшла до жінки і спитала:

- Пробачте, тітонько, ви не скажете, Наяна зараз у театрі?

- Так. Здається, сьогодні в неї репетиція, - відповіла жінка.

- Де я можу її побачити?

- Спочатку йди прямо, а в кінці коридорчика зверни праворуч. Але ж зараз тебе до неї не пустять...

- Дякую! Дуже дякую! - і, не дослухавши, Елі побігла.

Та виявилось, що далі коридор перегороджений. А що головне, за перегородкою сидів лисий чоловік і суворо дивився на неї.

Елі спинилася й мовчала.

- Чого тобі, дівчинко? - спитав чоловік.

- Я хочу бачити Наяну.

- Не можна.

- Я все життя мріяла побачити Наяну, і кажете, не можна? - Дівчинка похнюпилася. Здавалося, вона ось-ось розплачеться.

Чоловік раптом усміхнувся:

- О-о, якщо все життя ти мріяла її побачити, тоді інша річ... - Він наголосив на слові "все". Потім відчинив маленькі дверцята: - Заходь! Як повернеш у кінці коридору, на дверях побачиш напис: "Наяна"... Ти ж умієш читати?

- Аякже! - Елі хотіла вже бігти.

- Стривай! Якщо кого зустрінеш, не кажи, що я тебе впустив.

- Дякую.

Елі побігла. В кінці коридору звернула праворуч і там побачила двері до кімнати Наяни. Обережно постукала. Ніхто не відповів. Постукала ще, вже дужче. І знову не було відповіді. Елі відійшла від дверей і оглянулася.

Завважила, як лисий чоловік схопився на ноги і злякано на щось дивився.

"Що це його так злякало?" - подумала дівчинка, і в ту ж мить до перегородки підійшли три молодики, геть однаковісінькі - одного зросту, однієї статури і зовсім однаково зодягнені. На них були чорні плащі з піднятими комірами, на головах чорні капелюхи і на очах чорні окуляри.

Навіть не глянувши на лисого вахтера, вони увійшли до коридору.

- Ой! Це ті, що їхали тоді на мотоциклі, - прошепотіла Елі.

Зрозумівши, що втекти не встигне, вона визнала за краще сховатися в кімнати Наяни.

Відчинила двері й увійшла.

Обережно причинивши за собою двері, вона оглянулася.

Це була звичайна артистична гримувальня. Тут стояв стіл, перед ним - дзеркало, в кутку - велика шафа для одягу, а поряд - ширма, за якою переміняють сукні.

Елі відчинила шафу й прошепотіла:

- Я сховаюся тут.

• • •

Лісом ішов слон. Інколи він зупинявся, дивився на гарні кущі або на високі гіллясті дерева і йшов далі.

Лісовою стежкою їхав на мотоциклі Кока.
Їхав він повільно, боячись навислих над стежкою гілок.
Хоч як він ухилився, а час від часу вони все-таки шмагали його по щоці.
- Ух, Бікентію, я ще покажу тобі! - шипів він, кривлячись від болю. - І тобі покажу, і твоєму слонові!

• • •

Старенький сторож їхав на велосипеді по слідах слона і Коки.
Він стомився, проте настирливо крутив педалі.

• • •

Якийсь час Елі сиділа в шафі, як раптом хтось загнукав у двері.
- Відчиняй! - почувся грубий голос.
Ще мить, і увірвалися молодики в чорних окулярах.
Нікого не побачивши в кімнаті, вони вирішили зачекати.

Невдовзі увійшла Наяна.

Побачивши молодиків, вона зупинилася в дверях і сказала:

- Слухаю вас.

Молодики скривили губи, зображуючи подобу усмішки, і один із них загрозливо звернувся до Наяни:

- На святі пісні ти заспіваєш саме ту пісню.

- Не заспіваю. Я вже вам сказала, що не боюся вас! - І вона почепила пальто на вішалку.

- То ти тієї пісні не співатимеш? - спитав молодик.

- Ні.

- Знай, це востаннє тебе попереджає-мо. Чаша терпіння переповнилася.

Наяна мовчала.

- Чого мовчиш? - запитав один.

Наяна все ще не озивалася, тільки примружила очі.

- Ну добре! Гадаю, ти зрозуміла, що з нами краще не жартувати.

А тепер ми проведемо тебе до сцени.

Молодики розчинили двері й вивели співачку.

Коли двері зачинилися, Елі вилізла з шафи.

- Еге, виручати треба навіть Наяну... - задумливо промовила вона.

• • •

Під великим навісом гонщики поралися біля своїх мотоциклів. Розгорнувши креслення і схеми, вони щось вираховували.

Вдивлявся в креслення й Бруно.

Якийсь симпатичний старий чоловік із кількома шрамами на обличчі підходив до кожного й давав поради.

Всі шанобливо слухали його.
Підійшов старий і до Бруно.
Він заглянув у його креслення, і, роздумуючи, подивився на мотоцикл.
Бруно спитав:

- Вам подобається, діду?
- Еге ж, подобається. Справді подобається, - промовив старий і глянув в очі Бруно.
- Чому ви так затято прагнете перемогти?
- Я хочу купити слона.
- Слона? А навіщо тобі, синку, слон?
- Ди-ди звелів, щоб зоопарк продав цього слона звіринцеві. А моя сестра знає, що в звіринці слон загине.
- Значить, дівчинка, що розмовляє зі слоном, твоя сестра?
- Так, моя сестра Елі.

- А знаєш, може, було б краще тут зробити отак? - і старий олівцем щось виверив у кресленні.

Бруно глянув.

- Дякую. Звісно, так краще.

- До побачення, - сказав старий.

- До побачення, - відповів Бруно і провів його поглядом. Той, злегка накульгуючи, вийшов із-під навісу.

До Бруно підійшов веселий Вусань.

- Чого ти так дивишся на нього?

- А хто він такий? - запитав Бруно.

- Це славетний мотогонщик. Чемпіон чемпіонів і майстер тисячі трюків та ви-находів. Чув про дядька Рамо?

- Аякже, чув. То це і є дядько Рамо? На світлинах він зовсім інший.

- Що вдієш, постарів.

- А чому такий сумний?

- Кілька років тому хтось послав йому поштою гроші з проханням зібрати спеці-ціальний мотоцикл і залишити його в певному місці. Він зібрав, а потім виявилось, що...

- Зібрав його для хлопців Ди-ди, еге?

- Ти вгадав, - кивнув головою Вусань і пішов до інших.

Бруно знову схилився над кресленням. Потім підвів очі й сказав собі:

- Дядько Рамо дуже нагадує мені когось. Але кого?

• • •

Елі сиділа в кімнаті й чекала, коли закінчиться репетиція.

До кімнати зайшов той лисий чоловік, що пропустив Елі.

- Ти ще тут? - запитав він.

- Так, я чекаю Наяну, - відповіла дівчинка.

- Наяна сюди не прийде, - сказав чоловік і зняв із вішалки пальто співачки.

- Чому? - занепокоїлась Елі.

- Шанувальники не відпускають. Ідуть за нею вулицею і, мабуть, проведуть аж до готелю. Там ти її і побачиш, - і чоловік швидко вийшов з кімнати.

Елі побігла за ним.

За театром, на розі вулиці, вони наздогнали оточену людом Наяну.

Чоловік передав їй пальто.

Елі зникла в юрбі.

Наяна йшла вулицею, освітленою ліхтарями, і співала. Люди захоплено слухали. Дехто кидав їй під ноги квіти.

Підхоплена людською хвилею, Елі тихенько підспівувала Наяні. І потім, згадавши щось, смикнула за рукав сусіда і спитала:

- Пробачте, дядечку, де тут готель "Віко"?

- А ми туди йдемо.

- Дякую, - зраділа Елі.

Що могло бути краще: вона й Наяну проведе, і піде до Бруно.

- Ось і готель, - показав чоловік на високий будинок.

Готель стояв на березі маленького штучного озера. Довкола горіли великі ліхтарі, і на поверхні води тремтіли відблиски.

"До Бруно піду потім, а спочатку поговорю хоч разочок з Наяною", - подумала Елі й тільки почала пробиратися в юрбі до співачки, як їй на плече хтось поклав руку.

Елі підвела очі. Біля неї стояв Бікентій.

- Здрастуй, Елі, - сумно усміхнувся він.

- Здрастуйте, дядьку Бікентію, - відповіла дівчинка й подивилася в бік Наяни, боячись, що та віддалиться й зникне з очей.

- Елі, я хочу попросити тебе про серйозну річ.

- Зараз я не маю часу, дядьку Бікентію.

- Тоді я заберу тебе! - несподівано сказав Бікентій.

- Як то забере? - здивувалась Елі.

- А ось так! - Бікентій кинувся до неї, невміло зграбастав під руку й побіг до скверу.

- Знайте, я закричу! - виривалась Елі.

- Якщо ти закричиш, люди подумают, що я поганець, і поб'ють мене, - сказав Бікентій. - Ти хочеш, щоб мене побили?

- Ні, не хочу.

- Тоді давай поговоримо, - і він посадив дівчинку на лавку в сквері.

Елі сумно подивилася в той бік, куди пішла оточена людьми Наяна.

- Я допоможу тобі зустрітись з Наяною, - сказав Бікентій. - Я маю один квиток, і якщо не дістану другого, відам тобі цей.

- Справді?

- Неодмінно.

- Дякую, дядьку Бікентію. Я готова вислухати вас.

- Ти повинна мені сказати, де слон.

- А якщо не скажу, то квитка не дасте?

- Квитка я тобі все одно дам. Слово є слово.

- Я не можу сказати.

Бікентій раптом так засмутився, що на очах у нього виступили сльози.

Елі стало шкода його.

- Ну що я вдію, дядьку Бікентію, коли сказати вам не можу, - і, щоб утішити, погладдила його по руці.

- Ди-ди вижене мене й призначить директором Коку, - промовив Бікентій і подивився на Елі.

- Це дуже погано, та я все одно не можу сказати.

- Кока не любить тварин.

- Так, він буде дуже поганим директором.

- І ти цього хочеш?

- Ні. Але я не можу сказати.

- Якщо чесно, мене хвилює не тільки те, що в зоопарку буде поганий директор.

Я сам не хочу позбутися директорства.

- Вам так подобається ця робота? - здивувала Елі така відвертість. - Чому?

- Тому, що дуже люблю їсти.

- Їсти?

- Еге ж. І люблю, щоб страви були різноманітні. Моїх тварин я годую дуже добре: спершу всю їжу я куштую сам. Тому й хочу бути директором. От скажи - що любиш ти?

- Слухати пісні Найяни.

- І тобі не буде образливо, якщо цей магнітофон у тебе відберуть?

- Буде. І все-таки не можу сказати вам, де слон. А якщо вас звільнять, ідіть жити до нас. Я попрошу тата, і він годуватиме вас усім, чим ви захочете.

- Ех, твій тато стільки їжі купити не зможе, - у край засмутився Бікентій.

- Ну, я піду, - сказала Елі. - Якщо хочете, ходімо зі мною. Бруно буде радий вас бачити.

- Ні, я переночую в своїй машині, - сказав Бікентій. - Там і їжу маю.

- А груші у вас є?

- Є. Ти теж любиш груші?

- Тепер уже люблю... - засміялась Елі.

Бікентій, звісно, нічого не зрозумів.

- Чого смієшся?

- Я не любила груш, поки не поїла їх з вами.

- Коли?

- Сьогодні. Це ж ви привезли мене сюди. Я сховалась у вашій машині.

- Всі мене дурите?... - сумно посміхнувся Бікентій.

- Не ображайтеся, не було в мене виходу, - сказала Елі. - До побачення. Ви хороший, дядьку Бікентію.

- До побачення. Зустрінемося на святі пісні. Я дам тобі квиток, - промовив Бікентій. Тоді підвівся і пішов, похнюплений.

Елі глибоко зітхнула, подивилася йому вслід і, повернувшись, побігла туди, де залишила Наяну.

Та на вулиці вже нікого не було.

Засмучена Елі побрела до готелю.

У вестибюлі вона підійшла до чергової. То була немолода жінка.

- Здрастуйте, - привіталася Елі.

- О, гостя! Ласкаво просимо! - відповіла жінка. - Слухаю вас, пані.

Чим можу прислужитися?

Елі ледь усміхнулася - їй сподобалося таке звертання.

- Тут зупинився мій брат, але я не знаю, в якій він кімнаті.

- А як звуть вашого брата? - спитала жінка.

- Бруно.

- Є такий, тільки не знаю, чи зараз він у номері. Його кімната двадцять сьома на п'ятнадцятому поверсі. Почекай, я зателефоную.

- Дякую, не турбуйтеся, - сказала Елі, як доросла.

- Он там ліфт. Ти запам'ятала номер?

- Так, бабусю, дякую! - і Елі увійшла в ліфт. Кнопки поверхів були високо, і дівчинка насилу дотягнулася до них.

Ліфт поїхав, і вона полегшено зітхнула. Тільки тепер відчула, як скучила за Бруно.

Вийшовши з ліфта, знайшла двадцять сьому кімнату й постукала.

Невдовзі за дверима почувлися кроки.

- Бруно! - радісно гукнула Елі.

Але на порозі з'явився зовсім не її брат...

- Наяна!.. - промовила здивовано.

- Заходь, дівчинко.

- Я Елі, сестра Бруно.

Наяна здивувалася:

- А хто такий Бруно?

- Мій брат. Хіба ви не в гостях у нього?

- Ой, ти, мабуть, помилилася дверима. А я зраділа, думала, що ти до мене.

- Якби ви тільки знали, яка я рада, що побачила вас... Але та бабуся сказала мені, що тут живе Бруно.

Наяні сяйнув здогад.

- На якому поверсі живе Бруно? - запитала вона.

- На п'ятнадцятому.

- А це шістнадцятий. Ходімо, я проведу тебе до Бруно. А потім ти неодмінно прийдеш до мене, добре?

- Добре! - з радістю погодилась Елі, а тоді раптом попросила: - Наяно, можна у вас щось запитати?

- Питай, любя.

- Яку пісню примушують вас співати оті в чорному?

- Зовсім безглузда пісня... Стривай... Ти звідки це знаєш?

- Я ховалася в шафі, коли вони прийшли. Хотіла бачити вас, а тут раптом ці... Чому вони примушують вас співати безглузду пісню?

- Є один чоловік, якому ніхто не може ні в чому відмовити. І ніхто не наважиться сказати йому, що він написав безглузду пісню.

- Хто цей чоловік? Як його звуть?

- Звуть його Ди-ди. Він директор директорів.

- Ох, знову цей Ди-ди, чи як його, - раптом розсердилась Елі. - І слонові погрожує.

- Слонові?

- Так. Я хотіла вас попросити, щоб ви допомогли слонові. Вас же всі люблять.

- Та, виходить, не всі, - усміхнулася Наяна.

- Тільки дурень може вас не любити, - сказала Елі серйозно. - Я розповім вам про слона...

- Але спочатку я проведу тебе до Бруно, - перебила її Наяна. Вона взяла слухавку й набрала номер. - Не відповідає, - сказала, почекавши трохи. - Я скажу черговій, щоб вона, коли прийде твій брат, прислала його до мене. А тепер повечеряємо, і ти мені про все розкажеш.

- А на вечерю будуть пиріжки?

- Чому саме пиріжки? - здивувалася Наяна, але, глянувши на Елі, зміркувала: - Ти, мабуть, любиш пиріжки?

- Так, учора ми з дядьком Гугу так смакували їх... Навіть тости говорили...

- Добре, спробую і я пригостити тебе смаченьким, - засміялася Наяна. - Тут недалеко на старовинній вулиці є затишна кав'ярня. Там будуть і пиріжки, і ще щось смачне.

Потім вона оглянула себе й дівчинку у великому дзеркалі.

- Було б непогано, якби на бенкеті з відзначення нашої зустрічі ми були відпо-
відно вдягнені. На жаль, суконь твого розміру я не маю, але нічого - тут на розі є
магазин, і ми там купимо. А я спитаю Тусі, що мені краще одягнути.

- А хто це - Тусі? - спитала Елі.

- Зараз я тебе познайомлю з нею, - сказала Наяна й повела Елі в іншу кімнату.

Там під стіною стояв манекен.

- Яка велика лялька! - вигукнула Елі й заплескала в долоні.

Манекен і справді був схожий на велику ляльку. В нього були великі очі й рум'яні
щоки. Але від інших манекенів його відрізняло те, що він був зовсім не тендітний.

- Це моя подруга Тусі, - відрекомендувала Наяна, - вона піклується про всі мої
сукні. Щаслива жінка - стільки суконь одягає одразу!

Тепер Елі помітила, що на манекені справді вдягнено багато суконь.

Наяна підійшла до Тусі й так, щоб чула Елі, прошепотіла їй на вухо:

- А це моя гостя, Елі. Ти привітаєшся з нею?

Тусі двічі кліпнула очима.

Елі засміялася:

- Чому ви шепочете їй на вухо?

- Так їй більше подобається, адже подруги любляють пошептатися, - відпові-
ла Наяна і знову звернулася до Тусі: - Ми з Елі йдемо вечеряти, і я хочу, щоб ти ме-
ні порадила, що одягнути.

Якийсь час Наяна ретельно вибирала сукню. Нарешті зупинилася на блакитній
і знову пошепки спитала Тусі:

- Може, цю?

Тусі закліпала очима.

- Їй вона подобається. А тобі? - спитала Наяна Елі.

- Так... А як вона це робить?

- Очима?... Ось так... Вона любить, коли торкаються її носа.

Наяна ще раз торкнулася носа Тусі, і та знову закліпала.

Поки Наяна перевдягалася в іншій кімнаті, Елі розглядала Тусі, і коли співачка
увійшла, мовила їй:

- Вона схожа на вас!

І справді, пильне око помітило б схожість між Тусі й Наяною.

- Твоя правда, - погодилася Наяна і, ставши поруч із Тусі, так само округлила очі.

Елі ще раз глянула на її сукню.

- Яка ви гарна! - зітхнула дівчинка.

Наяні й справді дуже личило блакитне.

- Це я для тебе постаралася. А взагалі, я така ж, як і Тусі.

- Так, ви схожі, тільки вона не гарна, а симпатична.

- Ну, якщо серйозно, той, хто прислав мені Тусі, видно, хотів зробити дружній
шарж на мене.

- А хто вам її прислав?

- Не знаю. Торік один журналіст завів зі мною розмову про сукні. Я сказала, що

люблю їх, але при переїздах з міста в місто вони мнуться, і тоді дуже багато часу йде на прасування. І не минуло й місяця після публікації цього інтер'ю, як мені поштою прислали Тусі.

- Як цікаво! - вимовила Елі.

Вона ще раз глянула на Тусі й тільки тепер помітила, що до її взуття прироблені коліщата.

- А навіщо їй коліщата?

- Дивися! Наяна покотила Тусі до протилежної стіни, де стояла величезна валіза. Вона відкрила кришку, вкотила манекен усередину й зачинила. - Ось так я й перевозжу Тусі з місця на місце. І валіза теж на коліщатах, бачиш? Це щоб легко було її переміщати. В середині Тусі затишенько, а щоб не було їй там нудно, я часом розмовляю з нею. Коли приїжджаємо, я натискаю отут, і пані Тусі виходить.

У валізі щось клацнуло, вона відкрилась, і викотилася Тусі. Вона швидко перетнула кімнату і знову стала там, де й стояла раніше.

- Тобі подобається? - спитала Наяна.

Та Елі, й не глянувши на Тусі, розглядала валізу.

- Що таке, дівчинко?

- Цю валізу зробив мій тато. Я пам'ятаю її, це й справді вона.

- А хто твій тато?

- Йона... Тато працює в цирку. Він робить пристрої для номерів.

- У якому цирку?

- В Оліло.

Наяна якийсь час мовчки дивилася на Елі. Тоді підійшла до неї зовсім близько й заглянула в очі.

- То ти донька Деї Таун? Та сама дівчинка, яка розмовляє зі слонем? Як же я одразу не здогадалася, коли ти просила мене допомогти слонів!

- Ви знали маму?

- Ні, не знала, але я бачила, як вона виступала... Вперше побачила в дитинстві і одразу ж полюбила... Вона була справжньою артисткою. Чесною, мужньою і вільною. Кожен, хто хоче стати артистом, повинен учитися в неї... Я збиралася написати їй листа, але увесь час відкладала. Думала, зустрінуся... А потім сталася та жахлива історія...

Наяна немов розмовляла сама з собою. На останніх словах опам'яталася й міцно пригорнула Елі.

А дівчинка обвила її руками й заплющила очі.

- Якби ти знала, як я радію, що в твоєї мами донька з таким добрим серцем...

А брат твій теж хороший хлопець?

Елі розплющила очі й сказала впевнено:

- Бруно - найкращий хлопець у світі!

Наяна усміхнулася і, ховаючи сльози, що підступили до очей, повернулася до Тусі.

- Тусі, ти розумієш, яка в нас гостя!.. Ех, Тусі, Тусі!.. Ну, ми підемо, а ти без нас не нудьгуй!

Елі підійшла до Тусі.

Зрозумівши бажання дівчинки, Наяна взяла її попід руки й підняла.

Елі торкнулася пальцем носа Тусі, і лялька закапала.

• • •

Широкою автострадою мчав мотоцикл із молодиками в чорних окулярах.

Летіли безшумно, та як тільки наздоганяли якесь авто, раптом примушували мотор страшенно ревіти і цим лякали водія.

А ще світлом фари так сліпили водіїв зустрічних машин, що ті звертали з дороги й зупинялися.

• • •

Ішов дощ.

Під ліхтарем стояла машина Бікентія.

Бікентій спав, поклавши голову на кермо. Сон його був неспокійний. Йому снівся Ди-ди, який сидів в альтанці за столом. На його голові, як корона, височів торт. Красиві, і, мабуть, дуже смачні торти стояли і на столі.

Навколо походжали павичі також із тортами на головах.

Ди-ди не запрошував Бікентія їх скуштувати, а навпаки: гнівався, сварився на нього пальцем і все повторював одне й те ж: "Я звільню тебе з посади директора! Я звільню тебе з посади директора!"

Бікентій стояв похнюплений і думав про велике червоне яблуко, що лежало перед Ди-ди.

Раптом яблуко покотилось, впало зі столу і зі стуком застрибало по сходах.
І хоча там було всього лише три сходинок, тепер ці сходи зробилися довже-
лезними.

Яблуко зі стукотом стрибало, і за ним біг Бікентій. Усе нижче й нижче...

А внизу була темрява...

Яблуко стукало...

Стукало...

І Бікентій прокинувся.

Біля машини стояв низенький чоловік і жестами просив відчинити дверці.

Бікентій вийшов з авта.

Не встиг він спитати, в чому річ, як ззаду хтось ударив його по голові.

Бікентій повернувся і, падаючи, встиг побачити перед собою двох чоловіків.

Один із них був високий, а інший – товстий.

Із радісним вигуком "Машина наша!" непомірно ускочив до авта.

Там же миттю опинилися високий і товстий.

Коли Бікентій опам'ятався, машини вже не було...

"Я бачив поганий сон, і ось він справдився", – подумав Бікентій і спробував
підвестися.

Голова боліла, він змок до нитки під дощем.

Насилу встав і одразу ж прихилився до дерева.

• • •

Перед сном Наяна запропонувала Елі скупатися з дороги.

- О, я дуже люблю купатися, – сказала дівчинка.

І ось вона вже лежала у ванні, з якої визирала тільки її голова.

Елі старанно милила волосся.

Наяна сиділа поряд на низенькому стільчику й дивилася на неї з усмішкою.

- Я хочу розказати вам одну таємницю, – промовила дівчинка, не розплющую-
чи очей.

- Кажі.

- Знаєте... я... – почала вона й одразу замовкла.

- Я слухаю, Елі.

Дівчинка розплющила очі, глянула на Наяну і знову їх заплющила.

- Ні, ні... Краще я потім скажу... коли-небудь... Добре?

- Добре. Скажеш, коли захочеш, – і Наяна ласкаво погладила її по голові.

Коли Елі скупалася, Наяна поклала її на своє велике, гарне ліжко, а сама вий-
шла до іншої кімнати. Там вона взялася до нот нової пісні.

Елі лежала й дивилась у вікно. За вікном ішов дощ. Видно було, як падали й па-
дали підсвічені ліхтарями краплі. Підвівшись у ліжку, Елі взяла зі стільця свій
магнітофон. Одягла навушники і знову лягла.

Слухала так, що в кімнаті не було чути.

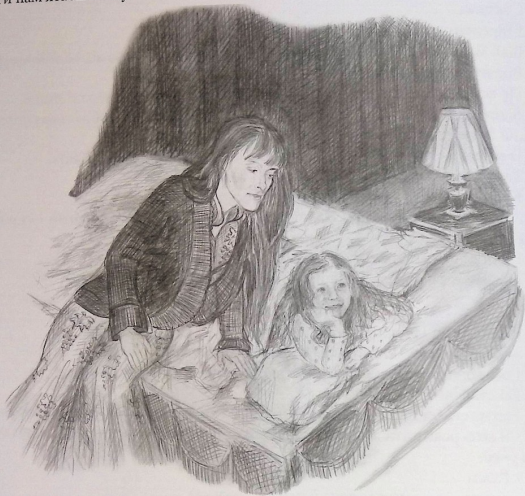
Увійшла Наяна.

- Ти ще не спиш?. А що це в тебе?

- Це мені тато зробив. Водночас і радіоприймач, і магнітофон. І я слухаю, що захочу. - Елі замовкла, заплющила очі й раптом вигукнула: - Наяно, ти дуже схожа на маму! - і знову замовкла, наче злякавшись сказаного.

Наяна схилилася над Елі й обережно торкнулася губами її чола. І потім пошепки спитала:

- Ти пам'ятаєш маму?

- Так, пам'ятаю, - прошепотіла Елі. Її вже змагав сон. Якийсь час Наяна дивилась на дівчинку повними сліз очима. Потім тихо промовила:

- Якщо ти не можеш вільно літати, можна вважати польотом і падіння з висоти.

- Що ти сказала? - сонно промурмотала Елі й розплющила очі. - Ти плачеш? - спитала здивовано.

- Ні, ні. Поспи! - сказала Наяна.

Елі знову заплющила очі й одразу заснула.

Наяна обережно зняла навушники. Потримала їх у руках, розглядаючи, потім приклала до вух.

Звідти линула її пісня.

Наяна з усмішкою глянула на сонну Елі й, знайшовши на обручі потрібну кнопку, вимкнула магнітофон і поклала його на стілець.

Тоді безшумно вийшла з кімнати.

Перед заміським рестораном стояли легкові авта. Великі, гарні й блискучі машини.

З дороги звернув ще один легковик і зупинився неподалік. Це була машина Бікентія.

Із неї вийшов низенький злодій і, обережно ступаючи, підкрався до одного з автомобілів, що виділявся навіть серед дорогих машин.

Перевіривши, чи ніхто за ним не спостерігає, він вийняв з кишені велику в'язку ключів. Швидко підібрав потрібний, відчинив дверцята і заліз у салон.

Двоє злодіїв спостерігали з машини Бікентія.

Як тільки низенький зачинив дверці, машина Бікентія від'їхала.

Злодій, який відчинив машину, сховався на задньому сидінні і став чекати, коли прийде господар.

Через якийсь час почулася голосна пісня.

Двері ресторану розчинились, і до машини попрямував п'яний чоловік, супроводжуваний двома офіціантами.

“Остогидло все до чо-ого,
Вже не хочу я нічо-ого!..
Вже не хочу я нічо-ого!..
Остогидло все до чо-ого!” -

співав він. Часом спотикався, і тоді офіціанти підхоплювали його й догідливо примовляли:

- Пробачте, пане Максе! Даруйте, пане Максе!..

Так вони довели його до машини, в яку перед цим забрався злодій.

Макс дістав із кишені ключ, один офіціант узяв його і з вибаченням - "Даруйте, пане Максе..." - відчинив йому дверцята. Макс

витяг із кишені кілька купюр і тицьнув йому в руку.

Він вайлувато всівся в машину й раптом так заревів свою пісеньку "Вже не хочу я нічого", що у схованого за його спиною злодія мало не вискочило серце.

І потім зірвав машину з місця й вилетів на дорогу.

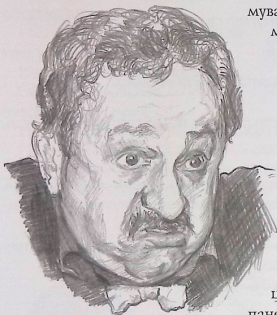
Офіціанти з усмішкою переглянулися і взялися ділити гроші.

Макс мчав.

Від'їхавши далеченько від ресторану, він поминув якесь авто на узбіччі. Мить і те авто вже їхало слідом. То була машина Бікентія.

Макс мчав на шаленій швидкості.

Схований в машині злодій злякано кліпав очима.

Ось Макс різко повернув кермо і виїхав на порівняно вузьку дорогу.

Ця дорога вела лісом.

Була вона звивиста, і на поворотах злодій проклинав свою долю.

- Вже не хочу я нічо-ого! - час від часу викрикував Макс.

На одному з поворотів світло машини впало на високі дерева, і між ними Макс помітив слона.

Слон вигулькнув тільки на мить. Світло ковзнуло далі, і він знову потонув у темряві.

Раптом загальмувавши, Макс вигукнув:

- О, та це ж справді слон!

Злодій, забувши про обережність, висунув голову й подивився у вікно, але одразу сховався.

Макс якийсь час сидів остовпілий, потім, промовивши: "Певно, я й справді дуже напився", рвонув машину з місця.

Невдовзі сюди ж підїхала машина Бікентія. Світло фар на мить вихопило з темряви слона, що брів між деревами.

- Зупини! - звелів високий злодій товстому, що сидів за кермом. - Там слон!

- Слон? - Товстий загальмував.

- Давай назад, - сказав високий.

Товстий відїхав, і між деревами вони справді побачили слона.

- Так, це слон, - підтвердив товстий.

- От і добре! - сказав високий. - Це просто подарунок. До того ж іде він туди, куди треба.

Ліс закінчився, і дорога повела вгору.

Машина Макса підїхала до великого, гарного будинку, що височів на пагорбі, й зупинилася перед залізною брамою. Макс вибрався з авта і натиснув потаємну кнопку.

Брама відчинилася. Як тільки авто вїхало, брама зачинилася сама. Далі, прокотившись довгим коридором, авто дісталось великої зали.

Макс вийшов і тут же, опустившись додолу, заглядав носом.

Зала була розкішно оздоблена.

Мармурові колони підтримували стелю з кришталю. Між гарними диванами та кріслами стояли прекрасні бронзові статуї. Дорогі порцелянові та кришталеві вази прикрашали граціозні столики. В кожному кутку стояло по шафіці, повній різноманітного посуду. На високих вікнах висіли парчеві штори.

Проте найцікавішою була фігура слона, зроблена зі слонової кістки й оздоблена коштовним камінням, яка стояла між чотирма стовпами в центрі зали. На спині слона лежало довге й широке сідло, на якому було розстелено постіль. Туди, на спину, вели мармурові сходинки...

Макс сидів з опущеною головою і похитувався.

Схований у машині злодій тихенько спостерігав.

- Вже не хочу я нічо-о-ого! - заревів несподівано Макс і схопився на ноги. Потім

кинувся до великої порцелянної вази, підняв її і з силою жбурнув об підлогу. Тоді схопив другу, третю... Лютуючи, він метався від стіни до стіни й трощив усе, що потрапляло під руку...

Сидячи в машині, злодій нажахано дивився, як Макс б'є дорогий посуд.

І певно, серце злодія не витримало цього видовища: понишпоривши в кишенях, він вийняв довгасту пляшечку, витрусив з неї на долоню дві таблетки валідолу й поклав до рота.

А Макс усе ще буянив у залі й оскаженило ревів:

- Остогидло все до чого, вже не хочу я нічого!

Нарешті знемігся. Зупинився.

Озирнувся навколо себе і втупився очима у слона.

Підійшов близько й обняв за хобота.

- Один ти, тільки ти хороший... - сказав він і поцілував слона.

Потім піднявся мармуровими сходами і, не роздягаючись, ліг на постіль.

Злодій ще трохи почекав і, коли Макс захропів, виліз із машини.

Він пройшов довгим коридором до залізної брами, через яку вони в'їхали.

Почав щось шукати на стіні.

Нарешті знайшов. То була та сама потаємна кнопка, яку натискав Макс.

Злодій теж натиснув її, і брама відчинилася.

Вийшовши на вулицю, він витяг з кишені ліхтарик і кілька разів посвітив ним у бік лісу. Відповіді не було. Тоді він прихилився до стіни і почав чекати.

• • •

Слон ішов придорожнім лісом.

Слідом за ним повільно їхала машина злодіїв.

Раптом почувся шум мотоцикла. Це

був Кока. Він побачив слона і надав швидкості. Наче відчувши небезпеку, слон побіг.

Кока вийняв револьвер і крикнув:

- Гей, слоне, зупинись! Кажу, зупинись!..

Коли кричав, не втримав керма однією рукою і вривався в дерево.

Мотоцикл перекинувся, і Кока опинився під ним.

- Слоне, зупинись! Щоб тобі... - знову закричав Кока і прицілювся з револь-

вера.

Тільки хотів він вистрелити, як хтось ударив його кулаком по голові.

Опритомнівши, він побачив двох чоловіків, що сиділи обабіч.

- Як можна вбивати слона... - промовив високий злодій повчально.

- Живий слон коштує багато грошей, - додав пузатий.

- А кому потрібен мертвий! Про цього слона ми самі подбаємо! - сказав перший. - Він нам знадобиться.

- А тепер подивимся, що ти там маєш... - посміхнувся пузатий і, взявши його попід руки, витяг з-під мотоцикла й поставив на ноги.

Потім удвох обшукали Коку й забрали все, що було в кишнях.

- Ну, а зараз забирайся звідси і нікому ані слова, а то... - і високий пригрозив йому револьвером.

- Стривай, стривай, - сказав пузатий високому і схопив Коку за рукав. - Ця куртка, гадаю, непогана...

- Еге, куртка добра, - згодився високий.

• • •

Старенький сторож їхав на велосипеді природо-
рожнім лісом. Пильнуючи сліди слона, він
мчав шодуху.

Раптом попереду почувся шум мо-
тоцикла.

Він поступово наближався.

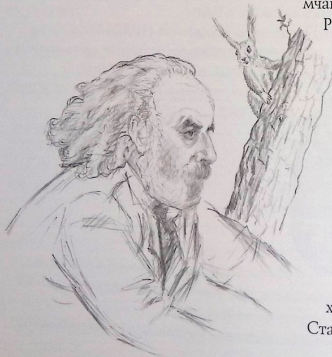
Сторож зупинився і разом із
велосипедом сховався в ку-
щах.

Невдовзі повз нього промчав
мотоцикл, на якому сидів
Кока, що був лише в трусах
та в майці.

- Еге-ге! Та там щось скоїлося!

- сказав сам собі сторож. Він
вийшов з кущів і швиденько пої-
хав далі.

Старий гнав велосипеда. Він дуже

стомився, проте завзято крутив педалі.
Із-за хмар виглянув місяць, і в його світлі
сторож побачив далеко на дорозі силует
слона.

Через деякий час він розгледів,
що якийсь високий чоловік веде
тварину за мотузку, а за ними по-
вільно їде машина. Сторож зііз
із велосипеда й обережно пішов
за ними.

Коли дорога вивела з лісу, ви-
сокий витяг з кишені ліхтарик і
кілька разів комусь просигналив.

Від великого будинку, що стояв
на пагорбі, просигналили у відповідь.

Сторож із-за дерева ясно побачив, як
прибулих зустрів біля будинку низенький
чоловік і вони завели слона в залізну браму.

- Це ж і є ті знамениті злодії, - промовив старий, знову сів на велосипед і чим-
дуж наліг на педалі.

• • •

Було вже далеко за північ. Дощ перестав.

На вулиці не було ні душі.

На лавці в сквері зіщулився Кока.

Обіч стояв мотоцикл.

Здалеку почувся шум машини.

Кока повернув голову і в кінці неосвітленої вулиці розгледів якийсь силует.

Придивившись пильніше, він очам своїм не повірив.

Понад кущами, наче в повітрі, плив слон.

Кока схопився. Він подумав, що це йому привиділося.

Тим часом слон минув кущі, і Кока побачив, що він стоїть на легковій машині.

- Та це ж авто Бікентія! - вигукнув Кока й кинувся навперейми.

- Бікентію! Бікентію! - кричав він.

Розгледіти, хто сидить у машині, не встиг.

Вискочив на дорогу і став із розведеними руками.

- Стій, Бікентію, стій! - верещав у відчаї.

Автомобіль додав швидкості і мчав прямо на Коку.

Той ледве встиг відскочити.

Машина з ревом промчала поруч, але, не обмежившись цим, в'їхала колесом
у калюжу й оббризкала Коку з ніг до голови багнукою.

Бруд стівав з нього струмками, але він цього не помічав.

Дивився, приголомшений, як на словові саяла коштовні камені.

- Ти диви, який шахрай! А удавав із себе вайла й невігласа! - процідив крізь зус

би Кока.

Він трохи постояв у заціпенінні.

Потім повернувся до лавки, на якій щойно сидів.

Одразу ж від мотоцикла почулося бриніння.

- Навіщо ті негідники це мені залишили?!

Кока вийняв зі шкіряної кишені під сидінням мотоцикла передавач, натиснув кнопку й гукнув:

- Хто це?

- Краста турбує вас.

- Що сталося, Красто?

- Якби ви тільки знали, пане Коко, на яку гарну зірку я дивлюся, - і по цих словах з передавача почулося легке зітхання.

- Що ти собі дозволяєш, Красто?

- Зараз я все вам поясню. Я вже астроном.

- Ну й що? - За один день із Кокою сталося стільки всього, що, мабуть, уже ніщо його б не здивувало.

- Зараз я сиджу біля телескопа і хочу з кимось поділитися своєю радістю.

- О, як ти мене порадував! - гірко посміхнувся Кока.

- Якщо хочете, я розмовлятиму з вами частіше.

- Неодмінно. Буду вельми вдячний!

- Якби ви знали, як тут все добре. Керує всім професор. Він дуже хороший. Усьому мене навчає. Два моїх співробітники щойно одружились. Вони кохають одне одного і люблять зірки. Але найголовніше, що я знайшов тут не лише свою справу, але й долю.

- Долю? - зле захихотів Кока.

- Так, долю. Це чудесна жінка. І, уявляєте, її звати Авророю.

- Яка різниця - Аврора чи Маврора?

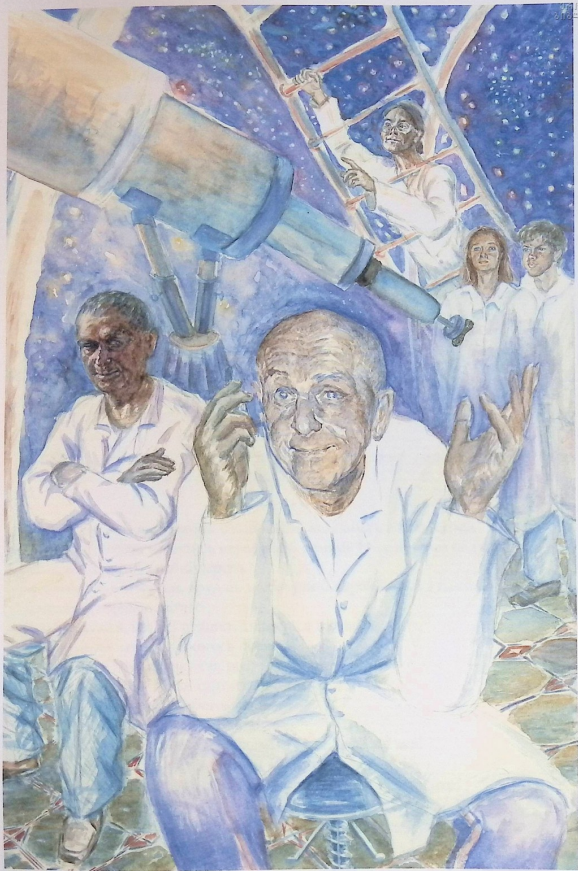
- Пане Коко, як ви не розумієте, адже Аврора - це вранішня зірка.

- Ну то й що ж?

- Вона така романтична, пише довгі-довгі вірші... Так і прагне злетіти до зірок. Навіть уві сні бачить зірки.

- Дурепа, мабуть.

- Якби ви її хоча б одного разу побачили, то не говорили б так. Ми з нею вирішили, що у нас буде семеро дітей і всі вони стануть астрономами та поетами. Якщо дозволите, нашого першого сина ми назвемо на вашу честь - Кокою. Окрім того, я можу попрохати професора і він вас також візьме в обсерваторію.

Тут Кока вже не витримував, і, розлючений, зайшовся страшною лайкою. А коли закінчив лаятись, проїдидив крізь зуби:

- Пішов ти разом зі своїми зірками, віршами, синами, професорами і Маврами... Викинь той передавач, а ім'я моє забудь! А то розшукаю твою обсерваторію і тим телескопом провалю тобі голову!

- Жаль, що ви не любите зірок. Прощайте! А передавач я вам вишлю бандероллю в зоопарк.

- Іди ти до біса!.. - Кока натиснув іншу кнопку.

Довго нічого не було чути, потім пролунав голос Пополі:

- Слухаю, пане Коко. Здрастуйте!

- Зараз не до вітання! Скажи, як ідуть справи?

- Добре.

- Де ж добре, коли і Краста втік. Що ти зараз робиш?

- Перейшов у купе Іони й веду за ним спостереження.

- Ну давай, - сказав нашішкувато Кока. - Будь обережним, щоб він тебе не обдурив. Думаю, слон у кишени його піджака.

- Де? - здивувався Пополі.

- І ти добрячий йолоп! - сказав наостанок роздратований Кока. - Ти вмєєш співати?

- Та так...

- Заспівай що-небудь, потіш мені душу.

- А що саме?

- З самого початку я повинен був зрозуміти, які з вас шукачі слонів! - сказав Кока і викинув передавач в урну для сміття.

• • •

Іону розбудило щебетання пташок. Він виглянув у вікно вагона.

Поїзд зупинився на якійсь невеличкій станції. Ніде не було ні душі.

На пероні росли високі дерева.

Їх пообсідали пташки, дружно щебечучи й перелітаючи з гілки на гілку.

Далеко за горами світало.

Іоні здавалося, що всі пташки дивляться на сонце.

Сплив у пам'яті вірш якогось поета:

“Чи не тому так щебече

На світанку гурт пташиний,

Що тим щебетом своїм

Помагає сонцю сходить”.

Іона усміхнувся й гукнув пташкам: - Гей ви, хорощі мої!

- Що ви сказали? - спитав Пополі й виглянув з полиці.

Побачивши, що Іона вже встав, він стривожився: - Виходите?

- Ні.

- А що ви робите?

- Дивлюся, - відповів Іона спокійно.

Пополі виглянув у вікно, і йому перехопило подих.
- О... - тільки й зміг вимовити.
Він дивився на дерева з пташками, на сонце, що сходило за деревами, і бла-
женно усміхався.

- Гарно, правда? Якби я міг, то взяв би й намалював... - сказав Іона.
- Намалював би? - перепитав Пополі, не відводячи очей від сонця.
- Так.
- Намалювати... Я повинен намалювати... Я повинен... Я... Я художник... - схви-

лювано промовив Пополі й подивився Іоні в очі. - Ви дасте мені олівця?
- Авжеж. Дам і фарби, якщо бажаєте. Маю акварельні.
- О, фарби краще, - зітхнув Пополі й так подивився на сонце, наче злякався,
що його вже немає на небі. - Дайте й паперу.
- Зараз, - Іона відкрив валізу.

• • •

Макс хропів, лежачи горілиць. Раптом щось ударило його по лобі.

Макс широко розплющив очі.

Спочатку він не міг зрозуміти, що з ним діється.

Зрештою збагнув: він бачить над собою гілки, вкриті яблуками.

Макс здивувався: як яблуна опинилася в домі?! Підвівся в постелі й оглянувся.

Він був у садку!

Біля подушки лежало яблуко.

Макс здогадався, що це воно вдарило його по лобі. Машиналино взяв яблуко й надкусив.

- Хто ж міг мене зі слоном винести в садок? - спитав він себе.

І раптом відчув, що його постіль рухається.

Подивився вниз і від подиву мало не вдавився.

Він лежав на справжньому слоні!

- Ей, стривай! Ти куди? - гукнув Макс слонові, виїз із-під ковдри, повис і стрибнув на землю, але, не втримавшись на ногах, покотився по росяній траві.

Підвівся, змочений холодною росою з голови до ніг, і втупився в слона.

Той стояв і спокійно дивився на Максима.

Макс обережно простяг руку до нього і спитав:

- Як же ти обернувся на справжнього?

Потім помітив, що все ще тримає в руці яблуко, і почав його їсти.

- Вже не хочу я нічого!.. - закричав він раптом.

Але пісеньку свою обірвав, бо помітив, що на рукаві його сорочки сиділо сонечко.

Він давно не бачив сонечок і почав його розглядати.

Сонечко розправило вологі від роси крильця.

Потім поповзло вгору по рукаві й вибралося на Максове плече.

Якусь мить відпочивало, а тоді розправило крапчасті верхні крильця й виставило інші, прозорі.

І полетіло.

Макс провів його очима й зітхнув. Видно, щось пригадав.

• • •

У міському парку на помості каруселі спав, зіщулившись, Бікентій.

З іншого боку каруселі хропив Кока.

Вітерець кинув йому в обличчя сухе листя.

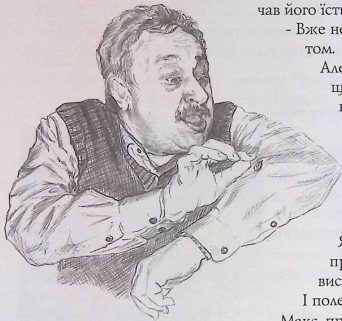
Кока прокинувся і, щоб зігрітися, почав розмахувати руками й ногами.

Потім завів мотоцикла.

Шум двигуна розбудив Бікентія. Побачивши Коку в трусах і в майці, він дуже здивувався.

- Зрастуй, Коко! - гукнув йому Бікентій.

- Зрастуй! - не обертаючись, відповів Кока, потім оглянувся і здивовано вигукнув: - Пане Бікентію, що ви тут робите?

- Я тут спав.

- А куди ви поділи вашого коштовного слона?

- Якого слона? Про що ти?..

- Того слона, якого ви цієї ночі везли на машині. Я вам махав, але ви не зупинилися. Не впізнали, мабуть.

- Мою машину забрали злодії, то вони, мабуть, і везли слона.

- Та-ак, - сказав Кока і подумав зловтішно: "Слава Богу, і йому перепало..."

- А що з тобою сталося? - показав Бікентій на його вбрання.

- Це через нашого клятого слона, - сказав Кока і розповів про свою зустріч зі злодіями.

- А я подумав, що ти готуєшся до мотостриб-

ків, - посміхнувся Бікентій.

- Яких мотострибків?

- А он! - і Бікентій показав на велику рекламну дошку.

Кока глянув і почав мовчки читати.

- Двадцять п'ять тисяч... - прошепотів він, і очі в нього загорілися.

- Що? Що ти сказав? - спитав його Бікентій, але Кока вже не звертав на нього уваги. Він скочив на мотоцикла і помчав.

- Стривай, куди ти? - гукнув Бікентій навздогін.

- Двадцять п'ять тисяч... Двадцять п'ять тисяч... - повторював Кока і тиснув на газ.

• • •

Наяна сиділа в кріслі й читала книжку.

З іншої кімнати в нічній сорочці виглянула Елі.

- Зрастуйте, - як доросла, привіталася вона до Наяни. - Бруно не приходив?

- Зрастуй, Елі! Не турбуйся, я натрапила на слід Бруно. Він переказав адміністратору, що вже цього вечора неодмінно прийде. А ти вмивайся - та поснідаємо.

• • •

Дружина Бікентія стояла біля вікна й дивилася на вулицю.

- Чого ж її так довго немає? І п'яти хвилин не треба, щоб до хлібного магазину дійти.

У цей час показалася Тата. Мати відчинила вікно й гукнула:

- Де ти ходиш, донечко? Я вже було перелякалася!..

Тата помахаала їй рукою і засміялася: мовляв, не бійся.

Вона вибігла по сходах і, тільки зачинивши двері, спитала матір:

- Скажи мені правду, куди поїхав тато?

- Його кудись викликали у справах зоопарку. А ти, доню, де була?

- У магазині жінки говорили про те, що нібито слона вкрали. Пробач мені, мамо, але я не втерпіла й побігла в зоопарк... Слона там і справді немає... - Тата замовкла.

На це мати сказала:

- Давай, доню, спочатку пообідаємо, а потім поговоримо і про слона.

- Мамо, скажи мені, тато повіз слона, щоб продати звіринцеві?

- Ні, - сказала мати.

Вона вагалася: розказати чи ні про те, що вона знає.

Нарешті зважилася:

- Добре, донечко, я розкажу.

І все розповіла.

- Дякую, мамо, за правду, - сказала Тата, а сама до себе промовила:

- То, виходить, мені телефонував Бруно?

Мати розгублено дивилася на неї.

- Про що ти думаєш, дитинко?

- Мамо, як зателефонувати до Ди-ди?

- Подивися його номер у телефонній книзі.

Тата розгорнула книгу і, знайшовши потрібний номер, зателефонувала.

Відповів жіночий голос.

- Пробачте, чи можна поговорити з паном Ди-ди? - спитала Тата.

- Зараз не можна. Пан Ди-ди купається в басейні, - відповіла жінка.

- А з Гордяком поговорити можна?

- З Гордяком можна.

У слухавці почувся голос Гордяка:

- Алло.

- Гордяче?

- Так, це я.

- Гордяче, попроси свого батька, щоб він не продавав слона звіринцеві.

- Якого слона?

- Слона із зоопарку Оліо.

- Цього слона треба було б убити.

- Що ти говориш, Гордяче?!

- Те, що чуєш! А хто ти така, щоб учити мене?

- Я Тата.

- Ну то й що?

Не чекаючи такої відповіді, Тата розгубилася і не могла й слова вимовити.

- Е, чого замовкла? - спитав Гордяк.

- Ти не впізнав мене?

- Не знаю, може, і впізнав. Чорт віда, зі скількома дівчиськами я знайомий!
- Ти посилав комусь свої малюнки?
- Ніяких малюнків я не посилаю. Ще чого...
- А я думала, що ти мені надсилав...
- Я нікому нічого не посилаю.
- Виявляється, Бруно казав правду.
- Хто?
- Бруно знає, хто ти насправді!
- Бруно?.. Це брат тієї дурки, що нібито розмовляє зі слоном? Цього вечора я маю з ним зустрітися і покажу, хто є хто!

• • •

Наяна й Елі грали в шахи.
Зараз був хід Елі. Задумавшись, вона дивилася на дошку.

Наяна читала книжку. І час від часу з ніжною усмішкою поглядала на Елі.

Раптом Елі сказала:

- Я не можу так думати, мені треба походити.

- Будь ласка, воля твоя.

Елі встала. Кілька разів пройшлася по кімнаті. Однією рукою вона підпирала щоку, а другою підтримувала лікоть тієї руки, як це роблять шахісти, обдумуючи хід.

Раптом із вулиці почувся якийсь гомін.

Серйозність Елі де й поділася, дівчинка підбігла до вікна й виглянула.

Вулицею дуже повільно їхала вантажівка, до кузова якої кріпилися рекламні щити. На щитах величезними літерами було написано:

УВАГА!
ВСІ НА МОТОДРОМ!
ЗМАГАННЯ ЗІ СТРИБКІВ
НА МОТОЦИКЛАХ!
ПРИЗ - ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ ТИСЯЧ!
ПОСПІШАЙТЕ ПОБАЧИТИ!

Прочитавши оголошення, Елі відійшла від вікна і далі з серйозним виглядом ходила по кімнаті.

- Ще не обдумала хід? - спитала Наяна.

- Обдумала, - відповіла Елі, вернулася на своє місце і тільки взяла фігуру, як раптом завмерла.

- Що сталося?! - занепокоїлась Наяна.

- Я все зрозуміла! Ми повинні негайно їхати!

- Куди?

- На змагання мотоциклістів. Бруно там. Він хоче стрибати... Він робить це для Рару... На машині написано - приз двадцять п'ять тисяч... Але ж Бруно не вміє їздити на мотоциклі... І мені він сказав: "Або привезу гроші, або шию собі скручу..." І так засміявся... - схвильовано говорила Елі.

Наяна кинулася до вікна. Прочитала оголошення й вигукнула:

- Нам треба поспішати!

• • •

Під великим навісом гонщики поралися біля своїх мотоциклів.

Готувався і Бруно. Він перевіряв мотор і знову заглядав у креслення.

Під навісом відгороджено було кімнатку.

З неї вийшов Вусань і весело гукнув:

- Ну, як справи? Готові? За годину починаємо! Бажаю всім успіху!

Люди сиділи на збитих нашвидкуруч трибунах перед трампліном.

Кругом стояв гомін. Усі поспішали розсістися до початку змагань.

Були тут і ті трое злодіїв. Вони безтурботно походжали серед юрби біля доріжки для мотоциклів перед трибунами.

- На афіші написано, що в змаганні беруть участь і хлопці Ди-ди. А ці їх мають за ніщо, - промовив хтось собі під ніс.

Та ось із-під навісу вийшов Вусань. За ним ішли судді й мотоциклісти.

Вони підійшли до того місця, звідки повинні були брати розгін.

- Усі учасники змагань, крім трійки в чорних окулярах, на місці. Починаємо! Якщо вони прибудуть, нехай приєднуються, - оголосив Вусань.

Судді дали знак, і на старт вийшов перший учасник.

Суддя махнув прапорцем, і мотоцикл помчав.

Поступово збільшуючи швидкість, він виїхав на трамплін, перелетів над довгим ровом з водою і, збивши куряву, опустився на доріжку.

Судді виміряли довжину стрибка й оголосили результат у мікрофон.

Тепер готувався до старту другий учасник...

• • •

Елі й Наяна чекали на вулиці таксі.

- Ми встигнемо? - спитала дівчинка.

- Не хвилюйся, - обняла її за плечі Наяна.

І ось удалині з-за повороту виїхало таксі.

Елі зраділа, та потім знову засмутилася. На авто не горів зелений вогник.

- Уз'яв пасажира, - сказала Наяна.

Однак таксі підїхало до них і зупинилося.

Елі глянула, і очі в неї засяяли.

З віконця машини дивився на неї тато.

- Не виходь, татусю, - гукнула йому радісно і схопила Наяну за руку.

Дівчинка першою вскочила в машину й, цмокнувши батька в щоку, всілася коло нього. Наяна розмістилася поруч.

- На мотодром. Будь ласка, швидше, - попросила Наяна водія.
- Залюбки, - відповів той, і машина рушила.
- Татусю, як добре, що ми зустрілися, - пригорнулася Елі до батька й обережно спитала: - А можна стрибнути на мотоциклі, якщо не вмієш на ньому їздити? Іона пильно глянув на Елі.
- Бруно збирається стрибати?.. Я мав таку підозру. Зрозумів, що історія зі скарбом - то вигадка... Не хвилюйся, Елі, вести мотоцикл зовсім неважко! Іона заспокоював дочку, але було видно, що сам він схвилюваний.
- А Елі одразу повірила батькові.
- Може, він навіть переможе?
- А чом би й ні! - сказав Іона впевненіше.
- Як добре! - Дівчинка застрибала на сидінні. Потім раптом посерйознішала.
- Ой, зовсім забула. Це мій тато, а це Наяна, - як доросла, представила вона їх одне одному.
- Татусю, то ти послав Наяні Тусі?
- Так, - відповів Іона і чомусь задивився у вікно.

- Коли ти її зробив, тату?
- Коли ви з Бруно були в селі у тітки...
- За три дні, татусю?
- Так, здається. Точно не пам'ятаю... - розгублено мовив Іона.
- Водій з усмішкою прислухався до них і раптом зрозумів, що слід перевести розмову на інше.
- Хочу познайомитися з тобою. Як тебе звуть? - спитав він Елі.
- Мене звати Елі. - Вона простягла йому руку.
- А мене Мате, - подав руку водій. - Не хвилюйся, Елі, скоро приїдемо, - сказав він і натиснув на газ.

• • •

- Бруно спокійно чекав своєї черги.
- Раптом чиясь рука торкнулася його плеча.
- Бруно оглянувся. Перед ним стояв дядько Рамо.
- Здрастуйте! - привітався Бруно.
- Здрастуй! Я хочу спитати: чи знаєш ти, на який ризик ідеш? Під час такого стрибка, який ти задумав, коли порушиш рівновагу хоч ледь-ледь, тебе переверне потоком повітря.
- Знаю, але мені треба перемогти...
- Дядько Рамо поплескав його по плечу:
- Тоді тримайся, синку. Знай, що я з тобою. - Повернувся й пішов до трибун.

Бруно навздогін сказав:

- Дякую за все!

Вийшов на старт наступний учасник. Юрба зустріла його реготом.

Це був Кока.

Він, як і раніше, був у трусах і майці.

Суддя махнув прапорцем, та Кока чомусь затримався на старті.

Виринувши з юрби, до нього підбіг Бікентій:

- Прощу тебе, не стрибай, ти ж скрутиш собі шию! Я й так поступлюся тобі директорством.

Кока не почув. Він дивився на трамплін і шепотів:

- Двадцять п'ять тисяч, двадцять п'ять тисяч...

І раптом помчав.

Стрибнув і... плюхнувся якраз у рів із водою.

Глядачі зареготали.

Судді кинулися до рову, щоб витягти Коку з води. З ними біг Бікентій і бурмотів:

- Хіба ж можна заради грошей доходити до такого?!

Таксі їхало швидко.

- Скоро приїдемо? - спитала Елі водія.

- Так, уже скоро, - і тільки це сказав, як до шуму мотора долучився дивний стукіт.

Ще мить, і машина зупинилася.

- Не хвилюйся, - водій вискочив із авта і, піднявши капот, став порпатися в моторі.

- Піду подивлюся, що сталося, - сказав Іона.

Тепер вони уже вдвох заходилися коло двигуна.

За батьком пішла й Елі...

Вона присіла навпочіпки біля сумки з інструментами, кинутуї водієм на тротуар.

- А зараз що подати? - запитувала вона раз у раз і замість одного гайкового ключа простягала разом два.

- Встигнемо... Ще трошки зачекай, і полетимо, як пташка... - заспокоював водій. - Якщо мені не віриш, то спитай батька.

Іона глянув на Елі, що возилася з ключами, й підморгнув їй.

Елі кивнула головою й оглянулася на Наяну.

Тепер і Наяна вийшла з машини й присіла поруч...

• • •

- Номер тридцять перший! - оголосили судді.

Це був Бруно.

Він завів мотор і покотив мотоцикла до місця старту.

Тільки сів він у сідло, як до нього підбіг задиханий Бікентій.

- Що це ти зробив з собою, насилу впізнав! - він доторкнувся до приліплених вусів Бруно. - Не стрибай! Я почув від людей, що дядько Рамо хвалив тебе і що ти збираєшся зробити дуже ризикований стрибок. Не стрибай, кажу. Якщо ти й виграєш, я все одно не зможу продати тобі слона.

- Чому?

- Ди-ди наказав продати його звіринцеві. Потім слона викрала Елі. А тепер його десь тримають оті три злодії...

- І все-таки я повинен стрибнути! - стояв на своєму Бруно. - Ди-ди сказав, щоб ви продали слона тому, хто перший дасть за нього двадцять тисяч. І ви свідок, що я перший зголосився купити.

- Ти, видно, не зрозумів. Слона немає, Бруно.

- Нічого, знайдемо! - твердо сказав хлопець. - Дядьку Бікентію, якби ви знали, як Елі любить Рару...

І не договоривши, надав газу і був уже готовий рушати.

- Добре. Ти маєш рацію. Я бажаю тобі успіху! - Бікентій поклав руку йому на плече.

У цю хвилину перед трибунами з'явилися Елі, Наяна та Іона.

Елі махала руками й кричала:

- Бруно, Бруно! Не стрибай!..

За гуркотом мотора хлопець нічого не почув.

- Не стрибай, Бруно! - знову гукнула Елі.

Але Бруно з усмішкою помахав рукою, і мотоцикл рвонув з місця. Додаючи й додаючи швидкості, він промчав по трампліну.

Злетівши вгору, мотоцикл так нахилився, що, здавалося, ще мить - і він перевернеться.

Бруно летів у повітрі, й Елі, стиснувши кулаки, дивилася на нього.

І коли мотоцикл опустився на доріжку, всі зрозуміли, хто сьогодні переможець.

Оголосили результат: виявилось, що Бруно випередив найближчого суперника на цілих п'ять метрів.

Поки стрибали кілька останніх учасників, до стартового майданчика з гуркотом підїхали молодики в чорних окулярах.

- Ми не запізнилися? - спитав один із них.

- Ні! - відповів Вусань і всміхнувся.

Ця усмішка не була така весела, як звичайно. Очевидно, ці молодики йому не подобались, але він їх боявся.

Трійка стала на старт. Суддя підняв прапорець.

- Ми самі знаємо, коли стрибати! - сказав один із них судді. - Ну, гайда!

Зі страшним ревом помчали вони по трампліну.

Приземлилися доволі далеко, і до прапорця, яким було позначено стрибок Бруно, не вистачало зовсім мало - якихось два метри.

Судді топтали біля місця стрибка і ніяк не могли вирішити, що робити.

Молодики зробили на мотоциклі коло по мотодрому і з гуркотом під'їхали до суддів.

- Це чий стрибок? - показав один із них на прапорець.

- Його, - зблідлий Вусань показав на Бруно.

- І наш! - додав молодик.

Суддя оголосив, що перемогли троє в чорних окулярах та Бруно і приз вони поділять між собою.

Глядачі зчинили гамір, почали свистіти.

- Брехня!..

- Бруно переміг!..

- Ганьба суддям!..

Юрба галасувала.

Один із молодиків у чорних окулярах вирвав у судді мікрофон і проревів:

- Хто не вірить результатам, хай вийде і прямо скаже.

Люди притихли.

І раптом пролунав голос:

- Я не вірю!

Це була Наяна.

Палаючими очима вона дивилася на молодиків.

- Ви жінка і в спорті нічого не тямите. Хай скаже хтось із чоловіків, - засміялися вони.

- І я не вірю! - вигукнув Іона.

- Пробачте, а ви хто такий? - спитав молодик.

- Я батько Бруно.

- Тоді ясно: ти хочеш, щоб усі гроші дісталися твоєму синові! - засміявся молодик.

- І я не вірю! - гукнула Елі.

- І я! - додав Бруно.

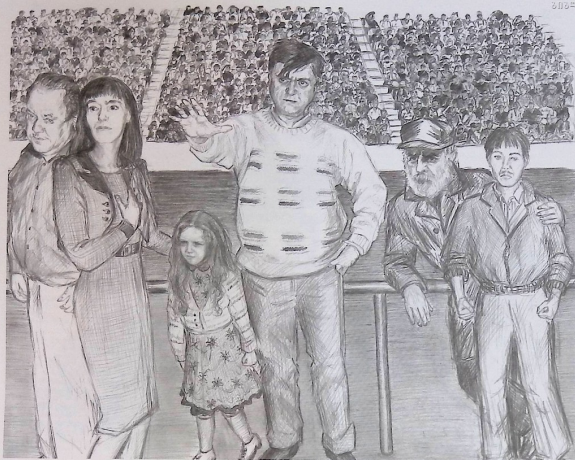
- Ти дитина і ще не набралася розуму. А ти зацікавлена особа! - знову засміявся молодик і повернувся до своїх друзків: - Хіба я не правду кажу?

- Правду кажеш! - підтвердили ті, зареговавши.

- Ну, хто ще не вірить, що ми перемогли? - голосно гукнув він у мікрофон.

Люди мовчали.

- Я не вірю! - виступив наперед старий дядько Рамо.

- Знаємо, знаємо, чому ти не віриш. Ти допомагав цьому Бруно, чи як його, і він тобі найкращий. Ану хто ще проти нас?!

Ніхто не обізвався.

Захований за спиною Наяни, Бікентій розтулив був рота, але передумав і опустив голову.

- Тоді все ясно. Перемога за нами! - оголосив молодик.

У цей час із-під навісу вискочив Вусань і, задиханий, підбіг до суддів.

- Ми пропали! Сейф зламано, а гроші забрано! - і, повернувшись до Бруно, сказав: - Пробач.

- Нічого, - відповів Бруно, - половина нагороди все одно не допоможе.

- Не половина, а четверта частина! - уточнив один із трійки. - Перемогло нас четверо, і кожному належить по четвертій частині.

- Мені все одно, хай буде й четверта частина, - махнув рукою Бруно й пішов до трибун.

Вусань узяв мікрофон і сказав:

- Люди, я вам обіцяю, що розірвусь, а через місяць дам Бруно належні йому двадцять п'ять тисяч.

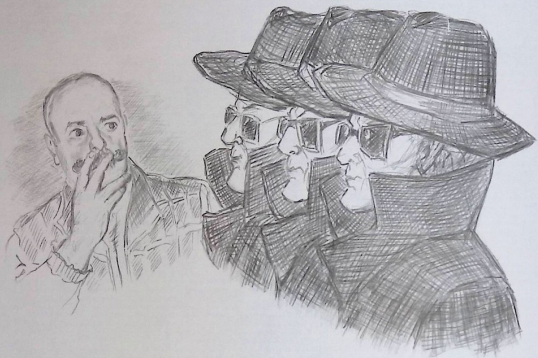
Коли Вусань поклав мікрофон, один із молодиків спитав:

- А нам? Нам ти нічого не даси?

- І нам даси стільки ж! - сказав другий.

- Якщо немає грошей, то чого було стрибати? - вискалив зуби третій.
- Добре! - Вусань опустив голову, але раптом спалахнув: - Між іншим, сьогодні тут бачили отих трьох злодіїв. Це, без сумніву, їхня робота. А спіймати їх, здається, доручено вам.
- Що?! Що?! - в один голос погрозово спитали молодики.

- Нічого, - сказав Вусань і, похнюпившись, пішов до навісу.
- А як нічого, то припни язика, коли не хочеш, щоб і від тебе не залишилося нічого! - пожартував один із молодиків, а двоє зареготали.
Вусань зупинився, оглянувся і знову опустив голову.
- Ну, тепер ходімо! - сказав той самий молодик своїм, а Вусаневі гукнув: - Та не забудь про нашу нагороду, а то... - і, не договоривши, клацнув зубами.
Його друзяки теж заклацали зубами, даючи Вусаневі зрозуміти, що можуть його і з'їсти. Потім усі троє скочили на свій мотоцикл і поїхали. Проїжджаючи повз Наяну, один із них гукнув:
- А з вами скоро зустрінемося, пані Наяно!
Вони ще раз зареготали і з оглушливим ревом вилетіли з мотодрому.
Вусань провів їх очима і підійшов до Бруно.
- Боягуз я і ненавиджу себе за це. А ти хороший хлопець, і я обіцяю тобі: коли-небудь наберуся сміливості й або помру, або провчу тих негідників!
- Вірю, - сказав Бруно.
- Ти й справді хороший хлопець. Мені дядько Рамо розповів, чому ти хотів вибороти нагороду. Я все про тебе знаю. Ось бачиш, які в мене доглянуті вуса. У вусах я розбираюся. Ти ще хлоп'я, і вуса в тебе приклеєні. Я це зрозумів, як тільки тебе побачив... А поки дістану гроші, дозволь подарувати тобі цього мотоцикла.
- Дякую! - зрадів Бруно, зірвав вуса й поклав їх до кишені.

Вусань підвів Бруно до Елі, Наяни та Іони.

- Хочу познайомитися з батьком цього славного юнака і з тією дівчинкою, яка здійснила мою мрію. В дитинстві я все мріяв поговорити зі слоном або жирафою.

Елі опустила голову.

- А вас, Наяно, всі добре знають, - вів далі Вусань, - тому й нема чого з вами знайомитись. Якщо дозволите, признаюся вам: я довго думав, чому любить народ ваші пісні? І тільки сьогодні зрозумів: тому, що ви ладні за них умерти.

Вусань замовк, а потім усміхнувся й додав:

- Сьогодні я зустрів стільки хороших людей і повинен бути щасливим. А я повісив носа. Ну, будьте здорові! Ми з вами ще побачимось.

- До побачення, - попрощалися з ним усі.

Вусань пішов до навісу.

Наяна простягла руку Бруно:

- Ти й справді славний хлопець. - І поцілувала його в чоло.

- Бруно, йди сюди, і я хочу тебе поцілувати, - сказала Елі.

Бруно нагнувся й підставив їй щоку.

Елі розцілувала його, обняла й зі сльозами на очах сказала:

- Дякую, Бруно. Знай, я теж завжди буду твоїм вірним другом.

Іона ласкаво поплескав сина по плечу.

- А тепер поїдемо в готель і підніmemo тост за мужність нашого Бруно, - сказав Іона. - Як батько я мав би розгніватися на нього за те, що він без дозволу все це затіяв, але як людині мені не може не сподобатися його вчинок. Я ніколи не говорив так багато, але, як і Вусань, я зустрів чимало хорошого, і в мене розв'язався язик. Сьогодні я зрозумів, що ми ні в якому разі не повинні віддавати Рару якомусь там Ди-ди.

- Татусю, який ти хороший! - сказала Елі й пригорнулася до Іони.

- Раніше я ніколи не думала про гроші, а зараз бачу: як добре, коли ти маєш багато грошей - треба тобі, купи слона і подаруй його Елі, - сумно промовила Наяна.

- Знаєш, Наяно, Рару також любить твої пісні, так любить, що завжди плаче, коли я даю йому послухати.

- Плаче?

- Так. Але він добре плаче, з радості.

- Тоді нічого. А то мені не хотілось би, щоб і так сумний слон через мене став ще сумнішим, - сказала Наяна.

Елі повернулася до Бруно:

- Знаєш, це я вивела слона і схвала його.

- Знаю. Але дядько Бікентій сказав мені, що Рару потрапив до рук отих трьох злодіїв.

- Коли сказав? - зблідла Елі.

- Перед стрибком.

- Мабуть, він іще тут, - прошепотіла Елі й голосно покликкала:

- Дядьку Бікентію!.. Дядьку Бікентію!..

Глядачі покидали мотодром.

Загублений у юрбі Бікентій чув поклик Елі, але соромився показатись їй на очі.

Елі пригорнулася до Наяни і схилила голову.

- Мабуть, і він більше нічого не знає. Ходімо і спокійно подумаємо, що можна зробити, - сказав Іона. - Ми візьмемо машину, а ти їдь за нами, Бруно.

- Тату, я маю одну справу. Будь ласка, відпусти мене ненадовго.

- Їдь, синку, тільки не запізнюйся.

Бруно завів мотоцикла, сів на нього й помчав.

Елі, Наяна й Іона попрямували до стоянки таксі.

• • •

Із ревом мчав мотоцикл молодиків у чорних окулярах.

Раптом вони побачили чоловіка, що голосував при дорозі.

Це був Кока. Він пішов з мотодрому раніше, щоб тут зустріти трійку в чорних окулярах.

Вони зупинилися.

- Чого тобі? - спитав один.

- Я заступник директора зоопарку в Оліло, - почав Кока.

- Не може бути! - пожартував один. Два його компаньйони засміялися.

Кока замовк.

- Далі? - спитав той самий.

Пан Ди-ди наказав продати слона, але через недбалість нашого директора слона викрала сестра того хлопця, з яким ви поділили перше місце у змаганнях.

- Який поділив з нами перше місце! - виправив його молодик.

- Так!

- А чому ви не дали одразу знати панові Ди-ди? Тоді б ми хутко знайшли слона.

- Наш директор хотів сам знайти його й порадувати пана Ди-ди.

- А ти не хотів? Далі, далі!

- Далі я пішов по слідах слона і навіть знайшов, але ті знамениті злодії відібрали його, а мене самого геть обчистили.

- Маєш ще якусь справу до нас? - грубо спитав той, що сидів за кермом.

- Ні... - злякано промовив Кока, який досі сподівався, що, коли він розповість їм про слона, вони поставляться до нього шанобливіше.

- Тоді чеши звідси!

- Добре... - Кока пішов до свого мотоцикла.

- Стривай, стривай! - гукнув йому молодик, що сидів попереду.

- Підійди-но сюди.

Кока покірно вернувся.

- Тих злодіїв ми так давно переслідуюмо, що вивчили багато їхніх звичок. Якщо вони тебе відпустили, то вже напевно щось тобі сказали.

- Нічого не говорили.

- Ану подумай добре.

- Ага, звеліли нікому не казати, що обікрали мене.

- А чому ти розказав?

- Я ж тільки вам...

- Усе одно. Якщо вони сказали "нікому", то й не говори нікому! - І той, що сидів за кермом, як на дитину, посварився на нього пальцем. - А зараз повернися спиною!

Кока повернувся.

- Оце щоб більше не переслідував слона! - І молодик дав Коці такого копняка ногою, що той полетів сторч у придорожню канаву, а сам із гуркотом погнав мотоцикла.

Кока, стогнучи, виліз із канави. Він потирив сідницю й бурмотів:

- Муха їм сіла на ніс чи я щось не так сказав?... Може, згадав пана Ди-ди не з такою як треба пошаною?... Оце і є причина. Хоч би там що, я повинен виправити помилку.

• • •

Стомлений цілоденним стоянням, сторож придивлявся до авт, що проїжджали дорогою.

Чим далі, тим дужче він нервував. А коли настав вечір, зовсім утратив надію.

- Мабуть, уже не проїде... - сказав сам собі.

І саме в цей час на дорозі з'явився рефрижератор Гугу.

Зрадівши, сторож замахав рукою.

Гугу пригальмував.

- Я їхав до вас, як ми й домовилися. Що ви тут робите? - гукнув він із кабінки.

- Слон тут неподалік, його замкнули.

Піднявшись у кабінку разом із велосипедом, сторож почав розказувати:

- Виявляється, Кока стежив за мною, коли я вночі носив Рару поїсти. Я не помітив його, але Рару, мабуть, помітив. Пізно вночі він постукав до мене в сторожку. Я вийшов і якось здогадався, що Рару просить відчинити ворота й випустити його...

І сторож усе, що знав, докладно розповів Гугу.

В одному з глухих закутків міського парку тьмяно горів ліхтар.

Під ним сидів Бруно.

Очевидно, він когось або чогось чекав.

Із темряви вийшов Гордяк.

Він пройшов повз Бруно, не звернувши на нього уваги.

І він когось або чогось чекав.

Бруно мовчки дивився на нього.

- Гей, хлопче, тут нікого не було? - нарешті спитав його Гордяк.

- Це я тебе викликав, - підвівся Бруно.

- Ти? - Гордяк нарешті впізнав його і нашішкувато зміряв поглядом з голови до ніг.

- Так, я! - Бруно розкрив сумку й вийняв дві пари боксерських рукавичок. - Вибирай, котрі хочеш!

- Я виб'ю тобі бубну, так і знай. - Гордяк вирвав з рук Бруно рукавички. Обидва їх одягли.

- Почнемо! - сказав Бруно.

Гордяк не відповів.

Набурмосений, він раптом із такою силою викинув уперед праву руку, що якби влучив, суперникові було б непереливки.

Але Бруно ухилився і сам ударив Гордяка в лоба. Той розлютився.
Бруно спокійно захищався.
Так вони билися довго.

Гордяк увесь час атакував, але удари Бруно частіше влучали в ціль.
Раптом розлючений Гордяк вдарив його ногою в бік.

Бруно скорчився від болю, але вмить опанував себе й усміхнувся:

- Так не б'ються, Гордяче!

- Іди ти! - огризнувся той і знову замахнувся ногою. Але Бруно вже був готовий до цього й відскочив убік.

Потім зробив обманний випад і раптом сильно вдарив Гордяка під бороду. Той похитнувся і впав. Якусь мить він лежав.

Але далі підвівся і з погрозою сказав:

- Я покажу тобі!.. Уб'ю!..

Зірвавши рукавички, він оглянувся.

Неподалік була довга садова лавка.

Гордяк кинувся до неї, вчепився в спинку і відірвав одну дошку.

А тоді кинувся з нею на Бруно.

Суперник дивився на нього непорушно.

Ще кілька кроків, і Брунові було б непереливки.

Та коли Гордяк пробігав повз

дерево, хтось підставив йому ногу.

Він заорав носом землю.

Із темряви вийшла Тата.

Вона всміхалася до Бруно.

Усміхнувся й він.

Із роз'юшеним носом Гордяк люто за-
молотив кулаками по землі й заревів.

- Ходімо, - подав Бруно руку дівчині.

• • •

Елі й Іона провели Наяну до дверей її
номера.

- Чекаємо вас за півгодини, а тим часом,
мабуть, і Бруно надійде, - сказав їй Іона.

Наяна з усмішкою кивнула головою на знак згоди, але видно було, що вона має щось на мислі.

Елі й Іона спустилися в номер Бруно.

- Гуту такий здоровенний чолові'яга, еге? - спитав Іона Елі й передражнив його

ходу.

Елі обернулася. На очі їй набігали сльози, проте вона усміхнулася:

- Ага, він такий...

- Я колись бачив Гуту. Одного разу він своєю великою машиною привозив у цирк тирсу. Я переконаний, що він знайде й привезе слона.

- І я так думаю, татусю, - сказала, раптом повеселівши, Елі й перевела розмову на інше. - А Наяна гарна, правда ж, тату?

- Так, доню.

- Ні, я не про те, що вона гарно співає. Це я і так знала. Вона й сама дуже гарна. Як гарно вона сміється...

- Так, усю дорогу наче весела була... Хоча мені здалося, що вона в душі має щось сумне.

Елі уважно слухала, а потім сказала:

- Я зовсім забула розповісти тобі... Оті, що в чорних окулярах, погрожують Наяні, якщо вона не заспіває пісню Ди-ди, зробити її нещасною.

- Їй погрожують? Чому ти раніше не сказала?.. Мені здається, Наяна щось задумала... Але що?

Вони помовчали. Потім Елі сказала батькові:

- Знаєш, учора, як я засинала, Наяна наче повторила мамині слова. Оті... що мама промовила наостанок...

- Що?! - перепитав здивований Іона й подивився в очі Елі.

- Якщо не можеш вільно літати... - почала Елі, але, відчувши тривожний погляд батька, замовкла.

• • •

До готелю безшумно підкотили на мотоциклі молодики у чорних окулярах.

Зупинилися, скочили й швидко побігли сходами.

Увійшли в готель і, навіть не глянувши на адміністратора, попрямували до ліфта.

І там одразу натиснули кнопку потрібного поверху.

Невдовзі підійшли до дверей номера Наяни.

Подзвонили.

Ніхто не обізвся. Ще раз подзвонили.

Тоді заходилися стукати.

Ніхто не відчинив і після цього.

Далі котрийсь вийняв із кишени в'язку ключів, вибрав потрібний і застромив у двері.

Відчинив.

Увійшли...

Глянули сюди-туди й побачили, що Наяна стоїть на підвіконні.

Ще мить - і вона кинулася вниз.

Усі троє рвонули до вікна.

Десь унизу розвіталася Наянина сукня.

Наяна впала у воду.

- Дурепа! - сказав один.

- Звісно, дурепа, - підтвердив інший. - Співала б, що велять, і жила б собі на світі.

- Сьогодні одне співай, завтра інше, дослухайся до наказу і того, й того - і все гаразд, - додав третій і сплюнув у вікно.

- А тепер візьмемося за сімейку, що любить слонів, - знову сказав перший. - Подивись-но, в якій кімнаті той хлопчак.

Другий заглянув у записну книжку.

- У двадцять сьомій на п'ятнадцятому поверсі.

- Отже, якраз під нами.

Зійшли на поверх нижче.

Підійшли до дверей номера Бруно й прислухалися.

Ані звуку.

- Певно, пішли, - сказав перший.

- Може, щось запідозрили й накивали п'ятами, - відповів другий.

- Авжеж, - підтвердив третій і знову вийняв зв'язку ключів.

Приглянувшись до замка, він підібрав потрібний і одразу відімкнув двері.

Увійшли в номер.

Заглянули в одну кімнату, де дістали з холодильника пляшку лимонаду й по черзі до неї приклалися.

Потім зайшли до іншої.

Рилися в речах, повисипали все із сумок, порозкидали.

- Виходить, вислизнули у нас із-під носа?

- Нікуди вони не дінуться!

- Ми їм ще покажемо!

І вони рвали папери, штурхали ногами меблі й трощили все, що потрапляло під руки.

- Ого! А що це? - вигукнув один і витяг з-під ліжка повітряну кулю, зроблену Іоною.

- Дивіться, наче схоже на слона... - мовив другий.

- Та це ж і є слон! - сказав третій і натиснув якусь кнопку в скриньці, до якої була прикріплена куля.

Слон почав повільно надуватися і невдовзі зробився такий великий, що заповнив собою мало не всю кімнату.

- Цікаво! - вихопилося в одного з молодиків.

Двоє мовчки кивнули. Вони натиснули іншу кнопку, і слон почав танути.

Бруно мчав на мотоциклі.

Тата сиділа ззаду, міцно обхопивши його руками.

Під їхали до готелю.

- О! Хто до нас завітав! - вигукнув Бруно й показав Таті на великий, чорний мотоцикл, на якому їздили молодики в чорних окулярах. - Зачекай тут хвилинку.

Він поставив свій мотоцикл за деревом, щоб молодики його не помітили.

Та тільки зібрався вернутися до Тати, як ті вийшли з готелю. Бруно сховався за деревом.

Молодики збігли по сходах, завели мотор і з гуркотом помчали.

Бруно підійшов до Тати.

- Це і є люди Ди-ди? - спитала дівчина.

- Так.

- У мене від страху мало серце не вискочило, коли вони проїжджали мимо. Ох, які вони страшні.

- Вони тут були марно. Один із них, здається, ніс батькового надувного слона. Ану, мерщій нагору...

У номері все було перевернуте догори дном.

Меблі поламані, дзеркала побиті, фіранки позривані з вікон.

- Мабуть, вони хотіли звести з нами рахунки, але нас не застали й зігнали злість на речах... - сказав Бруно.

- Де ж тепер шукати твоїх? - запитала Тата.

- І я про це думаю... Вони мали б лишити нам записку... Але де?

Бруно ходив по кімнатах і все оглядав.

Раптом очі в нього заблищали.

- Дивися, - показав він прикріплений до стіни аркушик паперу.

Там був намальований слон.

- Або я погано знаю свою сестру Елі, або цей слон і є записка! - сказав Бруно, відчепив аркушик і, перевернувши його вигукнув:

- Я вгадав!

• • •

Ніч була місячна. Неподалік від будинку Макса в кущах причаївся Гугу. Він не зводив очей з величезної залізної брами.

Ось вона безшумно відчинилася, і виїхала машина Бікентія. Там сиділи два молодики в чорних окулярах.

Потім з'явився і третій.

Він тримав у руці мотузку, якою був прив'язаний Рару.

Молодик вивів слона і зачинив за собою браму.

Той, що сидів за кермом, гукнув йому:

- Ну, ми повільно поїдемо, а ти йди за нами.

Той, що вів слона, весело озвався:

- Кока збожеволіє, коли дізнається, що ми так швидко відібрали у злодіїв і слона, й машину. От які ми молодці!

Всі троє зареготали.

Гугу промовив сам до себе:

- Я правильно зміркував: злодії й молодики в чорних окулярах пов'язані між собою.

Коли машина поминула кущі, Гугу навшпиньках вибрався зі своєї схованки, а потім уже побіг щодуху.

Машина з двома молодиками виїхала на дорогу й повільно покотила. Третій вів за собою слона.

- Стривайте! Я стомився! - гукнув він компаньйонам. Ті зупинили авто й вийшли.

- Тепер попрацюй ногами ти, - простягнув поводир мотузку одному із них.

Та, мабуть, і тому не хотілося йти пішки, і він сказав:

- Ні, так діло не піде! Нам треба щось придумати.

Саме в цей час на дорозі з'явилося світло фар.

Молодики втупилися очима в це світло.

Воно наближалось.

- Гадаю, йде допомога, - сказав один.

То був рефрижератор Гугу.

Водій уп'явся пальцями в кермо й тихенько наспівував:

- Щастить мені, щастить-и-ить... Тепер і кожну ми-и-ить...

Молодики вже продумали, як їм діяти.

- Тільки спокійно, щоб вони нічого не запідозрили, - сказав один.

Інший, придивившись до кабіни рефрижератора, повідомив:

- Там лише водій.

- Тим краще! - засміялися обидва.

Молодики підняли руки, і Гугу загальмував.

Вийшовши з машини, він привітався:

- Здрастуйте, люди добрі! Що у вас за біда?

- Підвези слона, - попросив один.

- Ми заплатимо, - додав другий.

- Дамо, скільки попросиш, - пообіцяв третій.

- Що ж, виручу, а про гроші опісля поговоримо, - сказав Гугу. - Заводьте пасажера.

Він підійшов до слона і ніжно поплескав його по хоботу, прошепотівши:

- Ну-ну, будь молодцем.

Слона підвели до дверей рефрижератора.

Гугу відчинив двері, витяг невеличкі залізні сходи й приставив їх до кузова.

- Іди, Рару, іди, голубчику! - погладив він слона.

- Рару? Хіба ти знаєш, як звуть слона? - з підозрою спитав один із молодиків.

Гугу не розгубився.
 - Так називає слонів мій синок, - сказав він спокійно і знову звернувся до на:
 - Іди, Рару, йди!
 Молодики підштовхнули тварину до сходів.
 Рару повільно піднявся і зник у темряві кузова.
 - Поїхали! - сказав Гугу, зачинаючи двері.
 І в цей час один із молодиків руків'ям револьвера вдарив його по голові.
 Гугу повільно осів на землю.
 - Ану швидко! - гукнув молодик і, засунувши револьвера в кишеню, кинувся до дверей. Він цілком зачинив їх, засунув засув і начепив замок.
 Двоє вскочили в машину Бікентія й поїхали.
 Третій сів за кермо рефрижератора і ввімкнув мотор.
 Тим часом Гугу опритомнів.
 Рефрижератор рушив, але Гугу встиг схопитися руками за кузов і повиснути на ньому.

Машина Бікентія йшла попереду.
 Рефрижератор їхав слідом.
 Гугу виліз на покрівлю кузова і повільно повз до кабіни.
 Молодик, задоволений тим, як усе повернулося, безтурботно кермував.
 Раптом дверці кабіни відчинилися - і з'явився Гугу.

Молодик навіть писнути не встиг, як на голову йому важко опустився кулак.
 Гугу відіпхнув набік непритомного молодика і сам сів за кермо.

Опритомнівши, молодик побачив, що Гугу тримає в руці його револьвер.
 - Що вдієш! Не можу я ні в кого стріляти, хоча ваше поріддя треба було б нищити! - сказав Гугу й, додавши газу, поступово обігнав машину Бікентія.

Випередивши її метрів на сто, він зупинив рефрижератор і повернувся до молодика:

- Зараз я тебе висаджу. І ти скажеш своїм друзякам, щоб надалі ніколи не здибалися зі мною, а то я розсерджусь, і тоді нарікайте на себе!

Молодик мовчки вийшов з кабіни.
 Машина Бікентія під'їжджала до рефрижератора.
 Гугу рушив.

Молодик підбіг до своїх, ускочив до авта й гукнув:
 - Поїхали! - А коли рушили, додав: - Його треба було одразу вбити! Диви, який нахаба! Забрав слона та ще й нам погрожує!

- Все буде гаразд, - сказав той, що за кермом, і надав швидкості.

Рефрижератор мчав.

Гугу наспівував:

- Щастить мені, щастить-и-ить...

Раптом побачив у дзеркалі, що його доганяють.

Натиснув на газ, та все-таки відстань скорочувалася.

- Що вдієш, іншого виходу немає... - сказав сам собі. - Ну, кріпися, Рару!

І ще дужче натиснув на газ.

Коли й машина молодиків надала швидкості і вже доганяла рефрижератор,

Гугу натиснув ногою на гальма.

Почувся страшний тріск.

Гугу вискочив із кабіни.

Рефрижераторові нічогосінько, а передок машини Бікентія геть зім'яло.

Гугу заглянув у авто.

Молодики лежали на сидіннях непритомні.

Гугу відчинив двері рефрижератора.

- Як ся маєш, Рару? - запитав він слона.

Рару погладив Гугу хоботом й задоволено засопів.

- Тепер усе буде добре, - сказав Гугу. - Спокійно поїдемо, куди нам треба. Пробач, але я знову повинен замкнути тебе.

Гугу вернувся до машини Бікентія.

- А з ними що мені робити? - промовив сам до себе.

У кожного помацав пульс.

- Живи! - сказав полегшено.

• • •

За годину рефрижератор стояв біля невеличкого будиночка.

У вікнах світилося. На дверях висіла табличка: "Звертатися, коли треба. Лікар Соломонеті".

Кімната лікаря була облаштована як приймальня лікарні.

За столом сидів старенький Соломонеті. У нього було добре й водночас лукаве обличчя.

На іншому стільці вмовився Гугу.

Обидва дивилися на три ліжка, на яких лежали ті троє у чорних окулярах, у чорних плащах і в чорних капелюхах.

Лежали нерухомо, із заплющеними очима. У всіх трьох один рукав був зачочений. Певно, щоб повернути їх до тям, лікар зробив кожному заштрик.

Соломонеті глянув на годинника й сказав:

- Скоро вони опритомніють... А правду кажучи, коли б я не був лікарем, то подумав би, що краще їм не опритомнювати. Ви ж знаєте, хто вони?

- Чого б же я не знав? - промовив Гугу сумно.

- Дивіться, один уже очуняв, - сказав лікар.

І справді, один із них заворушився, розплющив очі і втупився в стелю.

Якийсь час дивився, а відтак повівся досить дивно.

Затулив очі рукою й заплакав.

Плакав так, що аж плечі здригалися.

Потім підвівся й оглянувся.
 Побачивши лікаря та Гугу, промовив:
 - Ох, люди... - Він устав, підійшов до Гугу, поклав голову йому на плече й захли-
 пав ще голосніше. - Навіщо ви мене врятували, краще б я вмер... Я так паскудно
 жив...

Потім звернувся до Гугу:
 - Будь другом, убий мене! Я не достойний життя... Я мерзотник!
 І далі ридав на плечі.
 Соломонеті й Гугу зачудовано дивилися на нього і навіть не помітили, як і ті
 двоє опритомніли.

І вони теж ударилися в плач.
 - Ой лишенько!.. - хлипали вони, обнявши Гугу та зрошуючи сльозами його со-
 рочку.

- Заспокойтеся ж... за-
 спокійтеся... - просив їх лі-
 кар.

- Ми мерзотники!.. Мер-
 зотники! - ридав один.

- Падаю-у-уки!.. - підта-ку-
 вав другий.

- Душогу-у-уби!.. - продо-
 жував третій.

Раптом один замовк. Уту-
 пивши очі в стіну, він тихо
 промовив:

- Я знаю, що нам треба ро-
 бити.

Замовкли й двоє інших.

Подивившись на ком-
 паньона, вони зрозуміли,
 про що він думає.

- І ми з тобою... і ми запо-
 діємо собі смерть, - знову за-
 ревіли обидва.

- Стривайте, стривайте... -
 заспокоював їх лікар. - Ану
 ходіть сюди! - повів він їх до
 ліжок. І вони, як слухняні ді-
 ти, виконали його волю.

- Ану відкрийте роти.

Усі троє, наче шпаки, по-
 розкривали роти.

Лікар кожному поклав на язик по таблетці.

- Проковтніть і запийте водою... Ось так... А тепер слухайте. Заподіяти собі
 смерть треба було тоді, коли ви й справді були мерзотники. А тепер ви вже

стали людьми - і тому живіть. Живіть так, щоб якомога менше зла залишилося після вас на світі. Зараз лягайте, заплющіть очі й заспокойтеся.

Вони полягали й заплющили очі.

- Тепер ви заснете... Заспокойтеся... заспокойтеся... заспокойтеся... - повторював лікар.

І невдовзі всі троє захропіли.

Лікар повернувся до здивованого Гугу:

- Правду кажучи, таке вперше трапляється в моїй практиці. Та що там у моїй практиці, - про таке я і не чув, і не читав. Ми з вами стали свідками дива. При зіткненні випадково кожен із них дістав такий удар у голову, що в якихось клітинах мозку сталися однакові зміни.

Лікар задумався. Потім лукаво усміхнувся й додав:

- Уявіть собі, як було б славно, якби це добре дослідили й запровадили на практиці! Саджаєш трьох негідників у певному порядку в автомобіль, зіштовхуєш його з великою машиною із відповідною силою під відповідним кутом, і всі три негідники обертаються на порядних людей.

Гугу теж усміхнувся:

- Знаєте, лікарю, мабуть, для цього буде завжди потрібен і слон!

- А до чого тут слон? - не зрозумів лікар.

- У моєму рефрижераторі слон.

- Ах, слон?! Тобто слон, еге? Що ж виходить... Один слон і троє негідників, еге?.. Лише один слон - і троє негідників стають людьми. - Лікар знову лукаво усміхнувся, але усмішка його тепер була сумна. - Коли так, то чи вистачить слонів?

Поки лікар Соломонеті говорив, Гугу незмигтно дивився на нього.

- Чому ви так пильно дивитесь на мене? - спитав лікар.

- Знаєте, ви напрочуд схожі на одного мого знайомого, - сказав Гугу.

- Дуже цікаво! Розкажіть, будь ласка! - І лікар налаштувався слухати...

• • •

Уранці Макса розбудило відчуття, що він притиснутий до стелі і впирається в неї носом.

- Леле, що це зі мною, - промовив він і хотів подивитися вниз, але не зміг навіть поворухнутися.

Виявляється, молодики в чорних окулярах прив'язали сплячого Макса разом із його постілью до спини надувного слона.

А слон злетів під стелю.

Макс закрутився в постелі - і ремені, якими він був прив'язаний, послабшали.

Разом із постілью він опинився під животом слона.

Тепер він бачив тільки гумові ноги слона. Помацав одну і сказав:

- Ти диви, тепер мій слон став гумовим!

Макс замахав руками й ногами, щоб зовсім звільнитися від ременів, та це йому не вдалося. Але від цих рухів слон розхитався й поплив до відчиненого вікна.

Ще кілька секунд - і з вікна будинку вилетів гумовий слон, до живота якого був прив'язаний Макс разом зі своєю постіллею.

Повіяв вітерець і поніс слона.

Поступово віддаляючись від землі, слон здіймався до неба.

Макс дивився на землю.

Земля була гарна.

І Макс вигукнув:

- Ох!

І трохи згодом додав:

- Як гарно!

Літав Макс цілий день.

І перелетів через усю країну.

Спочатку вітер поніс надувного слона до гір.

На вершині однієї гори стояла обсерваторія, і з її маківки визирала труба телескопа.

Біля телескопа сидів Краста. Після того, як його привіз сюди старий професор, він навіть удень не відходив від окуляра. Хотів якнайшвидше знайти нову зірку.

Побачивши в телескоп слона з Максом, Краста здивовано вигукнув і покликав професора:

- Пробачте, але мені здається, що я тут щось зіпсував, так довго в нього дивлячись, і він показує слонів.

Професор заглянув в окуляр і, сміючись, сказав:

- Та це надувний гумовий слон, і несе він якогось щасливця.

- А слона я все-таки знайшов... - усміхнувся й Краста і знову припав до телескопа.

Слон перелетів через гори й ополудні опинився над гарним містечком.

Дампі сидів у сквері навпочіпки й полов клумбу з квітами.

Коли тінь від слона впала на клумбу, Дампі подивився на небо.

- Хай живе слон і політ слона! - вигукнув Дампі й дивився на нього, аж поки слон і Макс не зникли з очей.

Слон усе летів і летів, і коли сонце вже схилилося на захід, вітерець поніс його ще далі.

Тепер Макс летів над широкою долиною.

По той бік її здіймалися гори, ще вищі за попередні.

"Цікаво, що за тими горами?" - подумав Макс.

І раптом із уст його вихопилася пісня:

"Гарно, як скрізь га-а-арно!

Світ увесь люблю-у-у!"

Співаючи, Макс летів до високих гір.

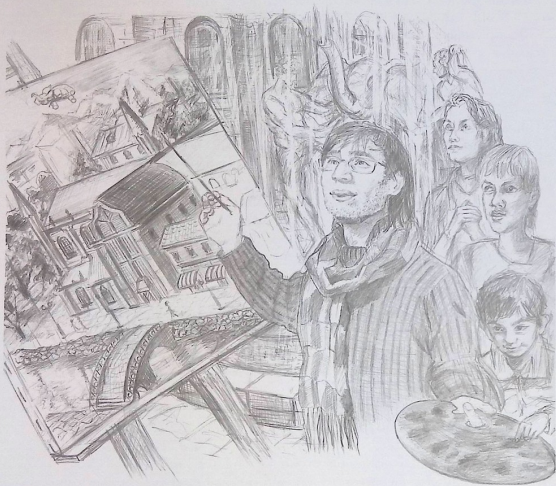
Він пролетів ще одне красиве місто.

На площі, прикрашеній фонтаном, стояв Пополі.
 Розкривши мольберт, він малював місто і далекі гори.
 Побачивши слона, Пополі радісно промовив:
 - Моєму малюнкові якраз і бракувало слона. Дякую тобі, слоне, що ти прилетів!

І поряд із сонцем він яскравими фарбами намалював слона та Макса.

• • •

Поночіло.

У порту стояв великий білий пароплав. Яскраво освітлений численними лампами, він немов виринав із сутінків.

Припортовий майдан був заповнений людом.

Лісистим косогором сюди вели широкі сходи з красивими поручнями та ліхтарями. Люди стояли і на майданчику в кінці сходів, який трохи нагадував сцену.

До оголошення посадки на пароплав залишалося зовсім мало часу. Пасажири й проводжаючі стояли на майдані біля пристані.

В одному місці було особливо людно.

Там на залізній платформі, по всіх чотирьох кутах прикріпленій сталевими тросами, стояли слон Рару й Елі.

Обоє були дуже засмучені.
Біля платформи були Іона, Бруно, Тата, Гугу, старенький сторож, дядько Рамо,
лікар Соломонеті та Вусань.

За ними здалека спостерігав Кока.
Обабіч сходів височіли телефонні будки.

Кока пішов до однієї з них, але щось привернуло його увагу, і він зупинився.
У будці навпроти стояв хтось у чорному плащі. Він був у чорних окулярах і так
підняв комір та насунув чорного капелюха, що зовсім не видно було обличчя.

- Хлопці Ди-ди! - прошепотів Кока. - Дуже добре! Хай послухають, що я гово-
ритиму.

І Кока увійшов у сусідню будку.

Чоловік у чорному повернув голову до Коки. Кока, витягнувши шию і прим-
ружившись, шанобливо привітався.

Той не відповів. Він одвернувся й задивився на слона.

Кока подумав, що його не впізнали. "Нічого, зараз нагадаю, хто я такий".

Він зняв слухавку й набрав номер.

- Слухаю, - відповів жіночий голос.

Кока дуже голосно, щоб почув той у чорному, сказав:

- Це знову я, Кока. Пан Ди-ди вже поїхав?

- Чого кричиш?! - розсердилася жінка. - Він поїхав.

- Нежить уже не турбує пана Ди-ди? - знову голосно спитав Кока й глянув на
чоловіка в сусідній будці.

Той усе ще дивився на слона.

Несподівано жінка так голосно крикнула в слухавку, що в Коки мало не обір-
валося серце.

- Ти що, дурню?! Який нежить, у кого нежить?!

Кока мерщій повісив слухавку. Не глянувши на чоловіка в чорному, він вий-
шов з будки і став неподалік.

Саме в цей час на березі з'явилася велика група музикантів. У кожного був
футляр із інструментом, а під рукою - складена парасолька.

Музиканти піднялися на майданчик біля підніжжя сходів.

Диригент дав знак зупинитись і гукнув у юрбу:

- Нас попросила одна людина, щоб ми прийшли заграти і гарно відпровадити
слона Рару на його батьківщину. І ми будемо грати якмога краще.

Музиканти вийняли з футлярів інструменти.

Щойно диригент підняв руки й ось-ось мала полинути музика, як із неба по-
сипалися великі пластівці снігу.

Вже зовсім споночіло.

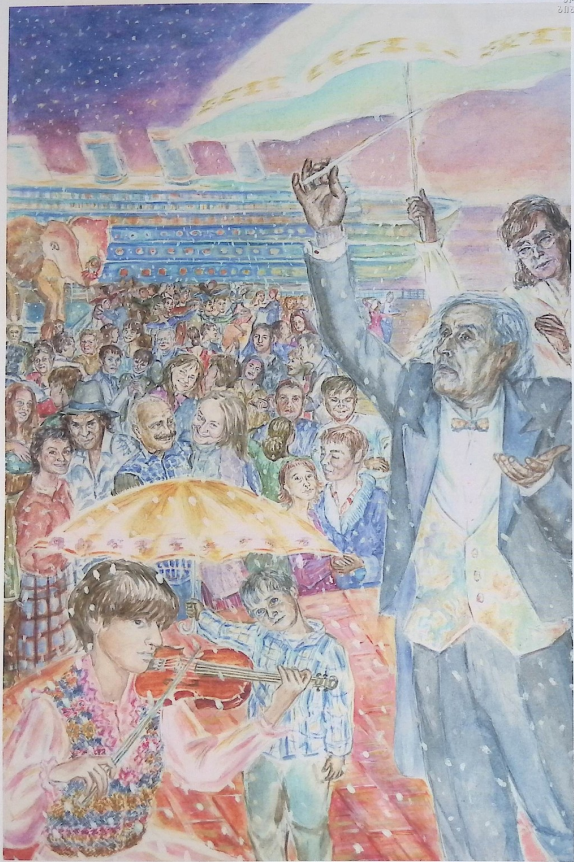
Сніжинки кружляли в світлі ліхтарів...

Картина була невимовно гарна.

На побілілій пристані блищав сніг, а біля причалу білів осяяний лампами па-
роплав...

Диригент струсив з чуба сніжинки і звернувся до людей:

- Бажаючих прошу потримати парасольки, щоб інструменти не промокли й
не зіпсували нам музику. А про мене піклуватиметься моя дружина. Коли ми

граємо під відкритим небом, вона завжди зі мною - з великою парасолькою-складаною табуреткою.

Бажаючих знайшлося багато.

Дружина диригента поставила табуретку за його спиною, піднялася на неї і відкрила велику парасольку.

Серед присутніх почався шепіт:

- Чи правда, що Наяна їїня дочка?

- Так. Бідні батьки, вони, мабуть, не знають...

- А що трапилось?

- Ди-ди і його чорні довели Наяну до самогубства!

- Так, говорять, що вона викинулася з вікна високого готелю.

- Розбилась?

- Вона впала в озеро. Досі шукають, але так і не знайшли. Адже озеро глибоке...

Диригент підняв паличку, махнув нею, і оркестр заграв.

Музика була сумна, але водночас вона припрошувала до танцю.

І мало-помалу всі почали танцювати. Рару підставив свій хобот Елі.

Умостившись на ньому, вона обняла хобот.

Рару підняв її і почав поволі розхитувати в такт музиці.

А невдовзі Рару почав перебирати ногами.

Спершу в нього це виходило незграбно, але поступово його рухи стали схожі на гарний танець.

Люди перестали танцювати, і тепер усі дивилися на Елі й Рару.

Грав оркестр... Танцював Рару...

Елі всміхалася, і з її заплещених очей котилися сльози...

Час ішов...

Сніг перестав падати, але ті, що тримали парасольки, боялися поворухнутись, щоб не завадити музиці.

Диригент ніжними рухами своєї палички натхненно керував музикантами.

Він думав:

"Ми - я та мій оркестр - щасливі люди! Під нашу музику добрий слон кружляє в танці свого друга - маленьку дівчинку, що обняла його хобот".

І навряд чи йому самому спало б на думку зупинити гру.

Але раптом з пароплава пролунав довгий гудок.

- Ех! - вихопилося в диригента.

Він зробив ще кілька ніжних рухів паличкою і, плавно опустивши її, завмер.

Запала тиша... Рару опустив хобот.

Елі скочила додолу і стала поруч із Рару.

Диригент повернувся до Елі й Рару і заплескав у долоні.

За його прикладом почав аплодувати увесь оркестр. А потім і всі, всі, всі.

Аплодували довго...

Але пролунав другий гудок. І всім стало дуже сумно.

- До побачення, Рару! - сказала Елі, поцілувала слона в хобот і голосно заплакала.

В Рару теж покотилися сльози.

Іона спустив Елі з залізної платформи.

- Ну, ну, - сказав він, - ви ж не назовсім прощаєтесь. І ми поїдемо до Рару, і він прийжджатиме до нас.

Елі перестала плакати:

- Справді, розревілась, як маленька, еге? Рару, не будемо плакати! Добре?

Рару кивнув головою, але в обох все одно котилися сльози.

- Хто супроводжує слона? - гукнув чоловік у формі моряка.

- Ми супроводжуємо, - в один голос відповіли старенький сторож, лікар Соломонеті та дядько Рамо.

Вони піднялися на платформу і стали поряд із слоном. Моряк намірився віддати команду кранівникові, але лікар Соломонеті зупинив його:

- Прошу вас, дайте нам одну хвилину!

- Добре, даю! - згодився моряк.

- Друзі! - звернувся до людей лікар - Ви, мабуть, помітили, що ми троє дуже схожі один на одного. І, може, багато хто з вас навіть подумав: "Чи не брати вони?" Ви не помилились - ми брати, і породила нас наша бідолашна матуся в один день. Я сказав "бідолашна матуся" тому, що вона разом із нашим батьком трагічно загинула, коли нам, братам, не було й місяця.

Тато повіз її своєю машиною децю купити, а нас на півгодини полишили на стару сусідку. Наші батьки потрапили в аварію і загинули.

Через те, що ми не мали ніяких родичів, а сусідка була не тільки стара, а й мала тяжку недугу, вона вирішила віддати нас чужим людям.

Звідки все це мені відомо?

Коли вчора Гугу сказав мені, що я дуже схожий на одного його знайомого, я одразу зателефонував своєму батькові, тобто чоловікові, який мене виростив і виховав. Слава Богу, що він живий у мене, і всім вам бажаю, щоб довго жили ваші батьки.

І ось що розповів мені тато.

Коли багато років тому вони з мамою приїхали за оголошенням до тієї старої жінки, вона розповіла їм про загибель наших батьків, показала їм нас і просила, щоб вони взяли всіх трьох.

У той момент вони не наважились узяти всіх, злякалися клопоту й турбот. Але через місяць вони зрозуміли, що дуже хочуть виростити й виховати всіх близнят. Але до цього часу та стара жінка вже вмерла і ніхто не знав, хто взяв моїх братів.

Відтоді мої названі батьки шукали моїх братів, але не змогли знайти.

А мені нічого не казали, щоб я не журився.

І, може, ми, брати, ніколи й не зустрілись би, якби не маленька Елі та її брат Бруно, вірні серця яких, не побоявшись небезпек, вирішили врятувати цього славного слона.

Ми вдячні Елі, Бруно й Рару, бо, втягнуті у вир їхніх пригод, брати знайшли один одного.

Ми збираємося поїхати разом із Рару й обіцяємо всім вам, що не вернемося, поки не допоможемо йому знайти свою маму. Ми гадаємо, що цим віддячимо нашому Рару...

Розляглися гучні оплески. Аплодували всі.
Постарілі брати розступились і кивнули на Рару: мовляв, йому ці оплески належать.

А оплески не стихали...

Лікар Соломонеті сказав морякові:

- Вже можете нас піднімати.

- Віра! - крикнув моряк чоловікові, що сидів високо-високо в кабіні підіймача. І під грім оплесків платформа почала повільно підніматися...

- До побачення, Елі! До побачення, друзі! - гукнув лікар Соломонеті.

- До побачення! - гукнули разом старенький сторож і дядько Рамо.

І раптом на майдан виїхала велика, чорна машина.

Оплески стихли. З машини вийшов Ди-ди.

- Х-х, стоп! - наказав він морякові. - Спусти платформу!

- Зараз, пане Ди-ди! - і моряк гукнув нагору: - Майна! Майна!

Платформа опустилася на землю.

- Х-х, хто дав вам право кудись вивозити слона? - спитав Ди-ди лікаря Соломонеті, сторожа і дядька Рамо.

- Слон сам хоче поїхати на батьківщину, - відповів за них Іона.

- Х-х, дурниця! - озвався Ди-ди. - Х-х, слон сьогодні ж передається мандрівному звіринцеві!

- Ні, цього не буде! - сказав Іона твердо.

І раптом звідкись згори почувся гуркіт.

Всі глянули туди. І побачили: сходами летів мотоцикл із молодиками у чорних окулярах.

Він зривався з одного майданчика, опускався на сходи, з гуркотом пробігав кілька східців і злітав із наступного майданчика...

І оркестранти на майданчику-сцені, і люди на площі розступилися, даючи дорогу мотоциклу.

- Х-х, - сказав Ди-ди задоволено.

А Кока зірвався з місця і побіг сходами назустріч чорній трійці.

Біг і кричав:

- Тут не підкоряються пану Ди-ди. Я вам все про всіх розповім. Зупиніться!

Але мотоцикл, замість того щоб зупинитися, надавав ходу, злетів та перелетів через Коку. Кока, переляканий, присів навпочіпки.

Люди розреготалися, і Кока, похнюпившись, почав спускатися зі сходів.

Злетівши зі сцени-май-данчика, молодики опустилися на площу, зробили коло і з ревом вискочили на сцену.

Ось вони зупинили мотоцикл.

- Х-х, де ви пропадаєте? - суворо спитав Ди-ди.

- Зараз ми все пояснимо, - сказав один і повернувся до людей: - Ви всі знаєте, хто ми такі. Ми трійка Ди-ди. Ми довго слугували злу, а тепер хочемо скинути маски й зірвати їх з інших.

Почувши це, Ди-ди, замість свого "х-х", голосно завив і поліз у кишеню. Він витяг револьвер, але вистрелити не встиг - Гугу сильно вдарив його по руці й вибив зброю.

Ди-ди схопили за руки.

Кока повернувся до телефонних будок, аби бути ближче до того чорного.

Молодик продовжував:

- Ви бачили, як легко пан Ди-ди зважився пустити в нас кулі. Так само легко прикінчить він кожного, хто стане йому на заваді. А знаряддям його були ми - троє негідників. Ми, не задумуючись, чинили мерзоту. Але головним нашим завданням було тримати всіх у страху. Саме тому він убрав нас у чорне, й саме тому ми такі схожі один на одного. Думаєте, легко далася нам ця схожість? Ану дивіться!

І молодики раптом поскидали з себе капелюхи, плащі і взуття, швидко розібрали на частини свій мотоцикл і склали його в три сумки, на які перетворилися їхні плащі.

І тепер перед людьми стояли ті троє знаменитих злодіїв: один високий, другий товстий, а третій худий і низенький.

- Бачите? - вів далі товстий. - Аби бути схожими на них, я мусив так затягувати пояс, що мені спирало дух. А цей, погляньте, на яких височезних підборах ходив. Ну а той так насував капелюха, що маківка впиралась аж у дно. Отак ми му-

чилися, щоб слугувати злу. Головне, що ви тепер розпізнали нас. Так, ми і є ті троє злодіїв. Ми повинні були ловити самі себе! І що ж дивного в тому, що це нам не вдавалося?! Наостанок ми хочемо подякувати шоферові Гугу та слонові за те, що вони розбудили нашу совість і допомогли нам знову стати людьми. Як це сталося, вам, мабуть, розповість пан лікар Соломонеті... Слона ніхто не затримає. Ми повертаємо Бруно гроші, які належать йому за перемогу у змаганні. Бруно відасть їх зоопаркові - і слон вільний.

Чоловік замовк і, трохи подумавши, промовив:

- А тепер ми признаємося в нашому найбільшому злочині й готові відповісти за нього. Ми готові прийняти будь-яку кару, яку ви присудите.

Усі троє схилили голови. Потім один із них сказав:

- Мабуть, ви вже знаєте про зникнення улюбленої співачки Наяни. Вона зникла не зі своєї волі. Ми довго переслідували її, щоб примусити співати бездарну пісню Ди-ди. Наяна не бажала коритися і заповдіяла собі смерть, викинувшись із вікна на наших очах. - І він замовк.

Усі троє стояли з похнюпленими головами...

Люди мовчали...

...І раптом тишу порушив вигук:

- Не сумуйте, я тут!

Всі подивилися туди, звідки пролунав голос.

Із телефонної будки вийшов незнайомий у чорному. Він швидко скинув плащ, пошпурив капелюх, зняв окуляри - і... перед людьми стояла Наяна.

- Наяна! - радісно вигукнула трійка.

- Наяна! Наяна! Хай живе Наяна! - кричали люди.

На Наяну падало світло ліхтаря, над нею кружляли сніжинки, і вона була прекрасна.

- Хай живе Наяна! Хай живе пісня! Хай живе краса! - долинуло раптом згори.

Люди підвели голови й побачили, що з неба щось спускається.

"Гарно, як скрізь гарно! Світ увесь люблю!" - почулася пісня.

А за хвилину на підвищенні спустився гумовий слон із прив'язаним до нього Максом.

- Допоможіть, будь ласка, - попросив він людей.

Відв'язали затягнуті ремені.

- Люди, прошу вас, послухайте мене. Я хочу вам сказати декілька слів. Я страшенно багатий. Мені набридло все, і я без кінця наспівував одне й те саме: "Вже не хочу я нічого, остогидло все до чого". Наяна погодиться зі мною, що пісня моя нікудишня.

Наяна з усмішкою кивнула головою.

Макс продовжував:

- З нудьги мені й жити не хотілося, але допоміг слон. Спершу я дізнався, що є дівчинка, яка розмовляє зі слоном...

- Ось та дівчинка, звать її Елі, - сказала Наяна.

- Ох, дякую тобі, Елі. Дізнавшись, що дівчинка розмовляє зі слоном, я подумав: "Слон? Це добре!" І скульптор на моє замовлення зробив мені його зі слонової кості й оздобив коштовностями. А тоді почалися дива. Одного ранку мій слон перетворився на справжнього.

- То ми його підмінили, - сказав один із колишніх злодіїв. - А ось і той слон.

- Здрастуй, слоне! Ти виніс мене в садок, і коли на голову мені впало яблуко, воно нагадало, як я в дитинстві лазив по деревах. Дякую тобі, слоне, бо спогад про моє дитинство додав мені життєвої сили. А сьогодні вранці я вже був не на справжньому, а на гумовому слоні.

- І це наша витівка, - сказав колишній злодій.

- Дякую вам. Цей слон поніс мене в небо. Літав я цілий день і коли побачив, який прекрасний світ, моя нудьга де й ділася... Тепер єдине моє бажання - знайти того, хто зробив цього слона. Я віддам усе своє багатство, побудую тому чоловікові велику фабрику й попрошу зробити стільки слонів, щоб усі на світі могли злітати в небо.

- Той чоловік - батько Елі, - сказала Наяна Максіві. - Ідіть, я вас познайомлю. Ходіть зі мною й ви, - звернулася вона до колишніх злодіїв. - Гадаю, і ви захочете про щось його спитати.

Наяна привела Макса й молодиків до Іони.

- Ви гадаєте, що перемогли? - гукнув раптом Кока. Він вихопив револьвер і наставив його на тих, що тримали Ди-ди. - Зараз же відпустіть пана Ди-ди!

Послухалися всі, крім Гугу.

- Відпусти, а то застрелю! - пригрозив йому Кока.

І зразу ж виступив наперед Вусань, схопив Ди-ди за другу руку і сказав:

- Тобі доведеться вистрелити і в мене!

- Пустить його, дядьку Гугу! Дядьку Вусаню! Кока вистрелить! - гукнула Елі.

- Не пущу, - суворо покрутив головою Гугу.

- І я не пущу! Ти,

Елі, навчила мене сміливості, і я переміг свої страхи. Я вже нічого не боюсь!

Кока стояв ні в сих ні в тих...

Ніхто не помітив, як до майдану своєю машиною під'їхав Бікентій. Побачивши, що Кока націлив револьвер на Гугу й Вусаня, він здивовано промовив: "Та він же збирається стріляти в людей!"

Бікентій швидко підскочив до Коки і схопив його за руку. Кока натиснув курок, але Бікентій устиг відвести його руку, і куля пролетіла, нікого не зачепивши.

Скориставшись сум'яттям, Ди-ди вирвався з рук Гугу й Вусаня і кинувся до машини Бікентія. Машина зірвалася з місця, а Кока встиг на ходу заскочити в неї.

Машина трохи проїхала, але Ди-ди, певно, не втримав кермо, і вона врізалася в платформу, на якій стояв слон. Люди оточили машину.

Помацавши пульс у непритомних Ди-ди й Коки, лікар Соломонеті сказав:
- По-перше, вони живі. А по-друге, цей слон щасливий, і хтозна, може, й вони виправляться...

І повернувся до Гугу:
- Що скажеш? Може, наші припущення справдяться і ми знову побачимо диво?!

Наяна підійшла до Гугу:

- Елі мені стільки розповідала про вас... - і вона подала йому руку.

Гугу її потиснув.

- Найбільше Елі любить вас, Наяно, - промовив Гугу й засоромився. - Якщо вже ми зустрілися, то я повинен вам признатися, що й моя улюблена співачка - це ви.

- Дякую, я дуже рада, - сказала Наяна.

Бікентій подивився на понівечений передок своєї машини і скрушно промовив:

- Не щастить мені. Насилу відремонтував її, і ось...

Раптом він побачив Тату й радісно кинувся до неї: - І ти тут, доню?

Потім він глянув на Бруно й підморгнув йому: - І її хочете вплатити у ваші справи?

- Я сама вже вплаталась, - засміялася Тата.

Колішні молодики в чорних окулярах стояли біля Іони:

- Все це добре, але ж ми бачили на власні очі, як Наяна впала в озеро! - дивувався високий.

Іона усміхнувся:

- Оскільки тепер ви вирішили слугувати добру, я все вам поясню. Замість Наяни на вікно ми поставили манекен. А коли ви відчинили двері, повітряним потоком його скинуло в озеро. А манекена досі не знайшли, тому що я до нього причепив важкі залізяки.

- На щастя, добра людина здебільшого буває розумніша. Страшно навіть уявити, що сталося б, якби лихі люди розумом переважали добрих, - усміхнувся й високий.

- Між іншим, гумового слона ми зумисне лишили для вас. Думали, що на ньому полетите в небо й, може, виправитеся, - додав Іона.

А Вусань, який досі мовчав, промовив:

- Очевидно, польоти в небо можуть виправити не всіх. Декому для цього треба об щось ударитися лобом.

Тим часом Елі вилізла на платформу й сумно дивилася на слона.

Був сумним і слон.

Старенький сторож поплескав Елі по плечу:

- Ну, пора вирушати. Кріпися, Елі, й не плач.

Дівчинка кивнула.

- До побачення, - попрощалася вона зі слонем і зіскочила з платформи.

Дядько Рамо гукнув морякові: - Поїхали, брате!..

- Ві-і-іра! - крикнув моряк кранівникові.

Платформа повільно відділилася від землі...

Сніг падав великими пластівцями. Оркестр, освітлений ліхтарями, грав.

Пароплав повільно віддалявся від берега.

На палубі стояв слон, а поряд із ним Соломонеті, сторож і дядько Рамо.

Елі зі сльозами на очах прошепотіла: - До побачення, Рару, до побачення...

Ще трохи - і пароплав зник у темряві.

Наяна обняла Елі за плечі:

- Ходімо. Хочу познайомити тебе з кимось.

Вона привела Елі до диригента і його дружини:

- Мамо, тату, познайомтесь із Елі.

Вони по черзі обняли Елі.

- До побачення, - сказала Наяна і розцілувала батьків, - пішли, Елі.

Елі стояла задумлива і потім тихо сказала:

- "Мама", "Тато"?..

- Так, це мої батьки, - сказала Наяна, потім посміхнулася, - а ти, мабуть, думала, що я народилася з бузкової хмари?

- Як ти здогадалася? - здивовано подивилася на неї Елі.

- Дуже просто. Я також так думала в дитинстві про твою маму...

Вони піднімалися сходами. Попереду йшли Іона, Бруно, Тата, Бікентій, Гугу, Вусань та Макс, а трохи віддалік Елі та Наяна.

Раптом Елі зупинилася. Стала й Наяна.

- З ким ти тепер розмовлятимеш, коли в тебе немає Тусі? - спитала Елі й замерла, чекаючи відповіді.

- Тепер я маю тебе, - сказала Наяна й обняла її.

Елі полегшено зітхнула: Наяна сказала саме те, що мріяла почути дівчинка.

Вони дивилися на широчінь моря, яке ледве виднілося в темряві.

Десь там плів пароплав і віз слона.

Елі заплющила очі й сказала Наяні:

- Зараз я відкрию тобі таємницю.

- Я тебе слухаю, Елі. - Наяна поклала руку їй на голову.

- Я всіх обманувала, коли казала, що розмовляю з Рару. Я ж не знаю слонячої мови. Я тільки відчувала, що йому треба. Оце й усе.

- Ні, Елі, - відповіла Наяна, - ти нікого не обманувала. Розмовляти - це означає відчувати, що треба іншому. Адже нерідко буває, що чуємо слова і зміст їх ясний, але не розуміємо одне одного...

- А я так боялася, що я брехуха... - мовила Елі й розплющила очі.

• • •

Зал театру був переповнений. Ось-ось мало розпочатися свято пісні.

Раптом вийшов конференсьє й оголосив:

- Якщо є в залі пані Елі, просимо її вийти на сцену.

Елі піднялася на сцену.

- Чого тобі, дівчинко? - спитав конференсьє.

- Я Елі, - усміхнулася Елі.

- Ого! - тільки й сказав конференсьє і відвів дівчинку на середину сцени.

Двоє чоловіків насилу винесли картину, оправлену в чудову раму. На картині були зображені Елі й слон - вони йшли вулицею, яскраво освітленою ліхтарями.

- Цю картину прислав для Елі художник Пополі, - повідомив конференсьє, і його слова вкрив грім оплесків.

Тепер двоє чоловіків внесли величезний букет квітів.

- Квіти для Елі від садівника Дампі! - вигукнув конференсьє і перший заплескав у долоні.

У залі знову загриміли оплески.

- А зараз я зачитаю вам листа. - Конференсьє розгорнув аркуш і прочитав: "Елі, пробач, що я не можу вислати тобі свого подарунка. Я знайшов на небі подвійну зірку й назвав її "Елі-Рару". З любов'ю - Краста".

Зал довго плескав у долоні. Обличчя Елі сяяло.

Коли оплески стихли і конференсьє хотів щось сказати, почувся раптом голос

- Раз уже Елі на сцені, то я теж передам свій подарунок.

Це була Наяна...

Вона підійшла до рампи й заспівала пісню про маленьку дівчинку й слона, які знали велику таємницю неба й землі і хотіли відкрити її всьому світові...

Зал слухав, затамувавши подих...

І, звісно, були там і наші герої: Іона, Бруно, Тата, Гугу, Бікентій, Вусань і Макс.

Присутні слухали Наяну, і в ті хвилини всі були щасливі...

• • •

...Чудовий день закінчився тим, що Елі уві сні побачила, як Рару стояв на вершині високого водоспаду.

Знизу на слона дивилися люди.

У небі висів величезний місяць.

- Я вас усіх дуже люблю, - сказав слон.

І в Еліному сні всі його зрозуміли.

Мої дорогі маленькі читачі! Ви, зрозуміло, знаєте, що для того, аби ви тримали в руках цю книжку, знадобились зусилля та знання багатьох людей і, що найголовніше, їхня любов до своєї справи. І ми - ви та я - повинні бути вдячними їм усім.

Так! Любов - це головне.

Ця повість також, як і більшість книг на світі, почалася з любові.
Розповім, як все сталося.

Мені потрібно було за угодою здати у видавництво книгу коротеньких казок.
Я давно працював над нею, але не був задоволений написаним.

Писав, викидав, починав нову казку і знову викидав...

І ось одного разу я знову мучився над новою казкою.

Був ясний літній день.

Вдома були лише я і мої доньки. Я працював в одній кімнаті, а старша донька Оліко в іншій тихо лежала на дивані, прихилившись до високого узголів'я з двох подушок. І мріяла. Їй було тринадцять років, а у цьому віці всі люблять мріяти.

А молодша донька - зовсім маленька Іріне - спокійно спала у своєму ліжечку.

Я викинув чергову недописану казку, підвівся і став посеред кімнати...

Раптом із жахом зрозумів: цієї книги не буде!

І в цей момент я почув тихий і повний спокою голос Оліко:

-Тату, я люблю твої казки, але я хочу, щоб ти написав про маленьку дівчинку, у якій є друг, і щоб з ними траплялися різні пригоди. Але я не хочу, щоб там були дива, як у казках, хочу, щоб все відбувалося, як у справжньому житті...

Я остовпів! Так, виявляється, можна остовпіти і від раптової великої радості.

Невидима мітла вимела з моєї голови все, про що я думав до того. І миттєво перед очима пронеслися якісь красиві видіння.

- Спасибі, Оліко... спасибі... спасибі... спасибі... спасибі-і-і!

Останнє "спасибі" я не сказав, а голосно проспівав.

Оліко розсміялася. І мені здалося, що маленька Іріне теж усміхнулася уві сні.

Я кинувся до столу, прибрав усе, що написав до того, поклав перед собою чистий аркуш і почав думати про повість.

А Оліко, як ні в чому не було, спокійно продовжувала мріяти. Як ніби це зовсім звичайна справа - визволяти з темного тупця батька-казкаря.

Ніколи мені не писалося так легко.

Ніби в мені давно жила ця історія, але я сам цього не відчував.

Герої з'являлись в моїй уяві раптово і природно. Я знав їхні біографії та характери, знав, що вони люблять і що їм не подобається...

Як же Оліко здогадалась, що в мені жила ця повість?

Немає іншого пояснення, окрім найпростішого: вона любила мене і відчувала, що моя любов до неї повинна і може створити добру і красиву історію про дівчинку та її друга.

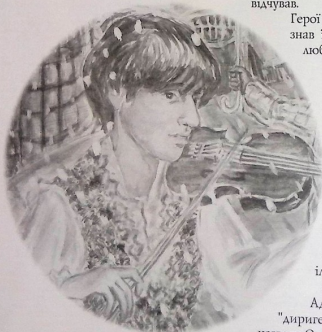
Ось вона - моя Оліко.

Адже ви впізнали її.

Вона зображена у вигляді "Першої скрипки" на передостанній кольоровій ілюстрації.

Я думаю, що така роль пасує Оліко.

Адже коли умовно мене можна назвати "диригентом" цієї повісті, то буде справедливо назвати Оліко "Першою скрипкою"...

ДИВОВИЖКА ГАРМОНІЇ

Для дитячої книжки автор-художник - постать точнісінько так само значима, як і автор-письменник. Адже саме художниковими очима діти зазвичай "бачать" героїв, створених уявою письменника, а відтак і сам художник мусить бути - в найорганічнішому розумінні - "трохи дитиною", щоб ці герої, почерез його бачення, стали близькими, буквально рідними для маленьких читачів. Тим паче коли йдеться про таких дивовижних героїв, як Елі, Рару, Бікентій, Гугу, Бруно чи Краста, з якими ви познайомилися в цій захоплюючій повісті чудового грузинського казкаря Гурама Петріашвілі...

Так трапилося, що з першими ілюстраціями до "Елі й Рару" художниці Віри Крутіліної я познайомився щойно тоді, коли познайомився і з автором цієї захоплюючої історії. Саму повість, як і створені паном Гурамом дивовижні "Казки Маленького Міста", я читав трохи раніше, - тож уявіть собі моє здивування, коли з'ясувалося, що не лише пан Гурам виявився якраз таким, яким я ще з дитинства уявляв собі справжнього казкаря, але й герої "Елі та Рару" з малюнків пані Віри дивилися на мене точнісінько такі ж, якими вони уявлялися мені з тексту.

Ба більше: скажімо, Бікентій уявлявся мені якраз таким же "кругленьким" і з напрочуд відкритим і жвавим обличчям, - але ж доти я чомусь не подумав був про те, що насправді це обличчя одного з моїх найулюбленіших акторів Богдана Бенюка! Як і не подумав був доти, що колоритний Краста - це Олексій Вертинський, хоча я завжди ходжу в київський Молодий театр саме "на Вертинського"... Та мало того: цей чудовий актор якраз і відзначається тим, що кожну свою роль робить надзвичайно характеристичною, - так і тут він самою своєю присутністю дивовижним чином "оживив" Красту, перетворивши його насправді з одного із "рядових" персонажів повісті в постать першорядну. І це - завдяки пані Вірі, яка напрочуд тонко "розгледіла", хто є хто...

І, звісно, так і мусило бути, щоб прототипами героїв зі сторінок цієї книжки спілкувалися з нами живі, реальні люди. Бо саме такими - живими й реальними людьми - є її герої. І все не могло бути інакше ще й тому, що дуже небагато знайдеться художників, які б так, як Віра Крутіліна, любили малювати людей. Вона малює їх завжди і скрізь - у метро пасажирів, на вулиці перехожих, удома рідних, у майстерні учнів і друзів... За її власними підрахунками, пані Віра намалювала близько (лишень уявіть собі!) сімнадцяти тисяч портретів олівцем. А ще ж - живописних, акварельних, пастельних... Бо ж годі знайти в світі щось дивовижніше від самої людини!

Звичайно, кожна дівчинка, читаючи повість, в образі Елі уявлятиме себе, а кожен батько (і я не виняток!) - свою дочку. Таке ототожнення стосовно справжніх мистецьких творів, таких, як щойно прочитана вами повість Гурама Петріашвілі, неодмінне. А все тому, що кожен мистецький твір покликааний зробити нас бодай трішечки кращими, себто бодай трішечки - в ідеалі - більше людьми. І гармонія, з якою сприймаються текст і малюнки в цій книжці, сприяє цьому напрочуд виразно.

А також:

Оліко Петріашвілі
Іван Андрусяк
Давід Бабіков
Валерій Фиряєв
Влад Дем'яник
Ірина Шильнікова
Катя Олешко
Людмила Гапон
Вікторія Молчановська

Сергій Ходаковський
Наталя Наливайко
Анна Ходаковська
Дмитро Фалько
Настя Наливайко
Оксана Ходаковська
Максим Наливайко
Мирослав Гривішин
Наталка Перебойчук

Світлана Жабченко
Ігор Гриневич
Марійка Жабченко
Юрій Челогов
Максимко Починок
Інна Починок
Михайло Сопівник
Олексій Дем'яник
Алла Дурдас

Богдан Бенюк-Гордій
Олеся Бенюк
Мар'яна Бенюк
Тетяна Сивокінь
Надія Штукун
Катя Войтенко
Інна Іванець
Ліля Людко
... та інші

Літературно-художнє видання

Гурам Петріашвілі

Пригоди Елі і Рару

Редактори *Іван Андруссяк, Наталя Кучер*

Дизайн та верстка *Андрія Черченка*

Коректор *Тамара Іващенко*

Підписано до друку 17.01.2007.
Формат 60х90/8. Папір офсетний.
Гарнітура LazurkiC. Друк офсетний.
Умови друк. арк. 16. Облік.-вид. арк. 9,25.
Наклад 4200 прим.
Зам. №2539.

Видавничий дім «Вета-Прес»
Структурний підрозділ ТОВ фірма «Вета»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 606 від 19.09.2001 р.,
вул. Олеся Гончара, 71, м. Київ, 01054, Україна
E-mail: press@veta.kiev.ua

Віддруковано СП «Інтертехнодрук»
Свідоцтво про реєстрацію
ДК № 607 від 19.09.2001 р.,
вул. Олеся Гончара, 30-А, м. Київ, 01034, Україна

Петріашвілі Гурам

ПЗ0 Елі і Рару: Пригодницька повість для дітей/ Пер. з грузинської О. Синиченка;

Післямови Г. Петріашвілі та І. Андруссяка; Худ.-ілюстратор В. Кругліна. -

К.: «Вета-Прес», 2007. - 128 с.

ISBN 978-966-8027-06-2

Маленька Елі та її брат Бруно вирішили врятувати слона.
Це викликало багато небезпечних і водночас веселих пригод,
в які були втягнуті зовсім різні люди.

УДК 821.353.1-31-93

ББК 84(5ГРУ)-4

122
11/300

Людмила Коханець (журналіст):

"Його казки виняткові добрі та світлі. Вони нагадують ще незіпсовану" життєвою прозою" ніжно-поетичну душу дитини. Навіть батьки, які заглядають в книгу, стають в той момент і самі по-дитячому чистими та щасливими".

(Газета "Голос України" 18 квітня 2006 р. Стаття "Казкар Гурам і його пригоди")

Світлана Короненко (поет):

"Душевна щедрість, безпосередність, безкорисливість, щирість, вірність, відданість - банальні слова, але всі вони висловлюють суть, сутність творчості цього дивовижного митця... Щоразу, коли входили у світ Гурама (Петріашвілі, - входили у світ, де живе добрий чаклун, який бачить світ у його первісності, первинності та первозданності. Його неможливо одурити. Перед ним хочеться стати кращим, чистішим і просвітленишим. А це ознака дивовижного Божого дару".

(Літературна Україна" 19 грудня 2002 р. Стаття "Я знаю, які млязонки потрібні для Гурамових казок...")

Т 3. 068 /
4

Ця повість отримала перше місце
на Всеукраїнському конкурсі літератури
для дітей у 2006 році.
Конкурс було проведено під егідою Єврокону
(Європейський Конвент Фантастів)

